



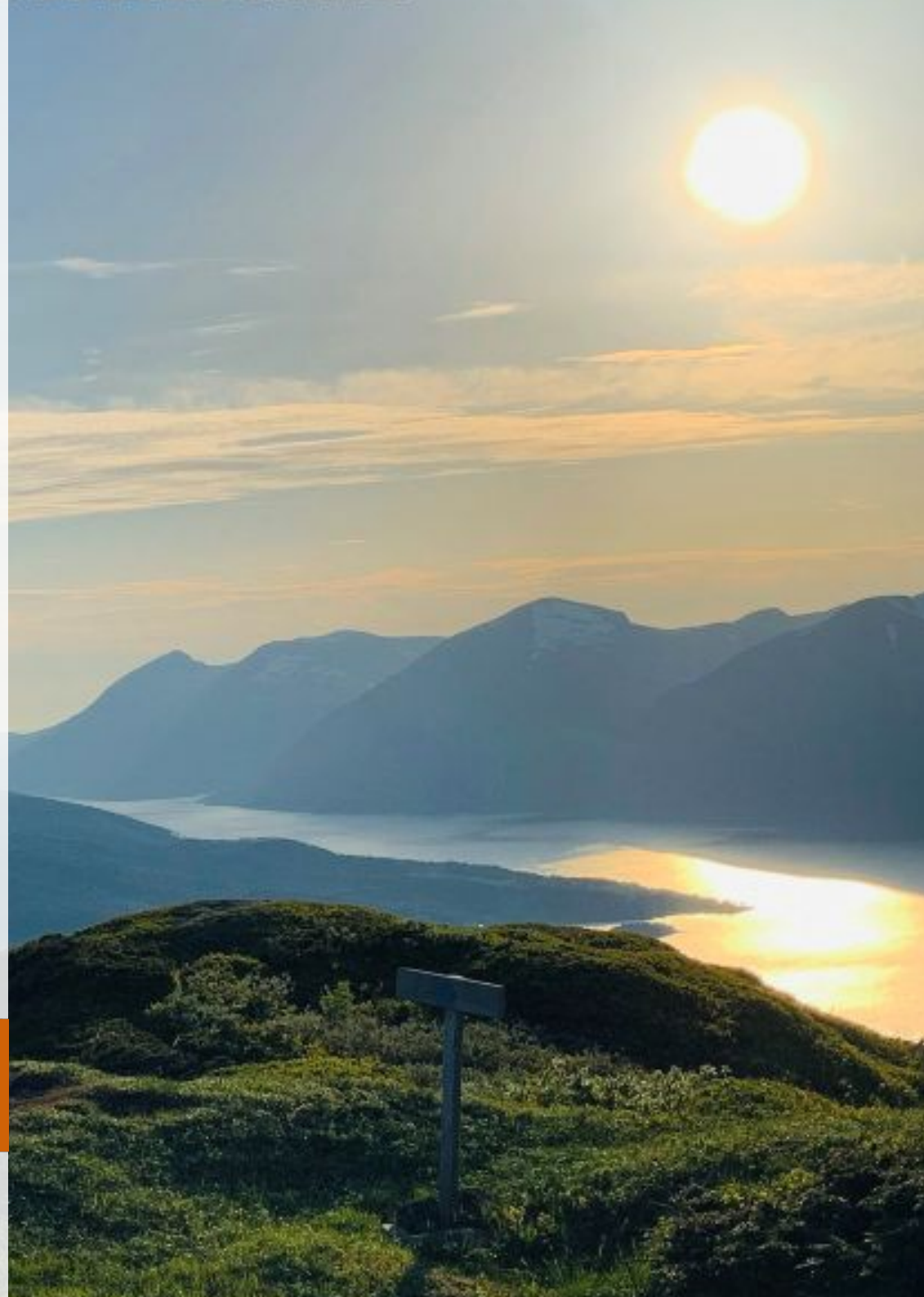
Bærekraftsrapport

Heim kommune

2024



Heim kommune



Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon

Om denne rapporten

Hva menes med bærekraft?

Oversikt over innhold og metodikk

2. Heim kommune

Om kommunen

Arbeid med bærekraft

Suksesshistorie

Statsforvalterens hovedbilde

3. Hvordan kommunen møter FNs bærekraftsmål

4. Kartlegging av materialer

5. Innbyggerundersøkelsen

6. Nasjonale og regionale rammer for å arbeide med bærekraft

Nasjonale forventninger og oversikt regionale planer

Rød tråd i plan og styringssystem

Oversikt tilskudd og virkemidler

Oversikt kunnskapsgrunnlag



1

Introduksjon

- Om denne rapporten
- Hva menes med bærekraft?
- Oversikt over innhold og metodikk

Om denne rapporten

I arbeidet med FNs bærekraftsmål peker regjeringen på kommunene som en av de viktigste aktørene i arbeidet for å nå bærekraftsmålene. Så langt har det ikke blitt etablert felles standarder for hvordan kommunene og fylkene bør organisere arbeidet med bærekraftsmålene, i tillegg til at vurdering av måloppnåelse er utfordrende uten et felles måle- og rapporteringsverktøy.

Felles bærekraftsnettverk i Trøndelag

For å styrke arbeidet med bærekraftsmålene i kommunene i Trøndelag, har fylket invitert kommunene til å bli med i et bærekraftsnettverk. Mange kommuner i Trøndelag er med i det regionale bærekraftsnettverket, som skal bidra til kunnskaps- og erfaringsutveksling.

Rapporten skal gi et overblikk over nåsituasjonen i kommunen

Bærekraftsnettverket ønsket å få utarbeidet en rapport som gir kommunene et kunnskapsgrunnlag for å vurdere kommunens status innen FNs bærekraftsmål. Et godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for å vite hvor man står, og hvilket utviklingsbehov man har.

Kunnskapsgrunnlaget skal gi en oversikt over hvordan kommunen ligger an med bærekraftsarbeidet, basert på etablerte måleindikatorer innen FNs bærekraftsmål. Kunnskap kan gjøre det lettere for innbyggere, næringsliv, organisasjoner og academia å bidra til bærekraftig utvikling. Det tas forbehold om at rapporten ikke gir en fasit på resultater innen bærekraft, men en status for kommunen basert på valgte indikatorer med offentlige tilgjengelige data. Indikatorene bør sees i sammenheng med hverandre, og må ikke stå for seg selv.

Rapporten er utarbeidet av PricewaterhouseCoopers (PwC) som har vært ansvarlig for planlegging av rapporten, datainnsamling og fremstilling av funn.



Hva menes med bærekraft?

Brundtland-kommisjonen introduserte begrepet bærekraftig utvikling i FN-rapporten «Vår felles fremtid» i 1987. Rapporten definerte begrepet bærekraft som “en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov”¹. Bærekraft handler om balanse mellom økonomisk fremgang, sosial rettferdighet og miljøbeskyttelse, samt å sikre en fremtid som tar hensyn til både dagens og fremtidige generasjoners behov. Bærekraft er en utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å tilfredsstille sine behov².

I 2015 ble *Agenda 2030* med 17 bærekraftsmål vedtatt av FNs generalforsamling. Agenda 2030 er verdens handlingsplan for å oppnå en bærekraftig utvikling, og utgjør det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største nasjonale og globale utfordringer. De 17 målene inkluderer 169 delmål som sier noe om hvilke områder som er særlig viktige, som å utrydde fattigdom og sult, sikre god helse og utdanning til alle, redusere ulikhet i verden og stanse klimaendringene. Agenda 2030 slår fast at det er et felles ansvar å styre utviklingen på en bærekraftig måte. For å nå bærekraftsmålene kreves det en felles innsats fra både myndigheter, sivilsamfunn, privat sektor og academia i alle land³.



1] World Commission on Environment and Development (WCED) (1987) Our Common Future

2] Store Norske Leksikon (2023), Bærekraftig utvikling

3] Regjeringen (2021) Stortingsmelding nr. 40 (2020-2021): Mål med mening

Oversikt over innhold og metodikk

Denne rapporten skal gi en oversikt og en ståstedsanalyse av arbeidet med bærekraft i kommunen. Rapporten er bygd opp og strukturert rundt FNs bærekraftsmål. Dette gir en etablert ramme for å arbeide med bærekraft og sikrer at rapporten hensyntar de ulike dimensjonene ved bærekraft. Rapporten har brukt en kombinasjon av kvantitative og kvalitative metoder og skal belyse:

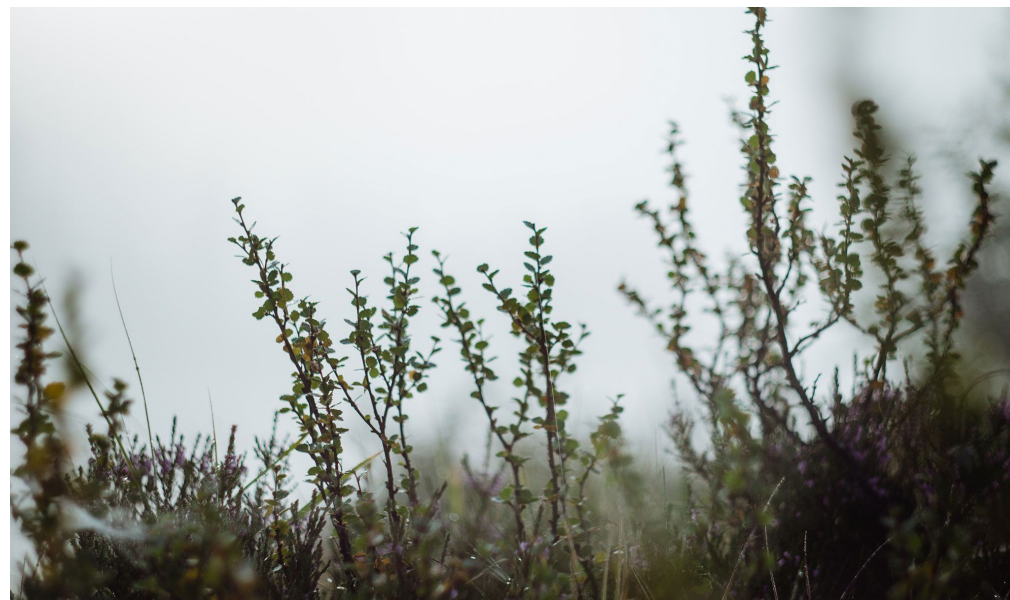
Om kommunen og arbeid med bærekraft: Kapittel 2 gir et øyeblikksbilde av kommunen, gjennom *kommunen i tall*. Videre beskrives kommunens organisering og arbeid med bærekraft, basert på intervjuer og gjennomgang av dokumentasjon. Næringslivets innsats innen bærekraft beskrives også. I kapitlet presenteres det en suksesshistorie fra kommunen knyttet til bærekraft, samt en oppsummering av Statsforvalterens kommunebilde.

Ståstedsanalyse: Data for ulike indikatorer knyttet til FNs bærekraftsmål er samlet inn fra offisielle kilder slik som SSB, Miljødirektoratet og DSB. Ståstedsanalysen gir et oversiktsbilde av kommunens prestasjoner innen ulike bærekraftsindikatorer i forhold til hele fylket. Disse dataene er samlet og analysert, og presenteres i kapittel 3.

Kartlegging av materialer: Kartleggingen har som formål å øke forståelsen av materialstrømmene i kommunen. Målet er å identifisere potensial for effektivisering som kan bidra til økt sirkularitet i bruk av materialer. Analysen tar for seg områdene vann og avløp, avfall og byggeråstoff. Resultatene presenteres i kapittel 4.

Innbyggerundersøkelse: Respons Analyse har gjennomført en innbyggerundersøkelse om bærekraft blant innbyggerne i Trøndelag, på oppdrag fra Trøndelag fylkeskommune. I kapittel 5 presenteres utvalgte svar fra undersøkelsen.

Nasjonale og regionale rammer for å arbeide med bærekraft: Kapittel 6 oppsummerer hvilke forventninger man har nasjonalt til bærekraftsarbeidet, en oversikt over regionale planer og strategier, og hvordan dette henger sammen med styringssystemet. Kapitlet viser også til et bibliotek med oversikt over tilskudd og virkemidler mht. bærekraft. Her vil det være endringer år for år utfra hva ulike aktører/myndigheter har som fokusområder. Oversikten er ikke uttømmende. I tillegg presenteres en oversikt over relevante kunnskapsgrunnlag.



2

Heim kommune

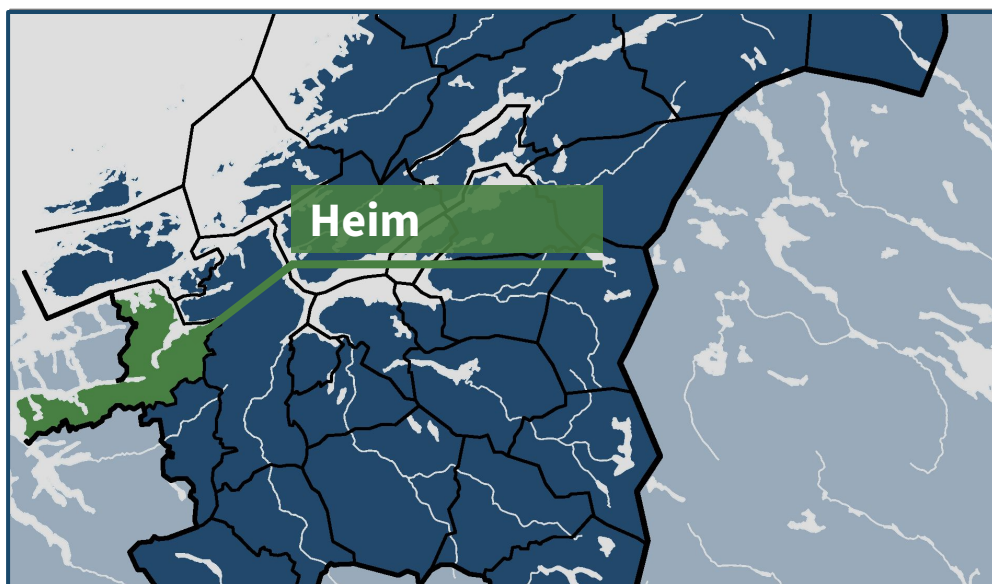
- Om kommunen
- Arbeid med bærekraft
- Suksesshistorie fra kommunen
- Statsforvalterens hovedbilde

Heim kommune i tall

Heim kommune ble opprettet 1. januar 2020 etter at kommunene Halså, Hemne og en del av Snillfjord ble slått sammen. Heim er en fjord- og kystkommune sørvest i Trøndelag, med Kyrksæterøra som senter.

Bosettingen er konsentrert om den indre delen av Hemnfjorden og Vinjefjorden med tettstedene Kyrksæterøra, Vinjeøra og Liabø.

Industri er en viktig næring i kommune og sysselsetter en stor del av den yrkesaktive befolkningen. Dette inkluderer næringsmiddelindustri, trevarebedrifter, smelteverk og marine/maritime næringer. En stor lokal industri kan forklare store CO₂-utslipp i kommunen. Jordbruk og skogbruk er også viktig med husdyrhold som viktigste driftsform.



5 923

Innbyggere (2. kvartal 2023)



5 618

Innbyggere, forventet utvikling i 2030



113 717 kroner

Kommunale driftsutgifter per innbygger (2022)



6

Innbyggere per km²
Befolkningstetthet 2022



658

Pendling ut av
kommunen (2022)

587

Pendling inn til
kommunen (2022)

Kommunens arbeid med bærekraft

Organisering

Ansvar for arbeidet med bærekraft ligger under kommunedirektørens stab og kommunen har en bærekraftskoordinator som er sentral i arbeidet.

Planer

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i begynnelsen av 2022. Denne har en klar forankring opp mot FNs bærekraftsmål. Kommunen har ingen særskilt klima og miljøplan, det meste skal være utledet i kommuneplanens samfunnsdel. Kommuneplanens arealplan ble vedtatt våren 2023 og bygger også på FNs bærekraftsmål.

Prioriteringer

Kommuneplanens samfunnsdel har syv mål satsingsområder. Disse har en klar forankring opp mot FNs bærekraftsmål:

1. Åpenhet og samarbeid, gjennom utstrakt samarbeid skal vi sørge for en fremtidsrettet samfunnsutvikling (bærekraftsmål 17)
2. Bærekraftig og inkluderende lokalsamfunn for alle aldre. Inkluderende og bærekraftige lokalsamfunn i vekst (bærekraftsmål 11)
3. Det grønne skiftet. Bidra til klimavennlige løsninger for å bidra til mål om Norge som lavutslippsland innen 2050 (bærekraftsmål 13)
4. Livskvalitet og god helse. Heimsamfunnet sikrer god helse og fremmer livskvalitet for innbyggere i alle aldre (bærekraftsmål 3)
5. Oppvekst og utdanning. Vi arbeider for helhetlig fremtidsrettet og inkluderende utdanningsløp for alle (bærekraftsmål 4)
6. Et fremtidsrettet næringsliv, styrke eksisterende næringsliv, utvikle arbeidsplasser og bidra til nyetablering (bærekraftsmål 8)
7. Arealstrategi. Broen mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealplanleggingen (bærekraftsmål 14 og 15)

Av disse blir tre av målene tatt frem som satsingsområder: *Et fremtidsrettet næringsliv, Bærekraftig og inkluderende lokalsamfunn for alle aldre og Det Grønne skiftet.*

Miljøfyrtårn

Kommunen legger til rette for at virksomheter kan sertifiseres og har avtale med en sertifisør som sertifiserer på vegne av kommunen. Det er også en godkjent miljøfyrtårn-konsulent i kommunen som bistår virksomheter i prosessen. Det gis også midler fra næringsfondet til inntil 5 bedrifter i året til å bli sertifisert. 14 bedrifter i kommunen er i dag sertifisert. Heim kommune har vedtatt miljøfyrtårnsertifisering av hele sin organisasjon, og er i gang med prosessen.

Bolig - Ung-Heim

I samarbeid med Hemne sparebank, Sodvin og Byggern tilbyr kommunen konseptet "Ung-Heim". Unge som er under 28 år får mulighet til å kjøpe egen bolig uten egenkapital til 1 599 000,-. Heim kommune tilbyr gratis tomt og de som kjøper kan ikke selge eneboligen til andre enn kommunen før etter 3 år fra overtakelse. Kjøper må også godkjennes av sparebanken på å kunne betjene et lån på 1,6 mill. Prosjektet skal bidra til at unge nyutdannede flytter til Heim. Prosjektet beskrives som en suksess og nå vurderes også et tilsvarende konsept for eldre.

Tilskuddsordninger for fiskeforvaltning og naturmangfold

Kommunen gir tilskudd til prosjekter som stimulerer til fiskeforvaltningstiltak til gode for allmennheten og som skal brukes innenfor rammene av bærekraftig og naturvennlig forvaltning kan få støtte gjennom tiltak. Det gjelder også prosjekter for å fremme naturmangfold i kommunen.

Energieffektivisering av offentlige bygg

Kommunen jobber med å energieffektivisere offentlige bygg og har ansatt en energi og miljørådgiver for å øke kompetansen på dette området

Ombruksboder

Kommunen har to ombruksboder (ombruksbu). Den ene drives av Halsa Frivillighetssentral (kommunal) og Heim Frivillighetssentral med frivillige fra flere lag og organisasjoner.

Svanem biogass gjør om husdyrgjødsel og fiskeslam til biogass og biorest

Svanem Biogass ble etablert i Heim kommune og åpnet i november 2022.

Anlegget produserer biogass og biorest, dette er basert på husdyrgjødsel fra 12 lokale gårdsbruk og smoltanlegg. Husdyrgjødsel og fiskeslam omdannes og produseres biogass og biorest. All transport inn og ut av anlegget gjennomføres av egen tankbil.

Biorester benyttes direkte inn i landbruket som gjødsel og kan erstatte industrielt fremstilt kunstgjødsel i stor grad. Dette bidrar til at klimagassutslipp fra landbruket kan reduseres. Landbruket står i dag for 8-10 prosent av samlet klimagassutslipp.

Landbruket, akvakultur og andre næringer som produserer energirik biomasse spiller en avgjørende rolle i det sirkulære kretsløpet. Resultatet er fornybar energiproduksjon, reduksjon av klimagassutslipp og redusert avfall ved å erstatte kunstgjødsel med biorester fra biogassproduksjon.

Sirkulær økonomi og bærekraftig drift sikrer at gjødsel tilføres jorden og gir optimale vekstvilkår. Dette er en vinn-vinn-løsning for både miljøet og landbruket.

Heim kommune har bidratt til etablering av Svanem biogass, sammen med Norsøk på Tingvoll, Thams Innovasjon, Takstmann Øyås, Dalum Regnskap, BDO, Hemne Sparebank, Heim Aktivum og lokale bønder. Svanem deler sin kunnskap videre med interesserte grundere, og i samarbeid med Thamsklyngen bidrar de til kursvirksomhet innen biogas.

Våren 2023 ble bedriften også sertifisert som miljøfyrtårn¹.



Suksesshistorie fra kommunen | Heltidskultur - en historie om stort og godt bærekraftsarbeid i Heim kommune

Det umulige er mulig i Heim

Vilje, handlekraft og lagspill. Oppdrag bestilt av politisknivå, kommunedirektør med mot til å satse og dedikerte ansatte grep muligheten i en involverende prosess i et partsamarbeid. Resultatet viser at partssamarbeid er gull verd og forankring i alle nivå er veien til suksess.

Mål: 100 prosent stilling som norm i Heim kommune og avslutte ufrivillig deltid

Kommunestyret vedtok Moderniseringsprosjektet fra år 2022 med tre års virkning. Prosjektet har som hensikt å modernisere helse- og mestringsstjenestene i Heim kommune, gjennom utvikling av heltidskultur og nye arbeidstidsordninger. Dette er tydelig utledet fra visjon/mål/strategier i (ny) samfunnsdel av kommuneplan. «Heim kommunes brukere skal sikres gode og trygge tjenester og kommunens ansatte skal oppleve arbeidsvelferd gjennom trygg, forutsigbar og inkluderende arbeidssituasjon.»

Strategi og tiltak

Det ble utarbeidet en overordnet plan for gjennomføring av prosjektet som tydelig viser logistikken, samhandling og møtetidspunkt på de forskjellige nivåene i organisasjonen, samt tidshorisont for prosessen og dato for ferdigstilling av prosess. Det ble samtidig utformet en prosessplan som beskriver hvilke beslutninger som ble tatt i hvilken gruppe, som ble fortløpende oppdatert.

Prosjektet ble organisert med administrasjonsutvalget som styringsgruppe

Administrativt er prosjektet organisert med en overordnet styringsgruppe, en prosjektgruppe og en ressursgruppe for Heim turnus. Prosjektleder var gjennomgående representant i alle de administrative gruppene.

Fastsatte møtepunkter for ansatte sammen med prosjektleder, seksjonsledere og tillitsvalgte, hvor tema var kommunikasjon og dialog.

Nyhetsbrev er sendt ut hver uke til alle ansatte om hvor prosjektet var i prosessen, hva som er bestemt, samt hva jobber vi med nå og fremdriften til prosjektet.

Ressursgruppe for Heim turnus består av alle tillitsvalgte som organiserer ansatte i Helse og mestrings, utvalgte seksjonsledere, turnusansvarlige og prosjektleder.

Kommunen konkluderte med at seksjonslederne er nøkkelen til suksess og at involvering og forankring på alle nivåer i organisasjonen var nødvendig for å fremdrift i prosjektet.

Politisk nivå ble orientert og involvert spesielt i begynnelsen av prosjektet helt til administrasjonsutvalget i september 2022 ga et tydelig mandat til kommunedirektøren om at 100 prosent stilling er normen i Heim kommune.

Tiltak og prosess

Heim kommune deltok i nettverk for heltidskultur i Trøndelag, i regi av KS, som ble en katalysator for fremdriften i arbeidet med heltidskultur i egen kommune. Framlent sitt analyseverktøy for planlagt bemanning kontra faktisk bemanning medførte en “aha-opplevelse” når det ble fremlagt analyser av konkrete turnuser.

Kommunen ble nysgjerrig på status i Heim når det gjelder økonomiske midler brukt til vikarer i forhold til overtid, ekstrahjelp, sykevikar og vikarbyrå. Faktiske utgifter som Heim kommune har dokumentert i regnskap de siste 3 kalenderårene ble analysert. Målet ble; hvordan sette bemanning i system for allerede kjent fravær.

Ny rammeavtale for turnus og ny lokal turnusavtale ble fremforhandlet med tillitsvalgte. Analyse av forskjellige turnusmodeller ble gjennomført i ressursgruppa for Heim turnus. Valget ble den turnusmodellen som var mest bærekraftig i et lengre tidsperspektiv. Kommunen ønsket en fleksibel turnusordning med Flexa som metode hvor essensen er forhandlerturnus over 12 uker satt i system. Alle turnuser er oppbygd med helsefremmende tiltak og vilkår.

Kommunen har brukt Moland sine 6 prosesselement for å evaluere prosessen på alle nivå i kommunen 3 ganger siden 2021 til juni 2023. Dette har vært et effektivt verktøy for å justere kursen.

Resultater og effekt

Resultatet av prosjektet er at ansatte i deltidsstilling nå har fått den stillingsstørrelsen de ønsker uavhengig av kvalifikasjoner fra 04.09.2023.



Utgangspunkt: 175 ansatte i turnus stillinger

Før 03.09.2023

Ansatte i 100 prosent stilling: 57 ansatte = 35,57 prosent

Ansatte i deltidsstillinger: 118 ansatte = 67,43 prosent

Fra 04.09.2023

Ansatte i 100 prosent stilling: 119 ansatte = 68 prosent

Ansatte i deltidsstillinger: 56 ansatte = 32 prosent

Heim kommune har innhentet en intern arbeidskapital i organisasjonen på hele 24,4 årsverk.

Resultatmål

- Økt heltidsandel
- Økt gjennomsnittlig stillingsstørrelse
- Avslutte ufrivillig deltid
- Flere heltidsutlysninger
- Redusert vikarbruk
- Færre vakanser i turnus
- Økt grunnbemanning

Effekt mål

- Felles forståelse mellom ledere, tillitsvalgte og ansatte om hva en heltidskultur innebærer, gjennom prosesser som involverer alle nivå i organisasjonen
- Heltid skal være hovedregelen
- Sette bemanning i system i forhold til kjent fravær
- Riktig bruk av økonomiske og menneskelige ressurser
- Bedre kontinuitet og kvalitet på tjenesten med kontinuitetsbærere i tjenestene
- Mer effektive tjenester

- Økt grad av fleksibilitet og robusthet for å møte fremtidens utfordringer
- Økt nærvær
- Bedre arbeidsmiljø
- Bedre rekruttering
- Økt kompetanse

Heim kommune sin analyse av valgt turnusmodell

Hvordan vil turnusmodellen påvirke kommunens rekrutteringsevne, mål om økt bosetting og bruk av vikarbyrå:

- Turnusmodellen vil påvirke rekrutteringsevnen i i positiv retning
- Endring av dagens turnusmodell til å jobbe 4. hver helg og samtidig tilrettelegge for å avslutte arbeidspraksisen med deltidsstilling og små helgevaktstillinger, vil på sikt skape bedre rekrutteringsmuligheter
- Ansatte tilbys stilling og en lønn de kan leve av. Sikre at personer som har tatt utdanning innen helse, velger å jobbe innen yrket de er utdannet til, som sikrer stabil inntekt og forutsigbarhet
- Tilrettelegger for det generasjonsskiftet som kommer eller allerede er påbegynt innen helse og omsorg i turnustjenestene og sikre rekruttering for fremtiden
- Vikarbyrå er en tjeneste som på sikt mest sannsynlig ikke vil være så tilgjengelig som nå i fremtiden og av den grunn må turnusplanlegging endres nå
- Norsk lovverk vil mest sannsynlig stramme inn på bruk av vikarer fra vikarbyrå for kortere og lengre perioder, og kommunen må selv ta ansvar for å ha nok kvalifisert arbeidskraft
- Kommunen tilrettelegger for økt bosetting ved å tilby 100 prosent stillinger som på sikt medfører mindre eller ingen bruk av vikarbyrå
- Demografien tilsier at det blir flere eldre. Dette medfører at Heim kommune har behov for å tiltrekke seg ungdom og unge voksne som kan sikre økt bolyst i distriktskommunen. Jobb er et lokkemiddel og et viktig verktøy for bosetting.

Samlet vurdering av suksesshistorien

Turnusmodellen gjør kommunen mindre sårbar og bedre rustet for fremtiden. De som er ansatt i dag får den stillingsstørrelsen de ønsker, og nyansettelser i 100 prosent stillinger gir en bedre rekrutteringsevne. Dette medfører bedre forutsigbarhet og faglig innhold og kvalitet på tjenestene som trygger ledere og ansatte til å stå i utfordringen over tid. En må planlegge ansettelser ut fra behov i årsverk, utover det en ordinær grunnturnus og budsjettrammer planlegger for.

Heim kommune må sørge for å planlegge med årsverk som dekker allerede kjent fravær, som rettigheter de ansatte har i henhold til ferielov, arbeidsmiljølov, folketrygdlov, samt kommunens lokale avtaleverk som livsfasepolitikk med mer.

Rekruttering blir en stor utfordring i konkurranse med mer attraktive yrkesgrupper og kommuner/helseforetak som tilbyr bedre vilkår. Jfr. de som jobber i ambulansetjenesten - jobber mye og intenst, men med lengre fri i friperioder.



Vi er den første enheten der alle tjenesteområder opererer med heltidskultur. Dette fører til økt rekruttering, kontinuitet og kvalitet i tjenestetilbudet. Det skal vi være stolt av.

Eli Mette Vitsø, Enhetsleder

Heltidsprosjektet har ikke gått på skinner

- Hva gjør vi hvis ansatte ikke ønsker 100 prosent stilling?
- Må alle søke 100 prosent stilling eller må den enkelte ansatte søke om permisjon hvis en ikke ønsker å gå i 100 prosent stilling?
- Må vi utforme et nytt permisjonsreglement?
- Kan vi tilby stillinger uten at stillinger blir utlyst?
- Er det praktisk mulig å få samme vakttyper i helle enheten?
- Betalt eller ikke betalt matpauser på langvakt, hva gjør vi?
- Hvor lang skal den enkelte langvakt være?
- Har vi tid og kapasitet til å komme i mål i forhold til oppsatt tidsplan?
- Felles forståelse for begreper og kultur
- Må vi innhente ekstern kompetanse for utarbeiding av nye turnuser?
- Psykologi og endringsprosess, hvem blir berørt og hva skjer hos enkelte ansatte og i ledelsen?
- Personalavdelinga må kobles på
- Døgnrytmeplan, bemanningsplan. Fortsette som før endringer eller hva er riktig bemanning ut ifra kartlagt døgnrytmeplan på den enkelte avdeling?
- Hvem gjør hvilke oppgaver til hvilken tid med hvilken kompetanse, oppgavevridning/TØRN?
- Klarer vi å få med alle tillitsvalgte slik at vi utad står samlet om samme vilkår, virkemidler og metode?
- Budsjett, hvilke konsekvenser får det?
- Utfordringer har stått i kø - må vi ærlig innrømme
- Vi er i gang - vi skal implementere organisasjonsendringen i ledelsen - endringen skal settes i drift
- Vi har satt tydelige mål for evaluering og når evaluering skal skje



Det vil ta noen år før vi ser effekten. Da må alle jobbe med seg selv. Det handler om politisk vilje. Det er ganske rart at vi ikke har skjont at damer ikke skal ha full stilling. Jeg er stolt og glad for at vi er med på dette.

Inger Lise Øyan Waade, Kommunalsjef helse, mestring, familie

Gratulerer med dagen 4. september 2023. I dag rulles Heltidskulturprosjektet ut og alle ansatte i Helse og mestring i Heim kommune, som ønsker det har 100 prosent stilling. Dette er stort for oss tillitsvalgte, som har jobbet for hele faste stillinger i mange år og kjempet for større stillingsprosent for våre medlemmer. Endelig er det Heltid som gjelder for kvinner. Nå har nettopp du og dine kollega mulighet til lån i banken og slipper å “shoppe” vakter. Heim kommune vil fra nå av bruke sin “arbeidskapital” mye bedre, du kjenner den du jobber sammen med og det gir økt kvalitet til de som mottar tjenestene. Det kommer til å bli humper i vegen, kanskje tryner vi i grøfta og må reise oss igjen. Men nå er alle i gang. Hurra. Vi vet at dette er vegen inn i fremtiden, og vårt håp og ønske er at alle ansatte i Heim kommune skal få tilbud om 100 prosent stilling om noen år.

Ann-Helen Kvingedal, Leder av fagforbundet i Heim

Statsforvalterens hovedbilde av Heim kommune (per september 2021)

Samlet sett viser Statsforvalteren i Trøndelags¹ gjennomgang at Heim kommune har noen områder som beskrives som gode, men at det er en overvekt av middels til svake områder. Kommunen ble etablert etter kommunesammenslåing 1.1.2020.

Statsforvalteren tegner et bilde av en kommune med en noe krevende økonomi og hvor det har vært utfordrende å etablere en ny kommune gjennom perioden med pandemi. Blant svakhetene trekkes revidering av kommunens planverk frem, og mest kritisk er arbeidet med miljø og klima hvor man vurderer risikoen som høy for avvik. Hovedbildet viser samtidig at kommunen har god oversikt og kompetanse på kommunal planlegging, og har et bevisst forhold til kommuneøkonomien.

1

Svake områder Miljø og klima

8

Middels områder

Barnehage, Grunnskole, Kommunal økonomi, Kommunal planlegging, Kommunehelsetjenesten, Landbruk, Omsorgstjenestene, Sosialtjenesten

4

Gode områder

Barnevern, Folkehelse, Integrering og bosetting, Samfunnssikkerhet og beredskap

Styrker og muligheter som trekkes frem:

- God oversikt og kompetanse innen kommunal planlegging
- Har et bevisst forhold til langsiktig økonomisk planlegging og sine vedtatte måltall
- Godt arbeid innen samfunnssikkerhet og beredskap
- Grundig arbeid med plandelen av folkehelseområdet
- Positiv utvikling i antall barnehager som oppfyller pedagognormen
- Flere skolemiljøindikatorer har resultater som ligger høyere enn landet for øvrig, og kommunen legger til rette for videre kvalitetsutvikling i skolen
- Stabil barnevernstjeneste med lav turnover, og ingen tilsyn som har vurdert eller avdekket lovbrudd

Svakheter, utfordringer og sårbarheter

- Et stort antall dispensasjonssaker indikerer at overordnet planstatus ikke er et godt nok styringsverktøy
- Mange ansatte i helsetjenesten er over 55 år, og det forventes en fremtidig mangel på sykepleiekompetanse
- Bekymring rundt bruk av og tilgjengeliggjøring av kvalifiseringsprogrammet for NAVs brukere i kommunen
- Utfordringer med resultater på nasjonale prøver generelt
- Høy risiko for avvik fra det som forventes i lov, forskrift og god faglig praksis på klima- og miljøområdet pga. Nedprioritering av arbeid med vannmiljø, manglende gjennomføring av tiltak mot fremmede arter og manglende oppdatering av Grunnforurensningsdatabasen
- Forvaltningspraksis er ikke i tråd med regelverket på enkelte tilskuddsordninger på jordbruksområdet, og kontrollen av nærings- og miljøtilskudd til skogkultur er manglende

1) [Statsforvalteren i Trøndelag](#)

3

Hvordan kommunen møter FNs bærekraftsmål

Ståstedsanalysen skal gi en oversikt over kommunens utvikling innen FNs bærekraftsmål

Ståstedsanalyse

Ståstedsanalysen skal si noe om hvordan kommunen ligger an i bærekraftsarbeidet, og inkluderer en analyse av en rekke indikatorer som kan knyttes opp mot FNs bærekraftsmål. Analysen skal gi en oversikt over kommunens resultater og utvikling innen hver indikator.

Hva menes med indikatorer?

En indikator er statistikk eller data som brukes for å få forståelse av en tilstand eller en utvikling på et område. Bærekraft er omfattende og komplisert. For å si noe om bærekraft er det viktig å se på utvikling over tid, samt sammenligne med utvikling i sammenlignbare områder. I dette tilfellet sammenlignes kommunen med gjennomsnittet til Trøndelag fylke.

Hvordan måle bærekraft?

Analysen er basert på etablerte indikatorer innen FNs bærekraftsmål. Utvalget av indikatorer har tatt utgangspunkt i anerkjente indikatorer som anbefales for å måle bærekraft, blant annet FNs indikatorsett, EU håndbok "Voluntary Local Review", Mål med mening, KS/SSB taksonomi og United 4 Smart Sustainable Cities. I samarbeid med Trøndelag fylkeskommune er det valgt ut et indikatorsett basert på hvor det finnes god tilgjengelig statistikk for de ulike delmålene. Til sammen har det blitt samlet inn og sammenstilt 71 indikatorer.

Offentlig tilgjengelige data

For å sikre konsistens og høy grad av gjenbrukbarhet er offentlig tilgjengelig informasjon lagt til grunn i analysene. Dette gir et godt sammenligningsgrunnlag på tvers av kommunene i rapportserien. I sammenslåtte kommuner har man tatt utgangspunkt i data fra opprinnelige kommuner og sammenstilt, og evt gjort forutsetninger. Det samme gjelder for data før fylkessammenslåingen. Noen kommuner mangler data på enkelte indikatorer som følge av manglende tallgrunnlag i databasen til kildene (eks. SSB). Dette kan være på grunn av manglende innrapporterte data eller anonymiserte data.

Det tas forbehold om at rapporten ikke gir en fasit på resultater innen bærekraft, men en status for kommunen basert på valgte indikatorer med offentlige tilgjengelige data. Indikatorene bør sees i sammenheng med hverandre, og må ikke stå for seg selv.



71 indikatorer som måler kommunens ståsted innen FNs bærekraftsmål



- Andel innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt
- Andel personer i husholdninger med vedv. lavinntekt
- Andel barn i husholdninger med vedv. lavinntekt
- (Andel mottakere av stønad til livsopphold)
- Inntektsulikhet - GINI



- Andel barn med grunnleggende kompetanse - lesing
- Andel barn med grunnleggende kompetanse - regning
- Andel personer utenfor arbeid, utdanning og arb. tiltak
- Andel personer som kun har gjennomført grunnskole
- Andel elever som fullfører videregående opplæring
- Andel barnehageansatte med pedagogisk utdannelse
- Andel barn som oppgir at de trives på skolen



- Nettoforbruk av elektrisk kraft for husholdninger per innbygger
- Energibruk per m² eid areal i kommunale formålsbygg



- Sysselsettingsandel for menn og kvinner
- Uføretrygdeandel
- Andel som har fullført VGS og høyere utdanning
- Andel som leier bolig blant alle boforhold



- Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger
- Hensyntatt risiko og sårbarhet for alvorlige naturhendelser i kommunal planlegging



- Årlige anmeldelser vold, mishandling og seksuallovbrudd
- Andel barn/unge på tiltak gjennom barnevernet
- Valgdeltakelse kommunevalg



- (Andel voksne kvinner med overvekt og fedme)
- (Andel voksne menn med overvekt og fedme)
- Andel jenter som spiser frokost før første skoletime
- Andel gutter som spiser frokost før første skoletime
- Årlig omdisponert dyrket mark til andre formål enn landbruk



- Andel fedre som tar ut hele fedrekvoten
- Andel kvinnelige ledere
- Andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter
- Forskjell i andel sysselsatte med innvandrerbakgrunn
- Andel kvinner i arbeidsstyrken
- Forskjell gjennomsnittlig bruttolønn menn og kvinner
- Andel sysselsatte kvinner som jobber deltid



- Andel av befolkningen som er sysselsatt
- Sysselsettingsbidrag
- Andel sysselsatte som jobber i privat sektor eller offentlig eide foretak
- Sysselsettingsrater for unge og - innvandrere
- Gjennomsnittlig bruttolønn per måned
- Legemeldt sykefravær for lønnstakere



- Andel barn som bor trangt
- Andel befolkning som bor i tettbygde strøk
- Forsørgerbrøk for eldre
- Grønne områder som andel av totalt bebygd areal



- Antall kg avfall innsamlet i ryddeaksjoner
- Vernet areal til havs



Det finnes få indikatorer som baserer seg på offentlig tilgjengelig data med god datakvalitet for å måle bærekraftsmål 17. Derfor er ikke dette bærekraftsmålet inkludert i analysen.



- (Vaksinasjonsdekning blant 16-åringer (kvinner))
- Andel 65 år og eldre som er influensavaksinert
- Antall dødsfall forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer
- Andel ungdomsskoleelever med mange psykiske plager
- (Forskjeller i antall leveår (høy/lav utdanning))
- Antall fastleger per tusen innbyggere



- Andel fornyet kommunalt ledningsnett
- Andel produsert drikkevann som går til spille pga. lekkasje i ledningsnett
- Andel befolkning tilknyttet kommunal avløpstjeneste
- Andel fornyet kommunalt spillvannsnett



- Andel befolkning med tilgang til fast bredbånd
- Andel befolkning med tilgang til mobildata
- Andel elbiler av alle personbiler
- Antall ladepunkt for elbiler per 10.000 innbyggere



- Tonn matavfall per årsinnbygger
- Farlig avfall fra husholdningene per årsinnbygger
- Gjenvinningsgrad for husholdning
- Tonn husholdningsavfall per årsinnbygger



- Andel skog av totalt arealbruk
- Endring i ubebygde areal
- Utvikling fysisk nedbygd areal
- Andel vernet areal på land



(...) = mangler data for Heim kommune

Ståstedsanalysen viser at Heim kommune er på riktig vei med bærekraftsarbeidet, men har også flere områder med forbedringspotensial

FNs bærekraftsmål har stor innvirkning på norsk politikk – både nasjonalt, regionalt og lokalt. En oppsummering av hvordan kommunen ligger an i forhold til målene vil gi en oversikt over hvor man står, og vil være et godt kunnskapsgrunnlag for vurdering av utviklingsbehov i kommunen. Oppsummeringen av kommunens ståsted innen bærekraftsmålene presenteres over de påfølgende sidene, etterfulgt av en analyse av hver enkelt indikator.



Flere barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt

Bærekraftsmål 1 har som mål å utrydde all ekstrem fattigdom og halvere andelen mennesker som lever i relativ fattigdom. Ifølge den internasjonale rapporten om bærekraftsmålene¹ har Norge oppnådd delen av målet som handler om å utrydde ekstrem fattigdom, men har utfordringer med en økende andel relativ fattigdom i landet.

Heim kommune har hatt en økning i vedvarende lavinntekt, hvor spesielt barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt ligger over snittet i Trøndelag. Andel personer med vedvarende lavinntekt i kommunen har imidlertid hatt en nedgang og ligger under fylkessnittet. Ser man på andel innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt har denne tidligere vært lavere enn fylkessnittet, men økte i 2022 til å ligge over snittet.



Høyere fastlegedekning enn snittet i Trøndelag

Bærekraftsmål 3 har som mål å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder. God helse er en forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensial og for å bidra til utvikling i samfunnet. Norge har et velutviklet helsesystem, med god helsedekning. Selv om mange rapporterer at de har det godt, er det flere som

har det dårligere enn før. Norge skårer også dårligere på lykkeindeksen enn de andre nordiske landene. Heim kommune hatt en økning i vaksinasjonsdekning, samt en nedgang i antall tidlige dødsfall. Kommunen har ellers hatt en relativt høy fastlegedekning, men hadde en nedgang i antall fastleger per innbygger i 2022. Når det gjelder andelen ungdomsskoleelever med mange psykiske plager har kommunen kun data for 2021. Her lå Heim kommune omtrent på fylkessnittet, som har økt i tiårsperioden.



En generell utfordring med overvekt og fedme

Bærekraftsmål 2 handler om at alle skal ha tilgang på næringsrik og bærekraftig mat, og at ingen skal sulte. Norge har utryddet sult, og matsikkerheten er god. Landets største utfordring er imidlertid økt overvekt og fedme, usunt kosthold og feilernæring blant eldre. I tillegg har 15-21% av barn i Norge overvekt eller fedme. Heim kommune har ikke

tilgjengelig data på dette, men det er en generell økning i andelen med overvekt i hele fylket. Kommunen har imidlertid en høyere andel elever på ungdomstrinnet som spiser frokost før første skoletime sammenlignet med fylkessnittet. På skoler der mange spiser frokost, opplever man mer ro, bedre konsentrasjon og trivsel. Årlig omdisponert dyrket mark til andre formål enn landbruk har variert i tiårsperioden, men hadde noen større hopp i 2015, -18 og -22.



Nedgang i andelen barn som oppgir at de trives på skolen

Bærekraftsmål 4 handler om å sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle. Inkluderende opplæring av god kvalitet er en av de viktigste byggeklossene for velstand, helse og likeverd i samfunnet. Norge har et godt utdanningssystem, men har mangel på kvalifiserte lærere og barnehageansatte. Heim

kommune har hatt en nedgang i andelen barn med grunnleggende kompetanse i lesing, men en økning i grunnleggende kompetanse i regning. Kommunen ligger imidlertid bak fylkessnittet for begge. Videre har kommunen en høyere andel personer som kun har grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Ser man på andel barn som oppgir at de trives på skolen, har denne hatt en nedgang i Heim og ligger under snittet i fylket.

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE



Flere kvinnelige ledere, men færre i arbeidsstyrken

Bærekraftsmål 5 har som mål om å oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet. Norge har kommet langt, og har en høy grad av likestilling i samfunnet. Likevel er det fortsatt en vei å gå. Kvinner har gjennomsnittlig lavere lønn enn menn, og i næringslivet er det færre kvinner i lederstillinger og i styrerom. Heim

kommune har hatt en økning i andel kvinnelige ledere, og ligger over snittet i fylket. Andelen kvinner i arbeidsstyrken har derimot hatt en nedgang, og ligger under snittet. Kommunen har også flere sysselsatte kvinner som jobber deltid, selv om andelen har gått ned siden 2020. Videre har kommunen hatt en noe høyere gjennomsnittlig lønnsforskjell enn Trøndelag i tiårsperioden, men var omtrent på fylkessnittet ved sist måling i 2021.

7 REN ENERGI TIL ALLE



Generell økning i energiforbruk i Trøndelag

Bærekraftsmål 7 handler om å sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris. I Norge er alle delmålene i mål nummer 7 så godt som oppnådd ifølge Regjeringen. Det Norge har å jobbe med er å øke energieffektiviteten, og bli flinkere til å spare på strømmen. Strømbehovet i Norge forventes å øke når

industri og transport også elektrifiseres. I Trøndelag har det generelt vært en forbruksøkning av elektrisk kraft per innbygger. Heim kommune har også hatt en økning i energiforbruk per innbygger, og ligger over fylkessnittet i hele tiårsperioden. Kommunens eget forbruk per kvm kommunale formålsbygg har variert i samme periode, men har også vært høyere enn snittet de siste tre årene.

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD



Høy andel vann som går til lekkasje

Bærekraftsmål 6 handler om å sikre bærekraftig vannforvaltning, tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle. Vannkvaliteten i Norge er god, men vi har utfordringer knyttet til forurensning og rensing av avløpsvann. Norge må reparere gamle vannledninger og -nett slik at kvaliteten på drikkevannet holder seg god og rørene ikke lekker. I snitt

lekker 30 prosent av vannet ut før det når forbrukeren. Heim kommune ligger vesentlig over fylkessnittet når det gjelder andelen av produsert drikkevann som går til spille på grunn av lekkasjer. I samme periode har kommunen hatt en økning i andelen fornyet kommunalt ledningsnett, mens fornyet spillvannsnett har vært lavere enn snittet i Trøndelag. Ser man på andelen av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste har denne økt, men er fremdeles under snittet.

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST



Lavere sysselsettingsandel enn fylkessnittet

Bærekraftsmål 8 skal fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle. Norsk arbeidsliv er blant de mest produktive i verden, men må gjøre mer for å hindre at unge mennesker ikke faller ut av skole og næringsliv. I Trøndelag fylke er det flere som er sysselsatt enn gjennomsnittet i landet. Heim

kommune har hatt en relativt stabil sysselsettingsandel, men har stort sett hatt en lavere andel som er sysselsatt enn snittet i Trøndelag. Sysselsettingsbidraget har imidlertid hatt en svak økning, som betyr at færre pendler ut av kommunen for å arbeide enn før. Heim kommune har også lavere andel lønnstakere med legemeldt sykefravær enn snittet.

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR



Nedgang i antall ladepunkter for elbiler per innbygger

Bærekraftsmål 9 handler om å bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon. Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. I Norge er infrastrukturen godt utbygd, og neste steg vil være å gjøre industrien i landet mer bærekraftig. Heim kommune har

omtrent lik andel av befolkningen med tilgang til fast bredbånd som fylkessnittet, men henger noe bak snittet når det gjelder tilgang til mobildata. Heim kommune hadde en hyppigere vekst i elbilandel, men falt bak snittet i 2022. Det samme gjelder antall ladepunkt for elbiler per 10.000 innbyggere, men andelen hadde en nedgang etter 2019, hvor kommunen nå ligger bak snittet i Trøndelag.

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG LOKALSAMFUNN



Økende forsørgerbrøk er en trend i hele Norge

Bærekraftsmål 11 handler om å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. I Norge bor rundt 80 prosent av befolkningen i byer og tettsteder, og de fleste har tilgang til vann, veier, tjenester, energi og søppelhåndtering. Heim kommune har en lavere andel barn som bor trangt enn snittet i Trøndelag. Videre har Heim

kommune en høyere forsørgerbrøk enn fylkessnittet, noe som betyr at kommunen har færre yrkesaktive per eldre. I likhet med både fylket og landet forøvrig har også forsørgerbrøken økt, og er forventet å øke enda mer de neste ti årene. Ser man på grønne områder som andel av totalt bebyggt areal har denne økt siden 2018, men er fremdeles lavere enn fylkessnittet.

10 MINDRE ULIKHET



Høyere uføretrygdeandel enn snittet i Trøndelag

Bærekraftsmål 10 innebærer å redusere ulikhet i og mellom land. I det store bildet har Norge generelt små lønnsforskjeller, og Norge scorer høyt når det gjelder likestilling. Likevel har forskjellene mellom fattig og rik økt siden 1980. Hoveddriveren til økte forskjeller er inntektsutviklingen blant de rikeste. Heim kommune har en lavere sysselsettingsandel

enn fylkessnittet for både menn og kvinner, men kvinneandelen er lenger unna snittet enn for menn. Kommunen har også en høyere uføretrygdeandel enn fylkessnittet, og andelen er økende i tiårsperioden. Heim har også en lavere andel av befolkningen som har fullført videregående skole eller høyere utdanning.

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON



Lavere gjenvinningsgrad enn fylkessnittet

Bærekraftsmål 12 handler om å sikre bærekraftig forbruk og produksjon, som innebærer å gjøre mer med mindre ressurser. Norge er relativt gode på gjenvinning av avfall, men er også ett av landene med verdens høyeste forbruk per innbygger. Norge henger generelt etter i omstillingen til en såkalt sirkulær økonomi, der ressurser og produkter

repareres, gjenbrukes og resirkuleres. Heim kommune har hatt en relativt stabil mengde husholdningsavfall per innbygger siden 2015, men kommunen har en litt større mengde per innbygger enn fylkessnittet. Kommunen har også en større mengde farlig avfall per innbygger enn snittet. Videre har Heim en lavere gjenvinningsgrad enn snittet i fylket, selv om gjenvinningsgraden har økt siden 2015.



Mye høyere klimagassutslipp per innbygger enn snittet

Bærekraftsmål 13 har som mål å stoppe klimaendringene. Dette innebærer å handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem. Norge har så langt gjort flere tiltak for å bekjempe klimaendringene, slik som å øke CO₂-avgiften og redusere kostnaden for klimavennlige alternativer. Blant annet gjennom bruk og

kjøp av elbiler, og innen resirkulering. Norge er imidlertid en betydelig eksportør av olje og gass, noe som betyr at vi er en mye større bidragsyter til klimaendringene enn våre nasjonale utslipp skulle tilsi. Generelt har Trøndelag fylke i snitt et høyere klimagassutslipp enn landssnittet. Heim kommune har et vesentlig høyere utslipp enn snittet i fylket, hvor utslippsmengden i tillegg har økt siden 2018. Hovedgrunnen til dette er at Heim kommune har store utslippstall knyttet til industri, olje og gass sammenlignet med andre kommuner.



Økning i vernet areal på land, men fortsatt undersnittet

Bærekraftsmål 15 innebærer å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold. I Norge har man et omfattende regelverk for bærekraftig bruk og bevaring av naturen. Norge ligger ikke an til å nå

bærekraftsmålene om gjenoppretting av tapt natur, og er heller ikke på vei til å kunne nå disse delmålene. Vi er også langt unna å oppfylle målet som er satt for beskyttelse og verning av økosystemer. Heim kommune har en relativt høy andel skog av totalt arealbruk, sammenlignet med fylkessnittet. Andel vernet areal på land av totalt landareal har imidlertid hatt en økning de siste fem årene, selv om andelen likevel er lavere enn fylkessnittet.



Nedgang i vernet areal til havs

Bærekraftsmål 14 handler om å bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling. Norge har utviklet en reguleringsplan for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen. Myndighetene har også identifisert viktige områder for biomangfold. Det er likevel flere områder som Norge må arbeide med. Norske

myndigheter mangler bla. en plan for bevaring av sjøfugl, fisketrålere får med seg tilleggsfangst som rammer truede arter, man mangler et juridisk instrument for opprettelse av beskyttede marine områder i den økonomiske sonen mm. Heim kommune har samlet inn 11 tonn avfall fra ryddeaksjoner siden. I 2021 ble det samlet inn vesentlig mindre avfall enn de øvrige årene. Videre har kommunen også hatt en nedgang i vernet areal til havs siden 2018.



Høyere andel barn på barnevernstiltak enn fylkessnittet

Bærekraftsmål 16 handler om å fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer. Norge har lenge hatt et levedyktig demokrati med relativt små forskjeller. Det norske samfunnet kjennetegnes av høy

grad av tillit, gode velferdsordninger, og et velorganisert arbeidsliv. Heim kommune har en høyere andel barn og ungdom på tiltak gjennom barnevernet enn fylkessnittet, selv om andelen hadde en nedgang fra 2021 til 2022. Videre har antall årlige anmeldelser per innbygger hatt en nedgang de siste tre årene. Ser man på valgdeltakelsen ved kommunevalg har denne variert, men lå omtrent på fylkessnittet ved sist kommunevalg.

Oppsummering av utviklingsområder i kommunen

Oppsummeringen av ståstedsanalysen viser at Heim kommune ligger godt an i forhold til mange indikatorer, men kommunen har likevel et forbedringspotensiale på flere områder.

Områdene hvor Heim har størst utfordringer legges frem som potensielle utviklingsområder. Dette er områder som anbefales å vurdere nærmere, samt legge ekstra fokus på i det videre arbeidet med bærekraftig utvikling i kommunen.

Det bør presiseres at innspillene til utviklingsområder er basert på ovennevnte dataanalyser, og områdene bør kartlegges grundigere før igangsettelse av tiltak. Følgende utviklingsområder bør vurderes i videre arbeid med bærekraftig utvikling i kommunen:

- **Mål 1: Utrydde fattigdom:** Kommunen har en høyere andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt enn fylkessnittet. Andelen med sosialhjelp som hovedinntekt har også økt det siste året, og ligger nå litt over snittet.
- **Mål 4: God utdanning:** Kommunen ligger under fylkessnittet på andelen som har oppnådd grunnleggende kompetanse i både lesing og regning. Kommunen har også en nedgang i andelen elever som oppgir at de trives på skolen.
- **Mål 6: Rent vann og gode sanitærforhold:** Kommunen har hatt en høy og økende andel vann som går til lekkasje, sammenlignet med snittet i Trøndelag.
- **Mål 9: Mindre ulikhet:** Kommunen har en lavere sysselsettingsandel enn fylkessnittet, og ligger lengre under snittet for kvinner enn for menn. Uføretrygdeandelen i kommunen er også høyere enn i Trøndelag generelt.
- **Mål 12: Ansvarlig forbruk og produksjon:** Kommunen har en større mengde både husholdningsavfall og farlig avfall per innbygger enn snittet i fylket. Videre har kommunen også en lavere gjenvinningsgrad enn fylkessnittet, selv om den har økt siden 2015.

- **Mål 13: Stoppe klimaendringene:** Kommunen har et vesentlig høyere klimagassutslipp per innbygger enn snittet i Trøndelag, hvor utslippsmengden per innbygger også har økt de siste tre årene.

Samarbeid er nøkkelen for å nå målene

Dette er forbedringsområder som er utfordrende å løse for én enkelt kommune alene. Et godt samarbeid på tvers vil derfor være avgjørende for å lykkes med arbeidet med bærekraftig omstilling i fylket. Dette er man allerede godt i gang med gjennom etableringen av *Bærekraftsnettverket i Trøndelag*.

I dag brukes nettverket som en arena for å ta opp problemstillinger som er krevende å jobbe med, samt å dele god praksis mellom kommunene. Nettverket har allerede diskutert viktige temaer slik som bærekraft i politiske saker, kommunale plan- og styringssystemer, bærekraftige anskaffelser, matsvinn, folkehelse og bærekraftsmål, samt indikatorer.

Videre anbefales det at man benytter bærekraftsnettverket aktivt til å arbeide med problemstillingene som er spesielt relevant for hele Trøndelag. Flere av utfordringsområdene er også relevante på nasjonalt nivå, hvor nasjonale samarbeid kan være aktuelt. I dag inviteres kommunene allerede til Teamsmøtene “bærekraftfredag” i regi av det nasjonale bærekraftsnettverket. Møtene tar opp relevante temaer som det nasjonale nettverket er opptatt av. I tillegg vil bærekraftsrapportene til hver enkelt kommune være et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere kommunespesifikke utviklingsområder.

Det finnes også en rekke tilskudd og virkemidler som kan kobles opp mot flere av utviklingsområdene i fylket. Disse presenteres i en egen oversikt i kapittel 6.

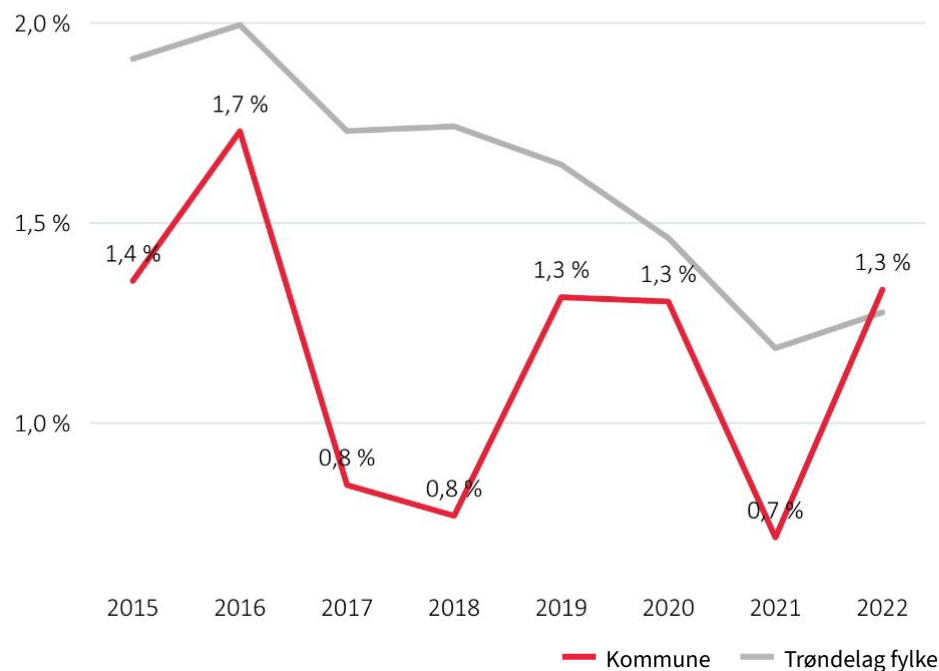




Mål 1 - Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Delmål 1.1: Utrydde all ekstrem fattigdom

Andel innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt



Andelen innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt sier noe om hvor stor del av befolkningen som er avhengig av stønad som sin primære inntektskilde. I Heim kommune har andelen innbyggere med sosialhjelp som hovedinntekt variert. I dag er det 1,3 prosent som har sosialhjelp som sin primære inntekt i kommunen.

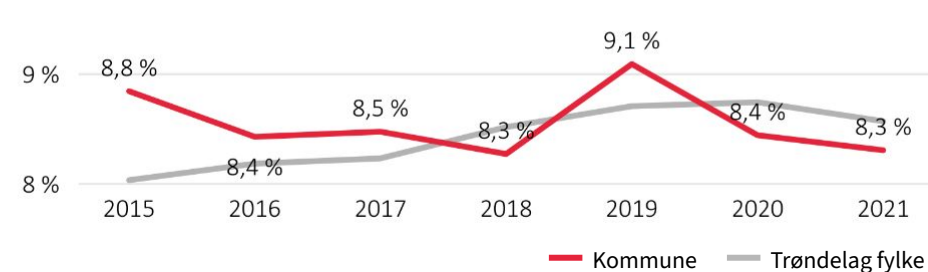
Andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt har variert noe gjennom perioden, og frem til 2021 har Heim kommune ligget under snittet i Trøndelag. I 2022 har denne økt og kommunen ligger nå litt over snitt. Andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt har økt og ligger over snittet i Trøndelag, mens andel personer ligger litt under snitt.

Delmål 1.2: Halvere relativ fattigdom

Andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt - EU-skala 60 %



Andel personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt - EU-skala 60 %

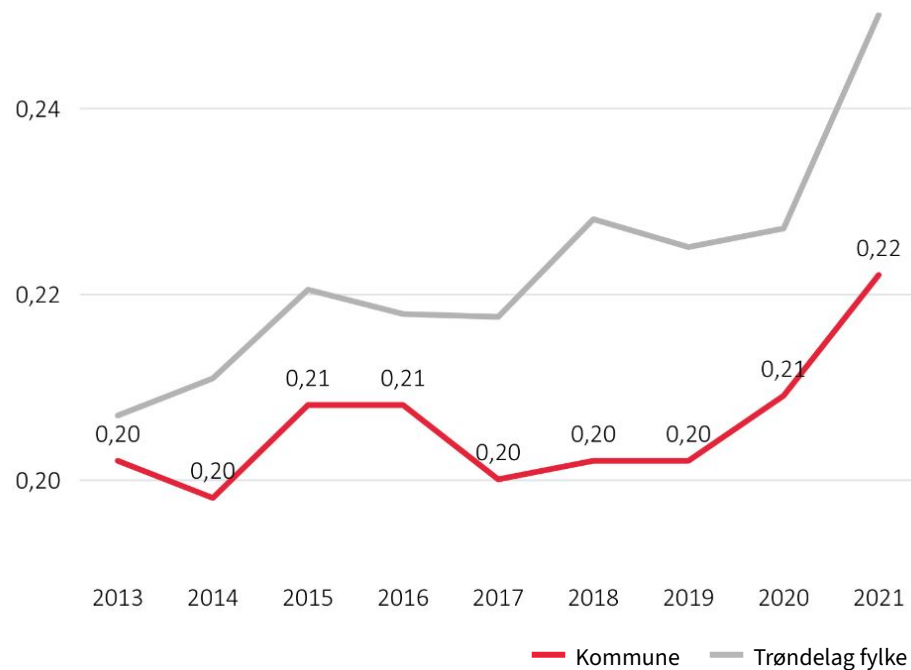


Vedvarende lavinntekt måles ved å slå sammen husholdningens inntekt over en treårsperiode, og dele summen på tre. Dette gir den gjennomsnittlige husholdningsinntekten i treårsperioden, hvor siste årstall for perioden fremstilles i grafen. Inntekten måles ved beregne husholdningens samlede inntekt, etter at skatt er trukket fra. Vedvarende lavinntekt måles ut fra medianinntekten til husholdninger i samme periode, hvor lavinntektsgrensen er på 60 prosent av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala. Grensen er ulik for ulike typer husholdninger, hvor 2021-grensen for *enslig forsørger med ett barn* eksempelvis er 327.100 kr og *par med to barn* er 528.400 kr.

Mål 1 - Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Delmål 1.4: Sikre at alle menn og kvinner har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester

Inntektsulikhet - GINI¹



Gini-koeffisienten beskriver inntektsulikhet og varierer fra 0 til 1. Jo større koeffisient, desto større ulikhet. Den tar utgangspunkt i forholdet mellom de kumulative andelen av befolkningen rangert etter stigende inntekt, og den kumulative andelen av inntekten som de mottar. I følge analysen har inntektsulikheten vært relativt stabil de siste ti årene, men hadde i 2020 og 2021 en økning. Konjunktorene til kommunen følger også gjennomsnittet i fylket, men Heim kommune har likevel mindre inntektsulikhet enn snittet i fylket.

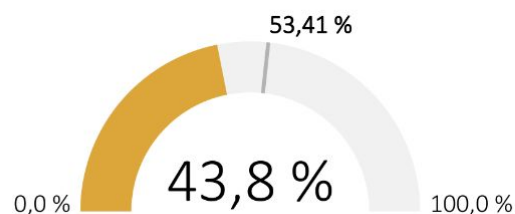




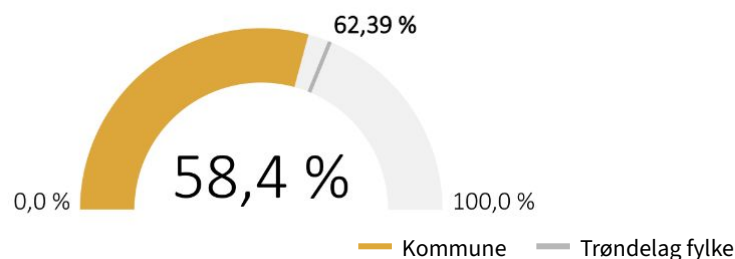
Mål 2 - Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

Delmål 2.2: Utrydde alle former for feilernæring

Andel jenter som spiser frokost før første skoletime 5 dager i uken



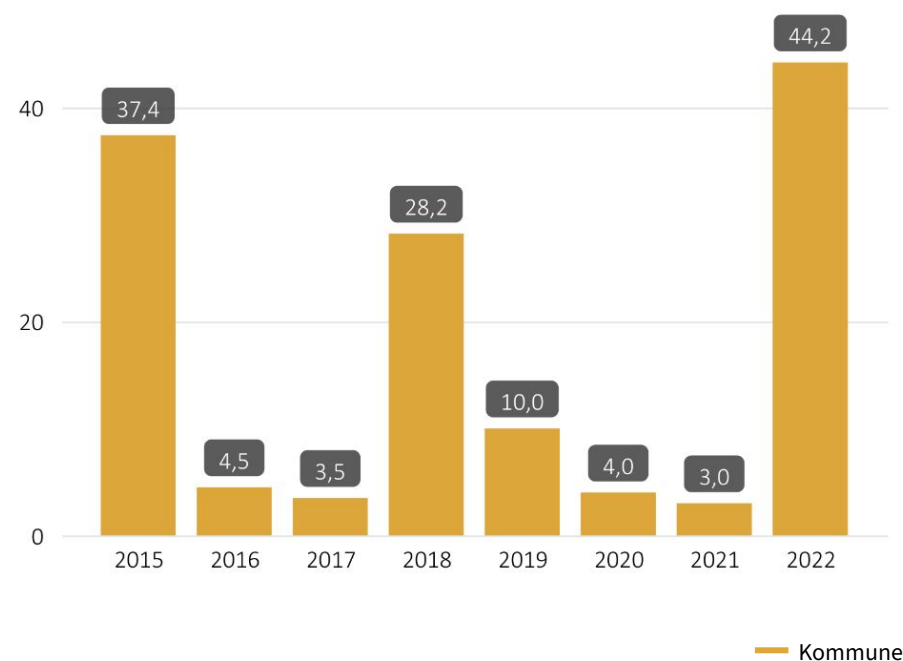
Andel gutter som spiser frokost før første skoletime 5 dager i uken



Oversikten viser hvor stor andel av jenter og gutter på ungdomstrinnet som spiser frokost før første skoletime fem dager i uken (2021). For Heim kommune er andelen dårligere enn fylkesgjennomsnittet, spesielt når det gjelder jenter. I undersøkelsen fra Ungdata deltok 195 elever fra Heim kommune.

Delmål 2.4: Sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon

Årlig omdisponert dyrket mark til andre formål enn landbruk (dekar)



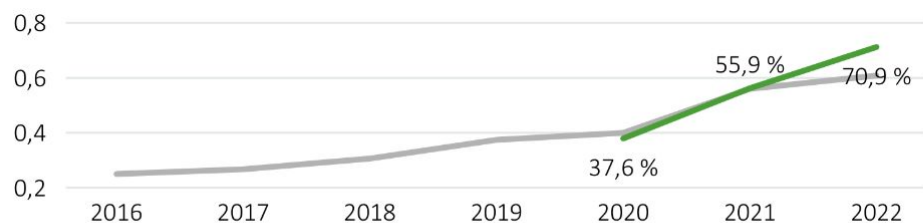
Kommunene spiller en viktig rolle i å sikre at det finnes bærekraftige systemer for matproduksjon. En måte å måle dette på er å se på hvor mye av kommunens landområde som blir brukt til andre formål enn landbruk.

Heim kommune har hatt relativt lave tall på dyrket mark som er omdisponert til andre formål enn landbruk, men hadde et stort hopp i 2015, 2018 og 2022. Det ser imidlertid ikke ut til å være et system i disse hoppene, og er trolig ikke noen videre trend for kommunen.

Mål 3 - Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Delmål 3.3: Stanse epidemiene av bl.a. aids, tuberkulose, malaria, samt bekjempe hepatitt, vannbårne sykdommer og andre smittsomme sykdommer

Andel 65 år og eldre som er influensavaksinert



Andelen 65 år og eldre som er influensavaksinert har fulgt gjennomsnittet for Trøndelag, men hadde en større økning i 2022. Dette er en tydelig trend i hele fylket, noe som trolig kan forklares av koronapandemien.

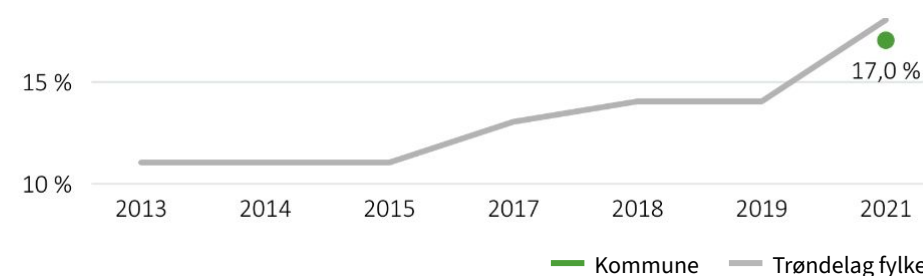
Utviklingen i tidlige dødsfall er målt per 100.000 innbygger for aldersgruppen 0-74 år som et gjennomsnitt over tiårsperioder. Heim kommune har hatt en nedgang i antall tidlige dødsfall forårsaket av ikke-smittsomme dødsårsaker¹ i perioden. Kommunen har dermed noe lavere antall tidlige dødsfall per innbygger enn snittet.

Delmål 3.4: Redusere prematur dødelighet forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer og fremme mental helse

Antall dødsfall forårsaket av ikke-smittsomme dødsårsaker per 100.000 innbygger (0-74 år)



Andel ungdomsskoleelever som har mange psykiske plager



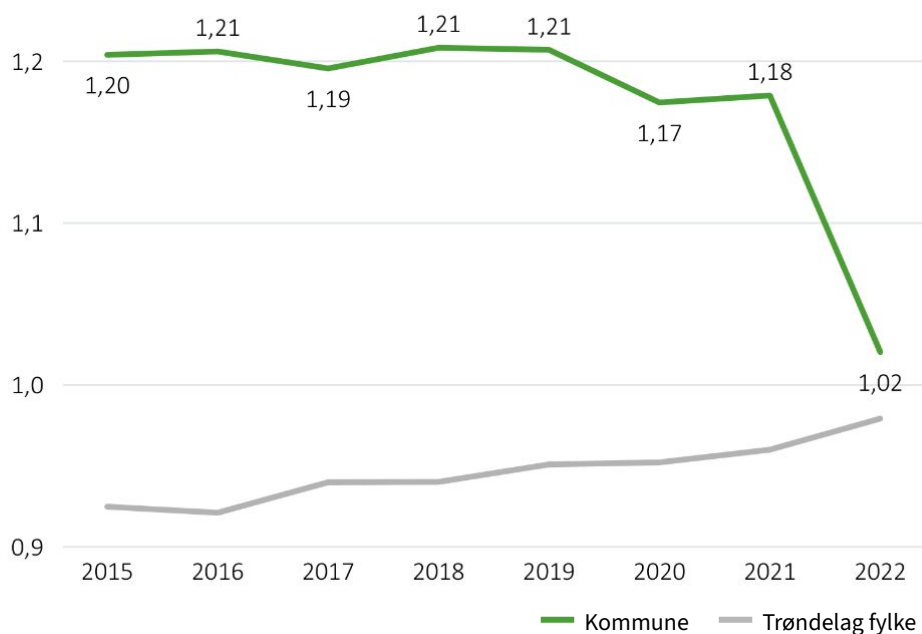
Andel ungdomsskoleelever som har mange psykiske plager i Heim kommune var i 2021 på 17 prosent. Dette er omtrent på linje med gjennomsnittet for Trøndelag. Ungdataundersøkelsen gjennomføres med jevne mellomrom i kommunene, hvor data for Heim kommune kun finnes tilgjengelig for året 2021. Likevel er det en tydelig trend for fylket at stadig flere elever har psykiske plager.

¹Ikke-smittsomme dødsårsaker består av diabetes, hjerte- og karsykdommer, KOLS, kreft, selvmord og ulykker.

Mål 3 - Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Delmål 3.8: Oppnå allmenn dekning av helsetjenester

Antall fastleger per tusen innbyggere



God fastlegedekning er viktig for å ivareta helsen hos befolkningen. I distriktet kan det være utfordrende å sikre god nok dekning i en spredt bebyggelse.

Heim kommune hadde en reduksjon i antall fastleger per tusen innbyggere i 2022. Det har vært en økning i fylket i perioden 2015-2022, men kommunen har likevel holdt seg over snittet for fylket i hele perioden til tross for reduksjonen.





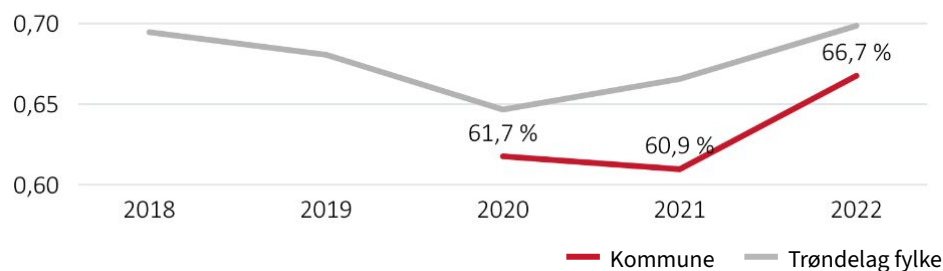
Mål 4 - Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Delmål 4.1: Sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring

Andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i lesing (8. trinn)



Andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i regning (8. trinn)

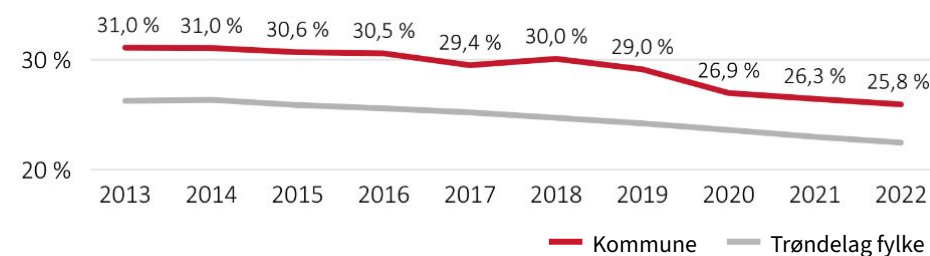


Nasjonale prøver i lesing og regning gir en indikasjon på kompetansenivået i kommunen. For Heim kommune finnes det kun data for de siste tre årene. Andel barn som har oppnådd grunnleggende kompetanse i lesing (mestringsnivå 3-5 i nasjonale prøver, 8. trinn) i Heim kommune har gått ned fra 2021 og ligger nå under snittet som er 74 prosent. For grunnleggende kompetanse i regning (mestringsnivå 3-5 i nasjonale prøver, 8. trinn) har kommunen hatt en økning, men ligger likevel under snittet for Trøndelag som ligger på 70 prosent.

Andel personer (15-29 år) som står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak (NEET)



Andel personer som kun har gjennomført grunnskole som høyeste utdanning



Andel personer 15-29 år som står utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak har vært mellom 9-14 prosent over en tiårsperiode. Sammenligner man med snittet for fylket ligger Heim kommune på omtrent snittet for de fleste år.

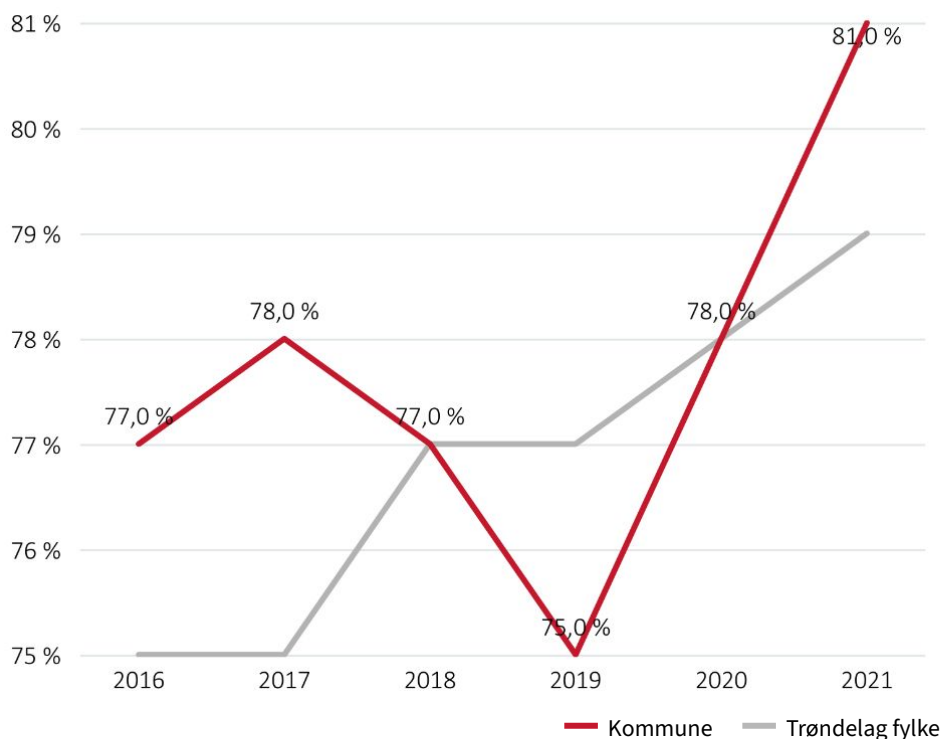
Andel personer i kommunen som kun har gjennomført grunnskole som høyeste utdanning har hatt en positiv trend, hvor stadig færre faller inn under denne kategorien. Heim kommune har imidlertid fortsatt en høyere andel en snittet som kun gjennomfører grunnskole.



Mål 4 - Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Delmål 4.1: Sikre at alle jenter og gutter fullfører gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring

Andel elever som fullfører videregående opplæring etter fem/seks år



Hvor mange elever som fullfører videregående opplæring viser i hvilken grad kommunen evner å sikre at befolkningen får grunnleggende kompetanse. Analysen viser at Heim kommune har hatt en vekst i andel elever som fullfører videregående skole etter fem/seks år mellom 2019-2022. I 2022 hadde kommunen en fullføringsgrad på 81 prosent, noe som også er over snittet for Trøndelag.

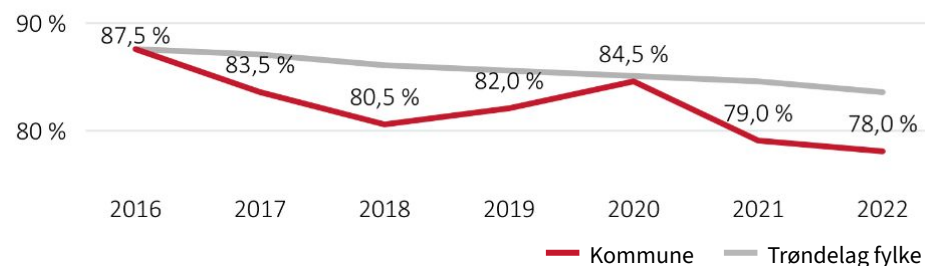
Delmål 4.2: Sikre alle jenter og gutter mulighet for god tidlig utvikling og omsorg og tilgang til førskole

Andel barnehageansatte med pedagogisk utdanning



Delmål 4.a: Etablere og oppgradere utdanningstilbud som er barnevennlige

Andel barn som oppgir at de trives på skolen (5-10. trinn)



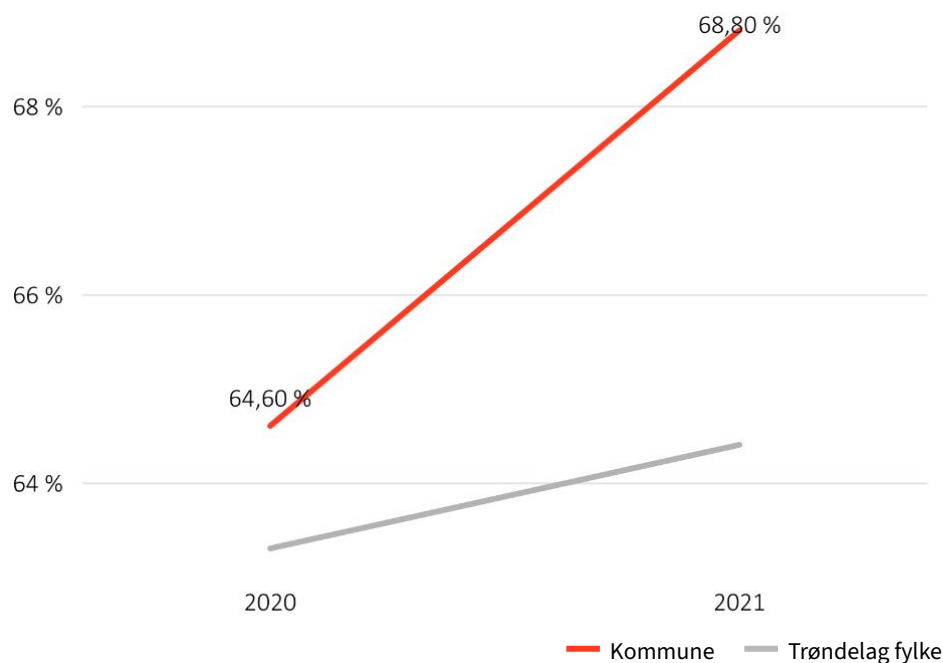
Andel barnehageansatte med pedagogisk utdanning sier noe om kommunens evne til å sikre kompetent arbeidskraft. I Heim kommune har denne vært relativt stabil, men også jevnt under snittet for fylket for samtlige år.

Når det gjelder andel barn som opplever at de trives på skolen, er det en tydelig negativ trend fra 2016-2022. Det er også færre som oppgir at de trives på skolen i Heim kommune enn snittet i Trøndelag, som forøvrig også har hatt en nedgang i samme periode.

Mål 5 - Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Delmål 5.4: Anerkjennelse og verdsette ubetalt omsorgs- og husarbeid

Andel fedre som tar ut hele fedrekvoten*



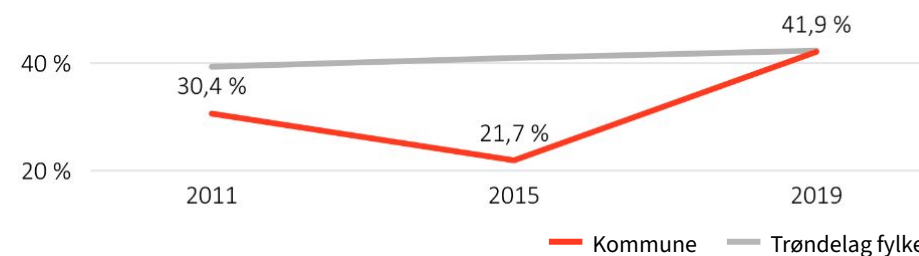
Andel fedre som tar ut fedrekvoten har økt fra 2020 til 2021. Heim kommune har også en høyere andel fedre som tar ut fedrekvoten sammenlignet med snittet i Trøndelag.

Delmål 5.5: Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger

Andel kvinnelige ledere (20-66 år)*



Andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter



Andelen kvinnelige ledere i alderen 20-66 år har hatt en liten økning i Heim kommune de siste årene, hvor andelen er høyere enn gjennomsnittet i fylket.

Andelen kvinnelige kommunestyrerepresentanter har gått opp siste valgperiode i Heim kommune. I siste måling var andelen kvinnelige representanter 42 prosent, sammenlignet med snittet for fylket som også lå på 42 prosent i 2019.

* Indikatoren baserer seg på andelsdata, noe som gjør det utfordrende å slå sammen datagrunnlaget før kommunesammenslåing. Gjelder andel fedre som tar ut fedrekvoten og andel kvinnelige ledere.

1] SSB 09293, 2] SSB 09293, 3] SSB 01182

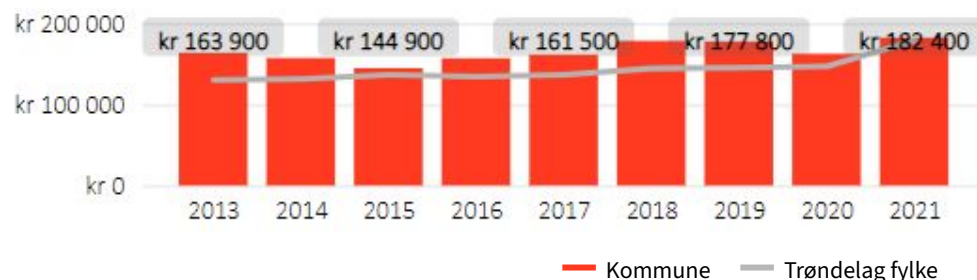
Mål 5 - Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Delmål 5.a: Lik rett til økonomiske ressurser og muligheter for kvinner

Kjønnsbalanse mellom sysselsatte med innvandrerbakgrunn, menn og kvinner (15-74 år)



Forskjell i gjennomsnittlig bruttolønn mellom menn og kvinner

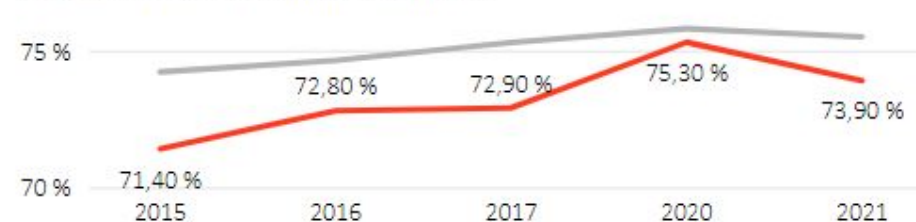


Forskjell i andel sysselsatte innbyggere med innvandrerbakgrunn mellom menn og kvinner har variert over tid, men kommunen har vært mer likestilt enn snittet i fylket over hele tiårsperioden. De negative verdiene viser at kommunen har hatt perioder hvor det er flere sysselsatte kvinner enn menn.

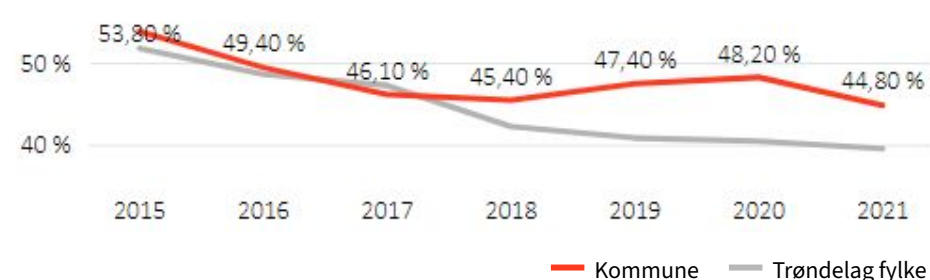
Ulikheten i lønn mellom menn og kvinner har økt totalt sett. Dette er i tråd med fylket, som også har en økende ulikhet i gjennomsnittlig bruttolønn, selv om Heim kommune har en større ulikhet i lønn enn snittet for Trøndelag.

* Indikatoren baserer seg på andelsdata, noe som gjør det utfordrende å slå sammen datagrunnlaget før kommunesammenslåing. Gjelder andel kvinner i arbeidsstyrken og andel sysselsatte kvinner som jobber deltid.

Andel kvinner (20-66 år) i arbeidsstyrken



Andel sysselsatte kvinner (20-66 år) som jobber deltid



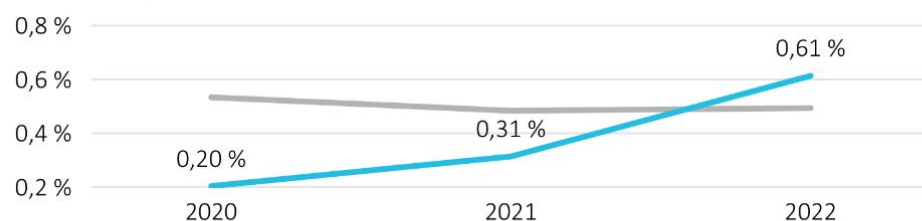
Arbeidsstyrken er definert som summen av alle lønnstakere, selvstendig næringsdrivende og arbeidsledige, i alderen 20-66 år. Dette inkluderer også f.eks. studenter som har deltidsarbeid ved siden av studiet. Andel kvinner 20-66 år i arbeidsstyrken har økt siden 2015. Etter 2020 har derimot andelen sunket og nå ligger Heim kommune lavere enn snittet i fylket. Kommunen har også flere deltidsansatte enn resten av fylket, selv om andelen har gått ned siden 2020.



Mål 6 - Sikre bærekraftig vannforvaltning, tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

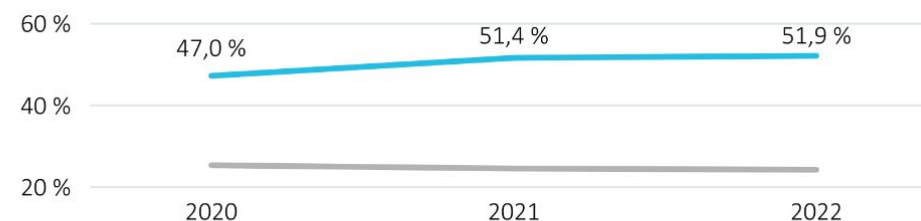
Delmål 6.1: Sørge for at alle har tilgang til rent drikkevann

Andel fornyet kommunalt ledningsnett*



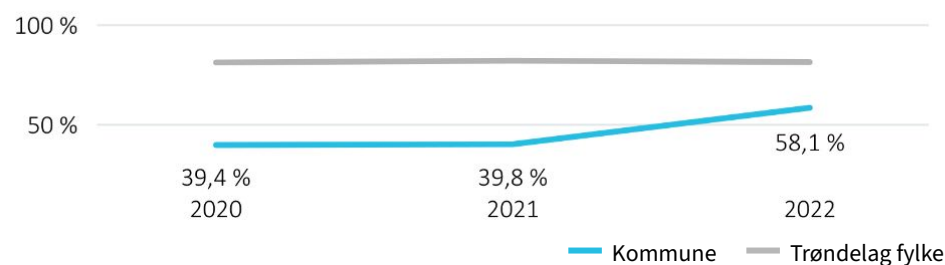
Delmål 6.4: Bedre utnyttelsen av vann og sikre bærekraftig uttak av og tilgang til ferskvann

Andel produsert drikkevann som går til spille pga lekkasjer i ledningsnettet*



Delmål 6.3: Bedre vannkvaliteten gjennom reduserte utslipp, økt rensing og gjenbruk av spillvann

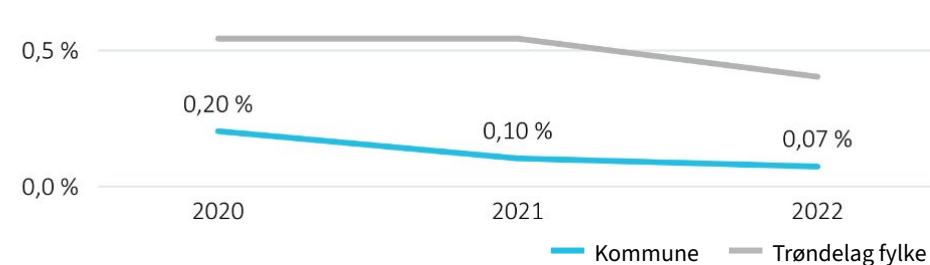
Andel av befolkning tilknyttet kommunal avløpstjeneste*



Andel fornyet kommunalt ledningsnett i Heim kommune har de vært lavere enn fylkessnittet, men økte til over snittet i 2022.

Heim kommune har også svært mye drikkevann som går til spille på grunn av lekkasjer, og ligger langt over gjennomsnittet.

Andel fornyet kommunalt spillvannsnett*



Ser man på andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste, ligger Heim kommune under gjennomsnittet for fylket.

Når det gjelder fornyet kommunalt spillvannsnett er andelen i kommunen lavere enn gjennomsnittet for fylket.

* Indikatoren baserer seg på andelsdata, noe som gjør det utfordrende å slå sammen datagrunnlaget før kommunesammenslåing. Gjelder samtlige indikatorer.

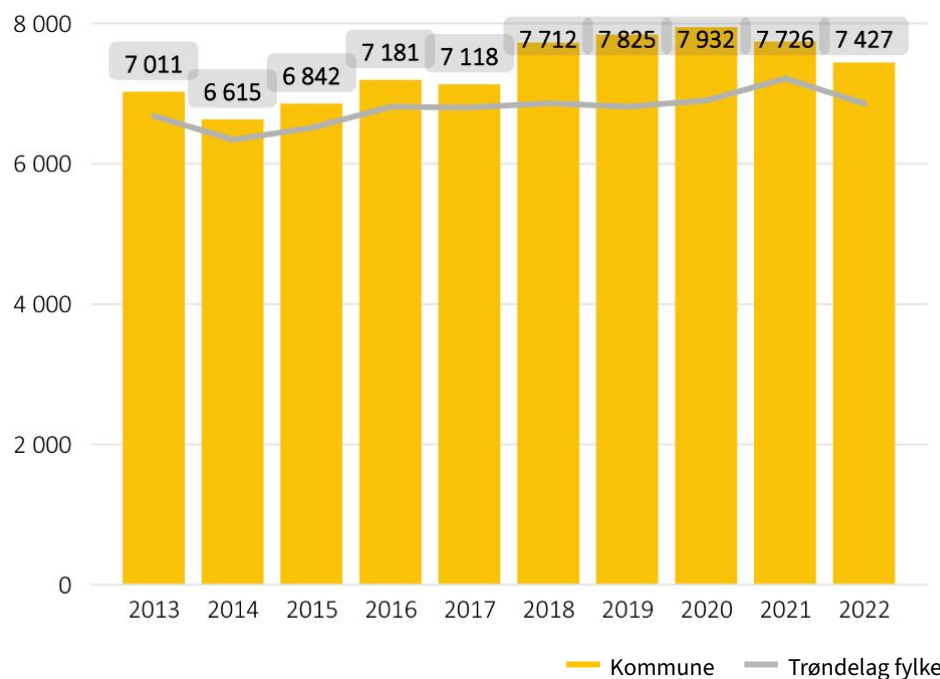
1] SSB 13143, 2] SSB 11787



Mål 7 - Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris

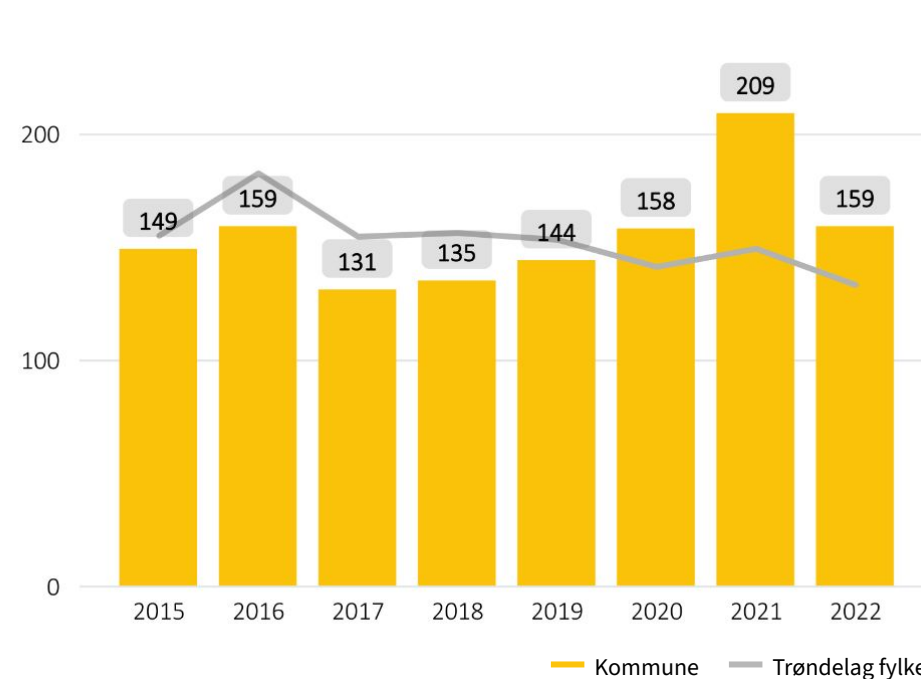
Delmål 7.3: Få forbedringen av energieffektivitet på verdensbasis til å gå dobbelt så fort

Nettoforbruk av elektrisk kraft for husholdninger per innbygger (kWh)



Energieffektivitet blir stadig et viktigere tema i debatten om knapphet på energiresurser. Nettoforbruk av elektrisk kraft for husholdninger i Heim kommune har vært høyere enn gjennomsnittet for Trøndelag de fleste år. Trenden viser at forbruket i Heim kommune totalt sett har økt i tiårsperioden, selv om forbruket har gått noe ned det siste året. Generelt sett er økningen i tråd med fylket, noe som kan tyde på at husholdninger generelt har økt forbruket.

Energibruk per kvm eid areal i kommunale formålsbygg (kWh)



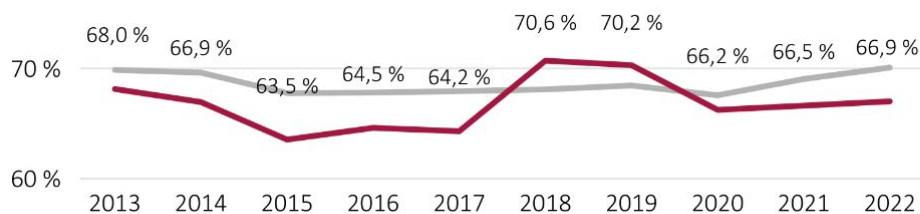
Heim kommune sitt energiforbruk per kvadratmeter eid areal i kommunale formålsbygg er høyere enn snittet for de siste tre årene, og viser at kommunen har noe å hente på energieffektivisering i egne bygg. Det er også noe variasjoner fra år til år, men dette kan være naturlige variasjoner over år og man ser ingen tydelig trend på endring i energibruk hverken i kommunen.



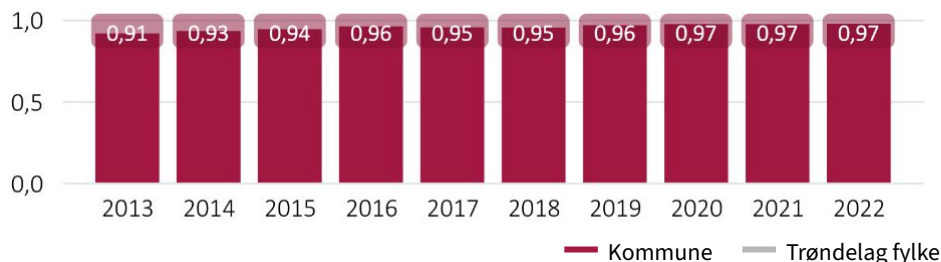
Mål 8 - Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Delmål 8.1: Opprettholde en økonomisk vekst per innbygger som er i samsvar med forholdene i de respektive landene

Andel av befolkningen som er sysselsatt



Sysselsettingsbidrag

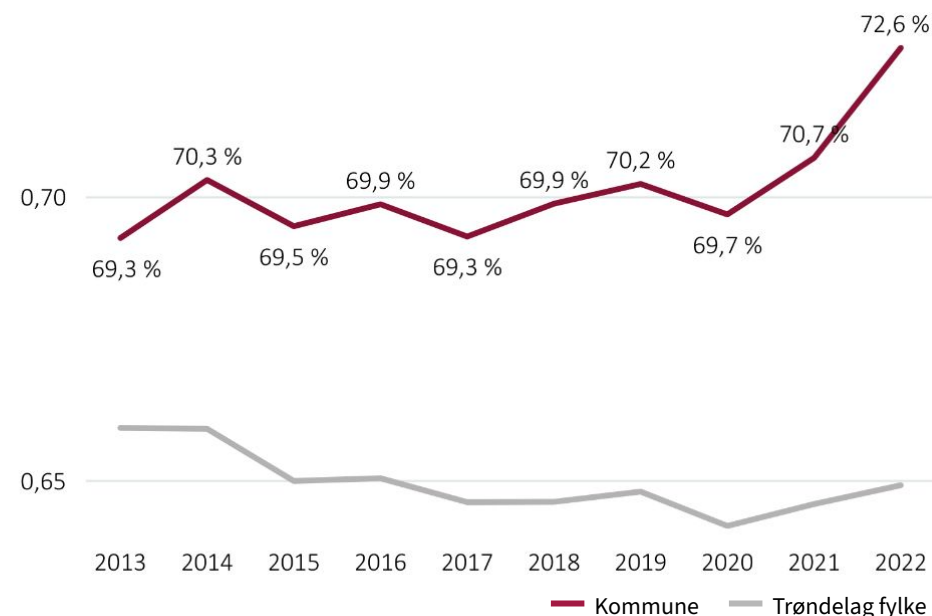


Økonomisk vekst har sterk korrelasjon med bærekraftig utvikling. Økonomisk vekst skaper et økonomisk mulighetsrom og motiverer aktører til å tenke langsiktig. Andel av befolkningen som er sysselsatt og sysselsettingsbidraget er brukt som indikatorer for dette målet.

Heim kommune har hatt en økning i andel av befolkningen som er sysselsatt mellom 2018 og 2019, men har deretter gått ned. Andelen sysselsatte i kommunen er nå lavere enn i fylket.

Delmål 8.2: Øke den økonomiske produktiviteten gjennom diversifisering, teknologisk fremgang og innovasjon

Andel sysselsatte som jobber i privat sektor eller offentlig eide foretak



Sysselsettingsbidraget er regnet ut ved å dele antall sysselsatte etter arbeidssted på antall sysselsatte etter bosted. Dette gir innsikt i hvordan kommunens økonomiske situasjon blir påvirket av pendling. I Heim kommune har bidraget holdt seg relativt stabilt.

Andelen av sysselsatte som jobber i det private er en indikator på økonomisk diversifisering og potensiell innovasjonsgrad i kommunen. For Heim kommune er denne høyere enn fylket, men varierer noe fra år til år.



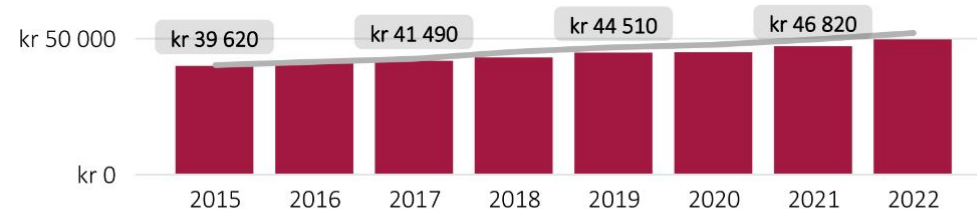
Mål 8 - Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Delmål 8.5: Oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom

Sysselelingsrater for unge

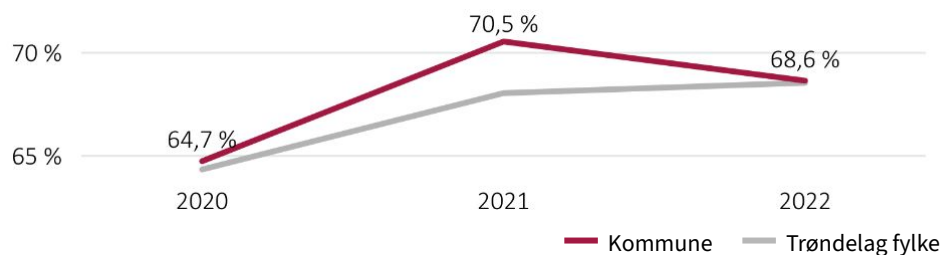


Gjennomsnittlig lønn per måned



Delmål 8.8: Beskytte arbeidsrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere

Sysselelingsrater for innvandrere*

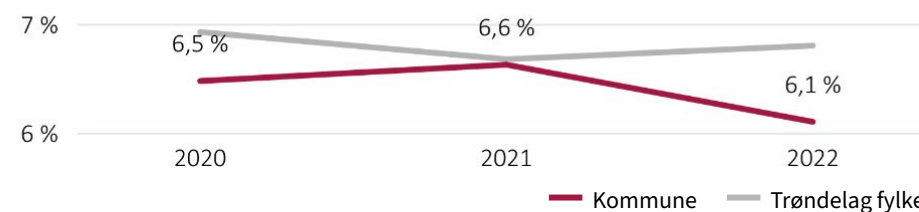


Sysselelings er en viktig indikator på produktivitet og er avgjørende for langsiktig velferd i samfunnet og for innbyggerne. Analysen har målt sysselelingsgrad for unge, innvandrere, og gjennomsnittlig lønn per måned.

Sysselelingsgraden blant unge i Heim kommune har de siste årene vært over snittet i fylket den siste femårsperioden, men falt noe bak i 2022. Det samme gjelder sysselelingsgrad for innvandrere, men denne er nå omtrent på snittet.

* Mangler grunnlagsdata for å vise andeler før kommunesammenslåing, gjelder sysselelingsstater for innvandrere og lønnstakere med legemeldt sykefravær

Lønnstakere med legemeldt sykefravær i prosent av lønnstakere i alt*



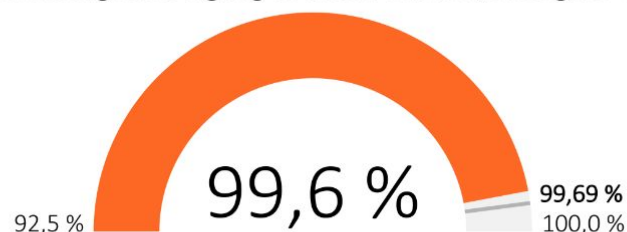
Gjennomsnittlig lønn per måned har økt årlig, og ligger omtrent på gjennomsnittet for fylket, som også har hatt en økning de siste 7 årene.

Legemeldt sykefravær er en indikator på sykefraværet i arbeidsstokken. I Heim kommune har denne gått ned det siste året, og ligger lavere enn fylkesgjennomsnittet.

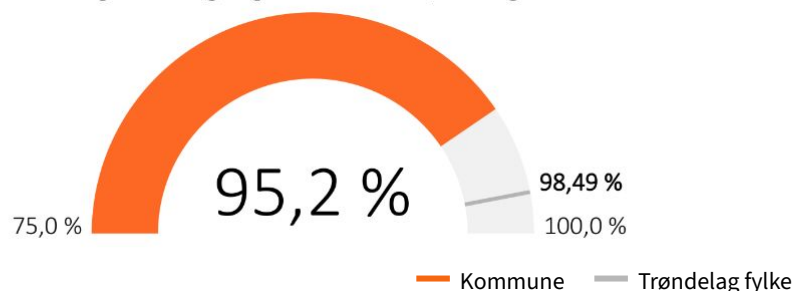
Mål 9 - Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Delmål 9.3: Øke tilgangen til informasjons- og kommunikasjonsteknologi

Andel av befolkning med tilgang til fast bredbånd, hastighet ≥ 30



Andel av befolkning med tilgang til mobildata, hastighet ≥ 30



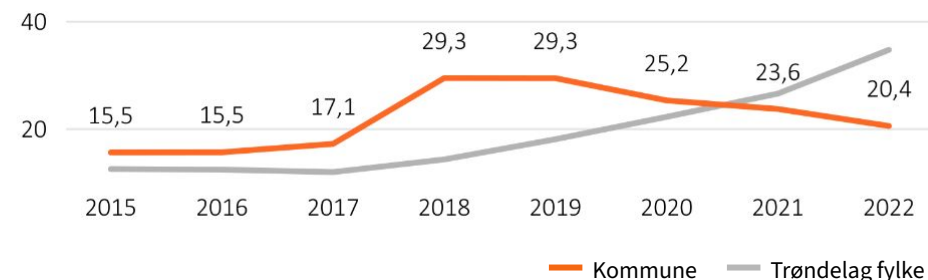
Tilgang til internett er viktig for at folk skal ha tilgang til oppdatert informasjon og være i stand til å kommunisere effektivt. Denne indikatoren ble målt ved å se på andelen av befolkningen som er knyttet til internett via bredbånd og mobildata. I Heim kommune har 99,6 prosent av innbyggerne tilgang til fast bredbånd, og 95,2 prosent har tilgang til mobildata. Dette er lavere enn gjennomsnittet i fylket.

Delmål 9.4: Oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig

Andel elbiler av alle personbiler



Antall ladepunkt for elbiler per 10 000 innbyggere



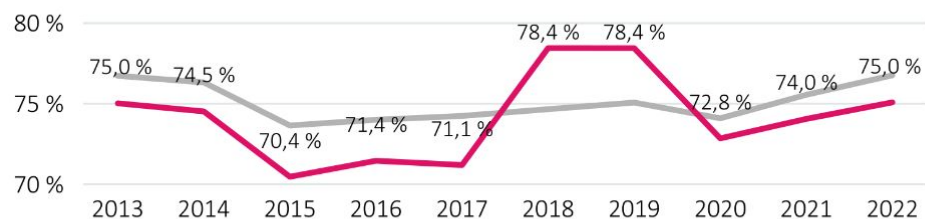
Elektrifisering av transportsektoren spiller en nøkkelrolle i å sørge for at næringslivet blir mer bærekraftig på lang sikt. For dette målet ble andel elbiler og antall ladepunkter per 10 000 innbyggere målt. Heim kommune var tidlig ute med en høyere andel elbiler enn fylkessnittet, men har i 2022 falt bak fylket. Den samme trenden gjelder for ladeinfrastruktur, hvor kommunen etter 2021 hadde færre ladepunkt per innbygger enn fylket.



Mål 10 - Redusere ulikhet i og mellom land

Delmål 10.2: Sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle

Syssettingsandel for menn (15-74 år)



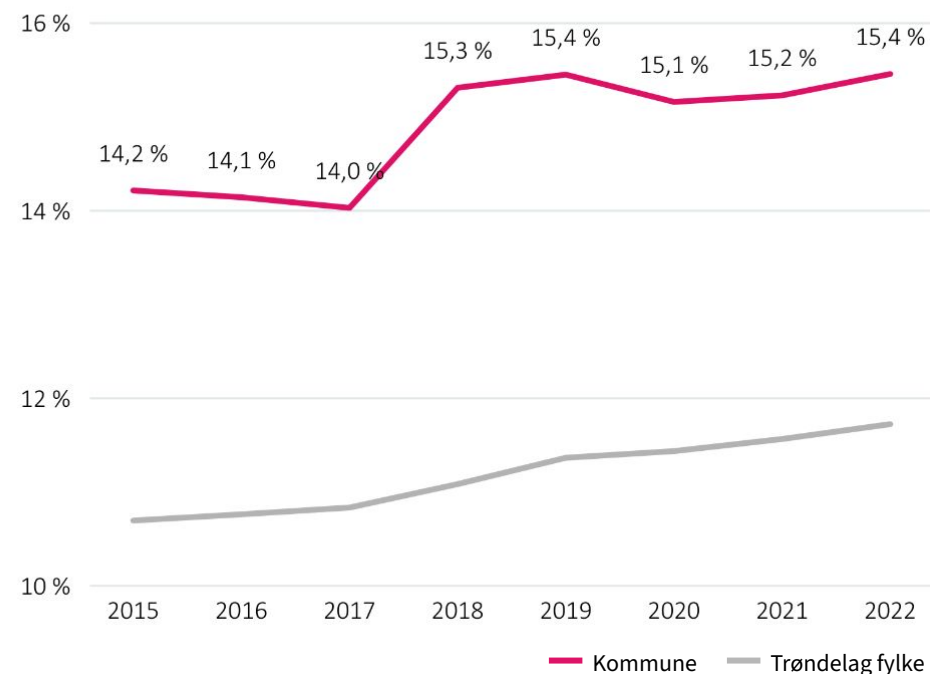
Syssettingsandel for kvinner (15-74 år)



Ulikhet utgjør en utfordring i kampen mot fattigdom globalt. I Norge er det relativt små inntekts- og levekårsforskjeller sammenlignet med andre land. Likevel har ulikhetene mellom fattig og rik økt siden 1980-tallet.

Syssettingsandelen for både menn og kvinner i alderen 15 til 74 år har vært under fylkessnittet for alle år bortsett fra 2018 og 2019. Kommunens syssettingsandel for kvinner er lengre unna gjennomsnittet, enn for menn.

Uføretrygdeandel (18-67 år)



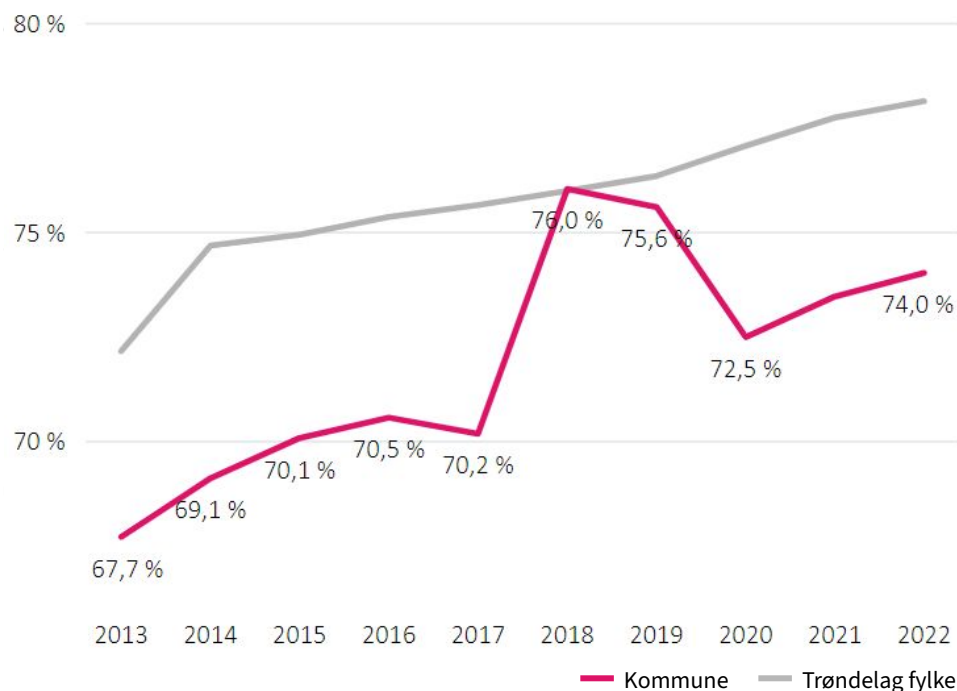
Når det gjelder uføretrygdeandel hos personer i alderen 18-67 år, ligger Heim kommune over gjennomsnittet for Trøndelag. Andelen har vært økende de siste årene, i likhet med Trøndelag. Både Heim kommune og fylkessnittet er også høyere enn andelen for landet forøvrig, som lå på 10 prosent i 2022.



Mål 10 - Redusere ulikhet i og mellom land

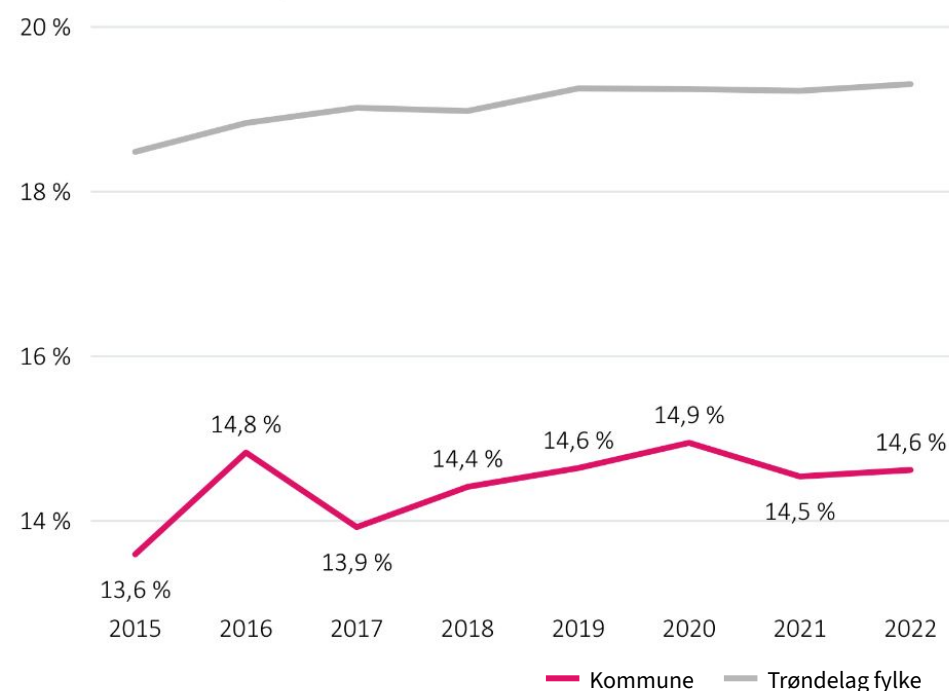
Delmål 10.3: Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår

Utdanningsnivå: Andel som har fullført VGS og høyere utdanning (16+ år)



Et jevnt, høyt utdanningsnivå i befolkningen kan bidra til å redusere fremtidig ulikhet blant annet i lønn og levekår. Andelen som har fullført videregående opplæring, fagskoleutdanning eller universitet- og høgskoleutdanning i Heim kommune har økt de siste ti årene, men har vært lavere enn fylkesgjennomsnittet i perioden. Denne økende trenden er imidlertid synlig både for kommunen, men også for fylket som helhet.

Andel som leier bolig blant alle boforhold

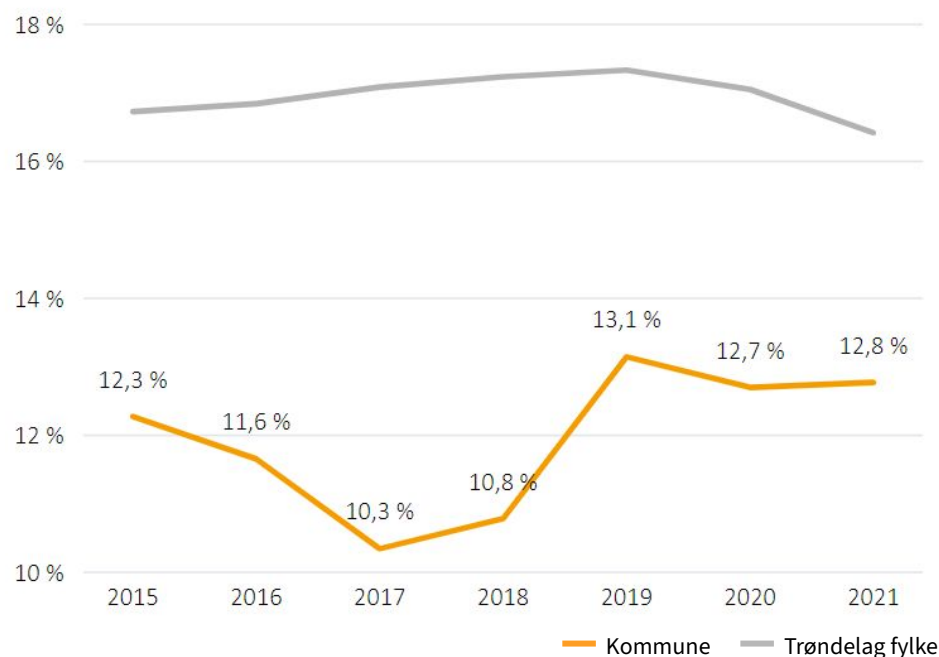


Boforhold påvirker også hvor ulikt et samfunn er, hvor andel personer som eier vs. leier kan si noe om bosituasjonen i kommunen. Andelen personer som leier bolig i Heim kommune har vært lavere enn snittet for fylket. Årsaker til dette gapet kan eksempelvis være ulikheter i boligtilbud, boligpriser, utleiepriser m.m. De siste årene har også andelen personer som leier i kommunen steget noe.

Mål 11 - Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Delmål 11.1: Sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger grunnleggende tjenester

Andel barn som bor trangt (0-17 år)

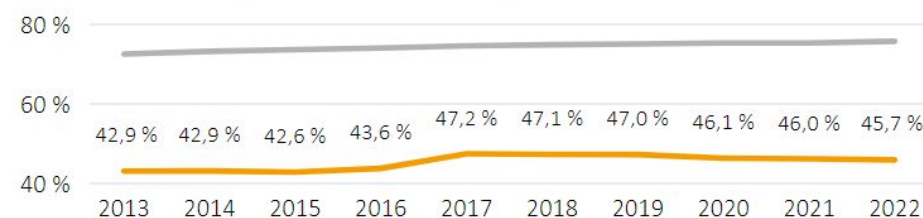


Et barn som bor trangt bor i en bolig hvor det er under 25 kvm per person eller at det er et eller færre rom per person. I perioden etter 2017 hadde Heim kommune en økning i andel barn som bor trangt, og siden har nivået holdt seg relativt stabilt. Fremdeles er andelen barn som bor trangt under fylkesnittet.

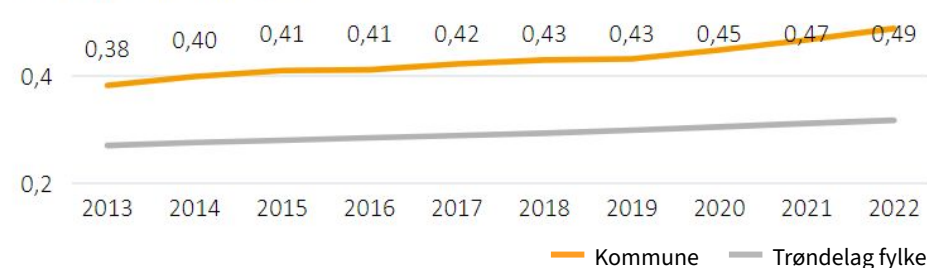
I Heim kommune bor en lavere andel av befolkningen i tettbygde strøk enn i spredtbygde strøk. Andelen som bor i tettbygde områder hadde en økning fra 2016 til 2017, men har deretter hatt en svak nedgang.

Delmål 11.3: Styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering

Andel av befolkningen som bor i tettbygde strøk



Forsørgerbrøk for eldre

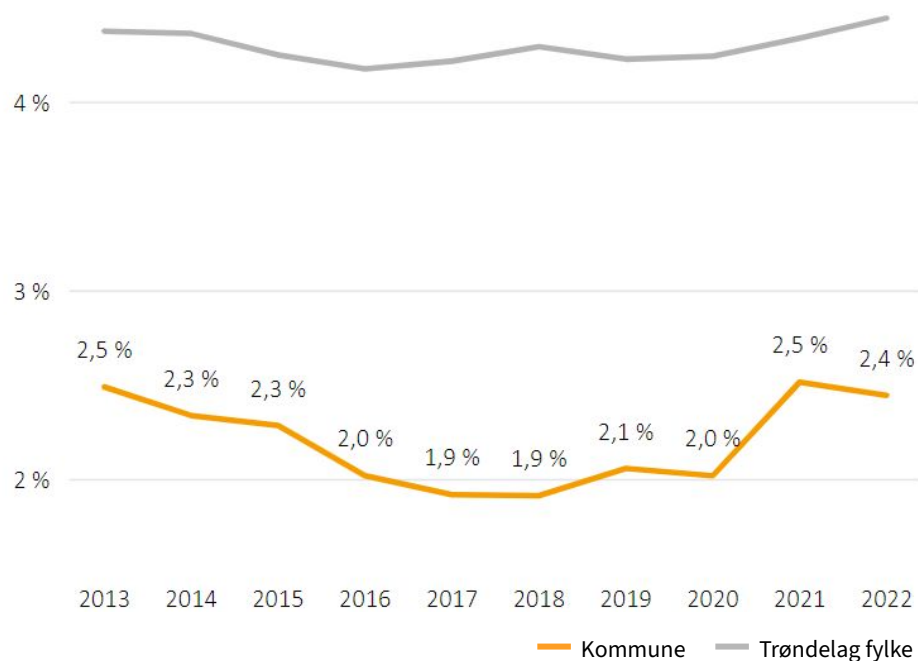


Forsørgerbrøken sier noe om hvor mange personer i eldre alder man ofte er ferdig med sin yrkesaktive periode (65 år og eldre) relativt til antall personer i normalt yrkesaktiv alder (20-64 år). Forsørgerbrøken i Heim kommune er høyere enn fylkesgjennomsnittet, noe som indikerer at kommunen har en mindre andel personer i yrkesaktiv alder enn gjennomsnittet i Trøndelag. Forsørgerbrøken i kommunen har økt jevnt de siste ti årene, i likhet med Trøndelag. Dette er i tråd med den helhetlige demografiske utviklingen hvor vi stadig blir flere eldre.

Mål 11 - Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige

Delmål 11.3: Styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering

Grønne områder som andel av totalt bebyggt areal



Med økende urbanisering av samfunnet er det viktig å ta hensyn til grønne områder i samfunnsplanlegging og forvaltning. Grønne områder defineres i dette tilfellet som park, grav- og urnelund, lekeplass, fornøylespark og idretts- og sportsområder.

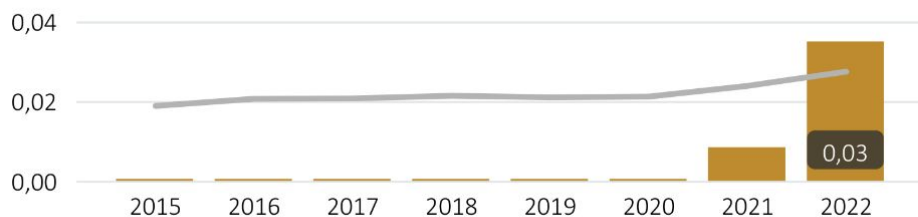
Heim kommune har en relativt lav andel grønne områder sammenlignet med fylkesgjennomsnittet, hvor de også har holdt seg stabilt på dette nivået i tiårsperioden.



Mål 12 - Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

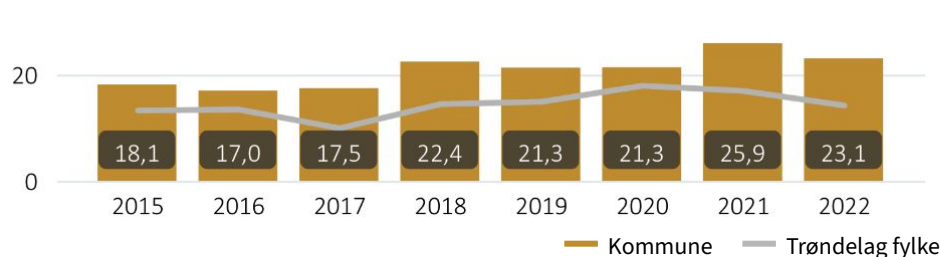
Delmål 12.3: Halvere matsvinn per innbygger

Tonn matavfall per årsinnbygger



Delmål 12.4: Oppnå en mer miljøvennlig forvaltning av kjemikalier og alle former for avfall

Farlig avfall fra husholdningene per årsinnbygger (kg)

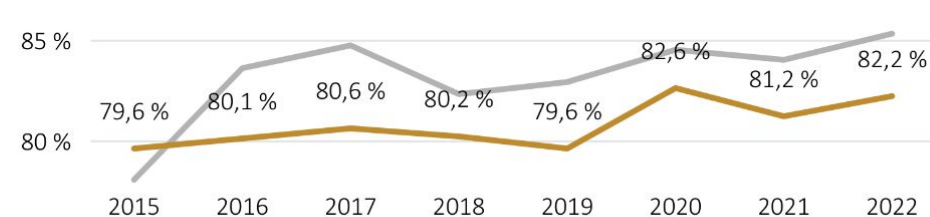


Avfall er en god indikator på hvor bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre innbyggerne i en kommune har, siden det også representerer det som skjer oppstrøms i verdikjeden. Avfall analyseres per årsinnbygger for å ta høyde for kommuner som eksempelvis har mange hytter, slik at avfallsmengden per innbygger blir mest mulig korrekt.

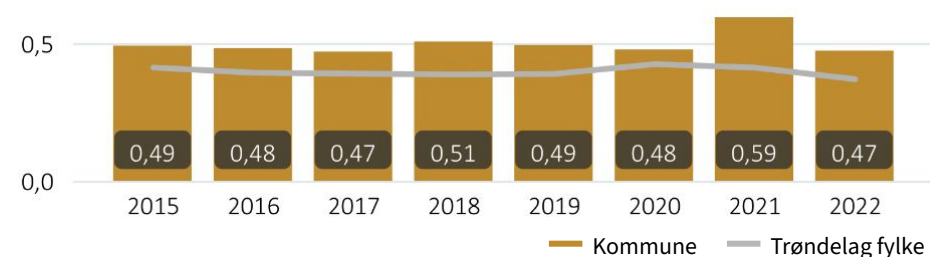
Heim kommune begynte å sortere matavfall i 2021. Analysen viser imidlertid at både matavfall og husholdningsavfall i kommunen er høyere enn gjennomsnittet for fylket.

Delmål 12.5: Redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk

Gjenvinningsgrad for husholdning



Tonn husholdningsavfall per årsinnbygger



Farlig avfall fra husholdninger var på sitt høyeste i 2018, men i ettertid har trenden vært nedadgående. Også her har kommunen større mengde farlig avfall enn snittet i fylket.

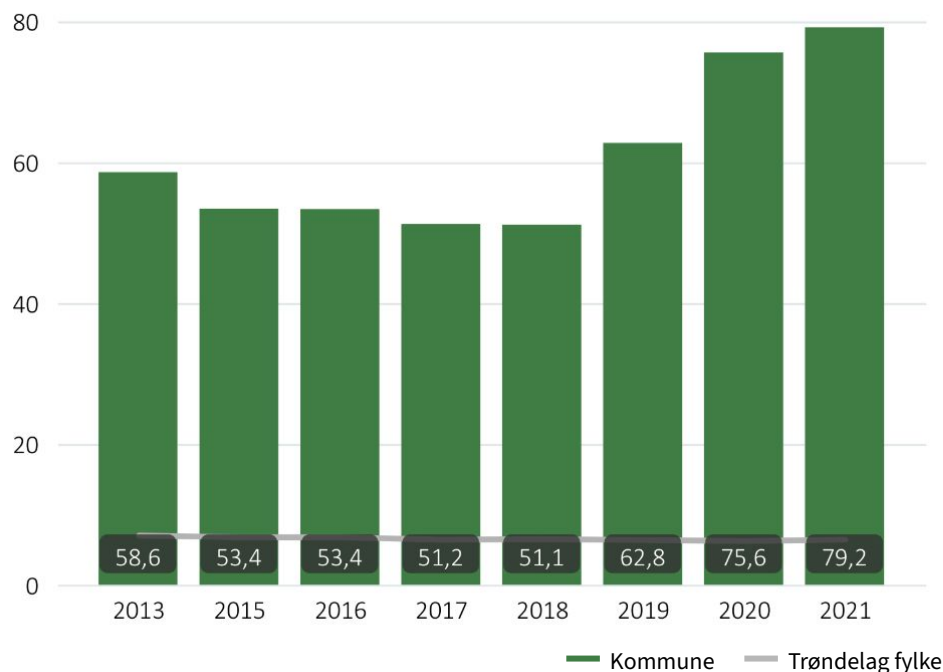
Gjenvinningsgraden i Heim kommune har hatt en jevn økning, men likevel har kommunen en lavere gjenvinningsgrad enn gjennomsnittet for Trøndelag.



Mål 13 - Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Delmål 13.2: Innarbeide tiltak mot klimaendringer i politikk, strategier og planlegging på nasjonalt nivå

Utslipp av tonn CO₂-ekvivalenter per innbygger



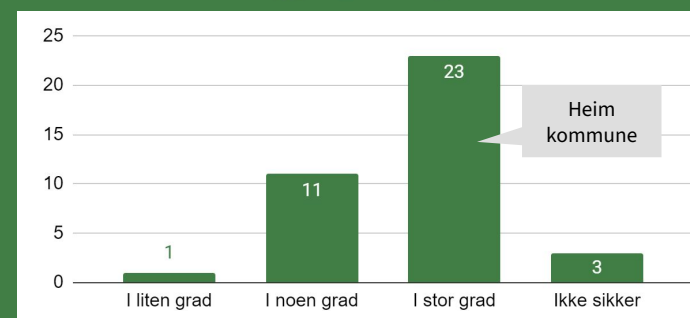
Utslipp av klimagasser er det som bidrar mest til klimaendringer, og utslipp av CO₂-ekvivalenter per innbygger er derfor den viktigste indikatoren for å måle en kommunes påvirkning på klimakrisen. Dataen omfatter de direkte, fysiske utslippene som skjer innenfor kommunens geografiske grenser.

Siden 2018 har klimagassutslipp per innbygger økt i Heim kommune. Sammenlignet med resten av fylket har Heim kommune et vesentlig høyere utslippstall per innbygger. Hovedgrunnen til dette er at Heim kommune har store utslippstall knyttet til industri, olje og gass sammenlignet med andre kommuner.

Delmål 13.3: Styrke enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer

Hensyntatt risiko og sårbarhet for alvorlig naturhendelser i kommunal planlegging

I hvilken grad blir økt risiko og sårbarhet som følge av langsiktige klimaendringer tatt hensyn til i kommunal planlegging (plan- og bygningsloven)?



— Heim kommune

Vi ser allerede konsekvensene av klimaendringer. For å redusere risiko og sårbarhet må kommuner legge til rette for at enkeltpersoner og institusjoner evner å tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer. Planlegging er det viktigste verktøyet som kommunen kan bruke for å sikre seg dette. DSB gjennomfører *Kommuneundersøkelsen* årlig hvor blant annet dette er et tema som blir adressert. I Heim kommune har økt risiko og sårbarhet som følge av klimaendringene **i stor grad** blitt tatt hensyn til i kommunal planlegging.



Mål 13 - Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Klimaregnskap

Nedenfor vises kommunens utslippsstatistikk over direkte utslipp fra Miljødirektoratet. Tilgjengelig data finnes på *Trøndelag i tall*.

470,327

tonn CO2-ekvivalenter

Endring i utslipp (tonn CO2-ekv)
2009 - 2021 i Heim

175 %

Endring %

299,059

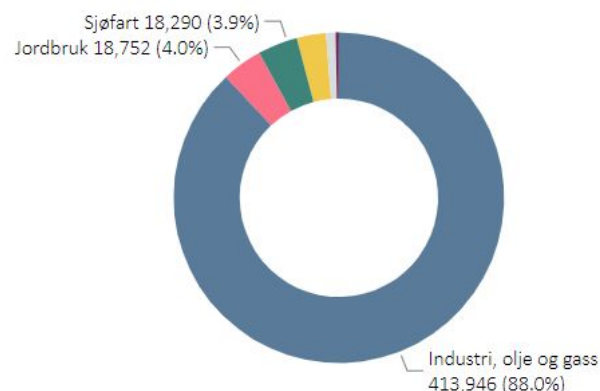
Endring tonn

Utslippskilde

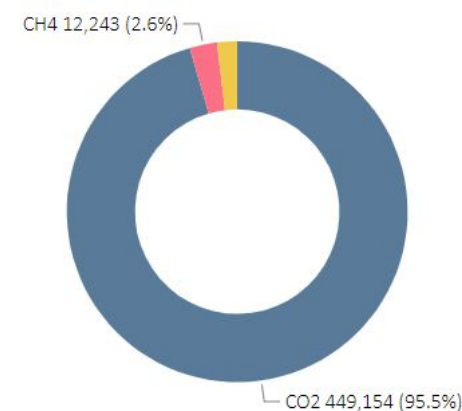
Utslipp (tonn
CO2-
ekvivalenter)

Industri, olje og gass	413,946
Passasjer	10,787
Fordøyelsesprosesser husdyr	8,785
Tunge kjøretøy	7,536
Jordbruksarealer	5,197
Gjødselhåndtering	4,770
Personbiler	4,362
Stykkgodsskip	2,872
Andre aktiviteter	2,103
Total	470,327

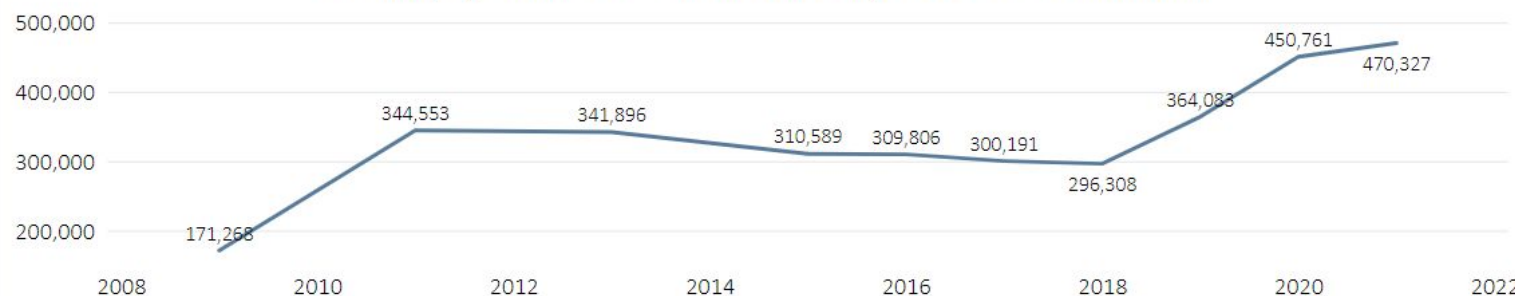
Utslipp (tonn CO2-ekvivalenter) per
sektor i Heim i 2021



Utslipp (tonn CO2-ekvivalenter) i Heim i 2021 per
klimagass



Utslipp (tonn CO2-ekvivalenter) 2009-2021 i Heim

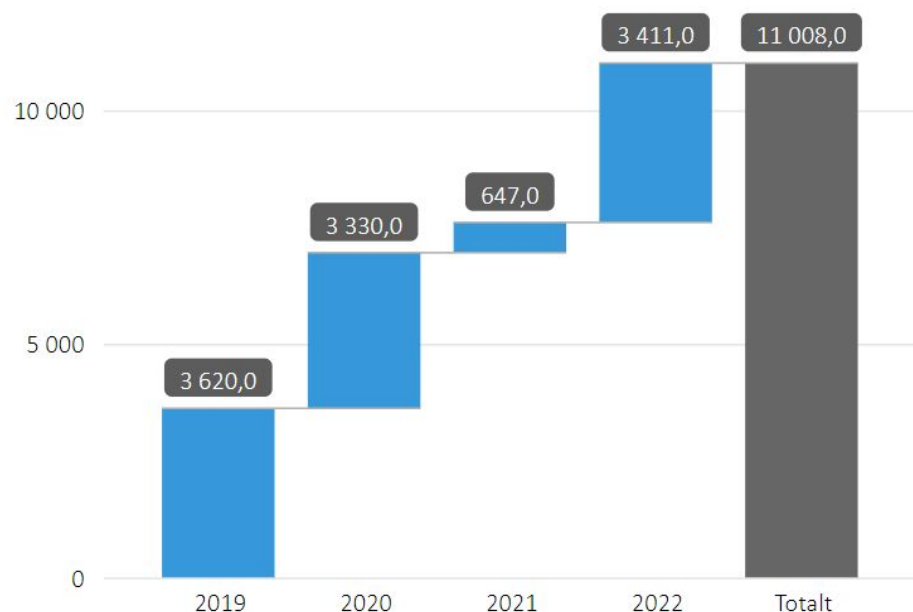




Mål 14 - Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling

Delmål 14.1: Innen 2025 forhindre og i betydelig grad redusere alle former for havforurensning

Antall kg avfall innsamlet i ryddeaksjoner

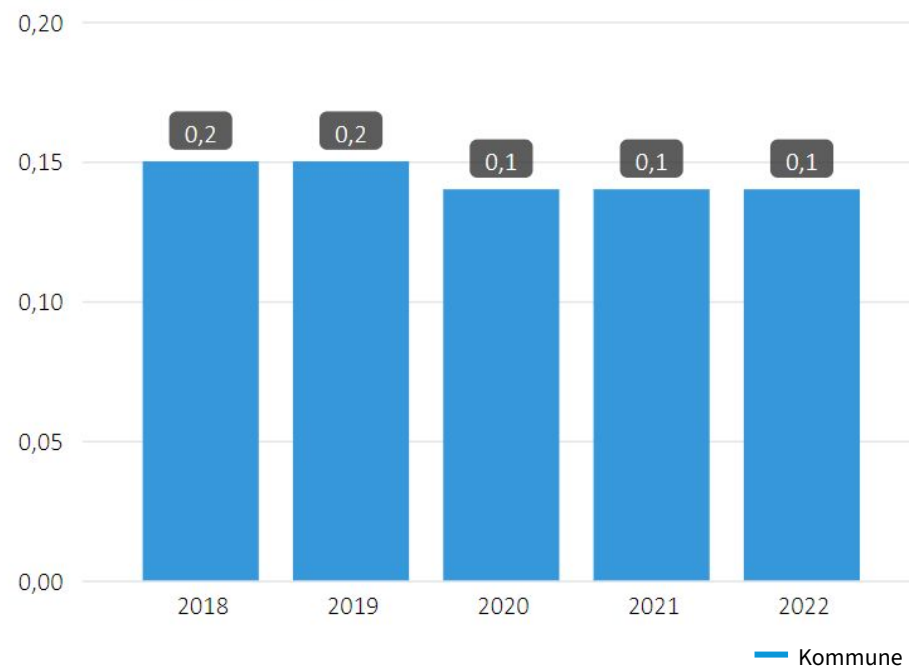


Havet er en av Norges viktigste naturressurser, og det er derfor avgjørende å verne om det, og å sørge for at vi bruker det på en bærekraftig måte.

For å redusere havforurensning er det viktig både å redusere mengden utslipp av materialer, og rydde i eksisterende forurensning. Indikatorene som er benyttet for å måle dette er antall kg innsamlet avfall fra ryddeaksjoner og vernet areal til havs. I Heim kommune har det totalt blitt samlet inn 11 tonn avfall fra ryddeaksjoner siden 2019.

Delmål 14.5: Bevare minst 10 prosent av kyst- og havområdene

Vernet areal til havs (km²)



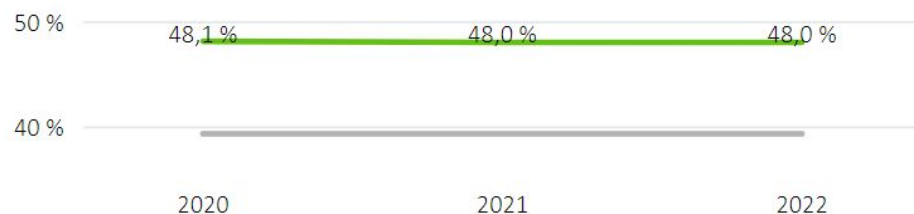
For Heim kommune utgjør vernet areal til havs en størrelse på 0,1km². Denne har imidlertid redusert noe de siste fem årene.



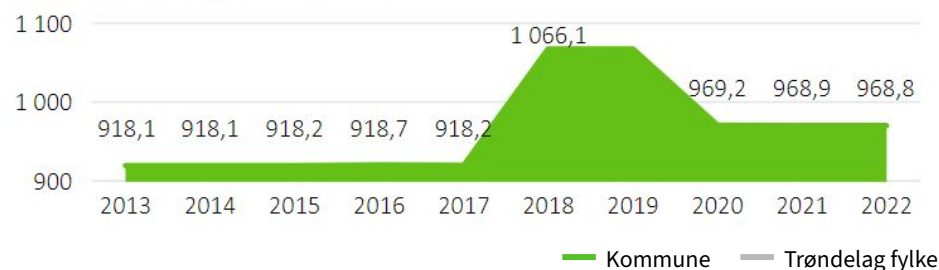
Mål 15 - Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer

Delmål 15.1: Bevaring, gjenoppretting og bærekraftig bruk av land- og ferskvannsbaserte økosystemer

Andel skog av totalt arealbruk



Endring i ubebyggt areal (km²)¹



Gjennom FNs naturavtale er det satt høye mål for å redde og bevare natur- og biomangfoldet i verden. Norge har sluttet seg til denne avtalen som skal bidra til å stoppe den menneskelige ødeleggelsen av naturen, og begynne og gjenopprette det som allerede har gått tapt.

Heim kommune har en høyere andel skog av totalt arealbruk, sammenlignet med fylkesgjennomsnittet. Kommunens ubebygde areal økte mellom 2017-2020 i sammenheng med en økning av totalt areal som følge av kommunesammenslåing.

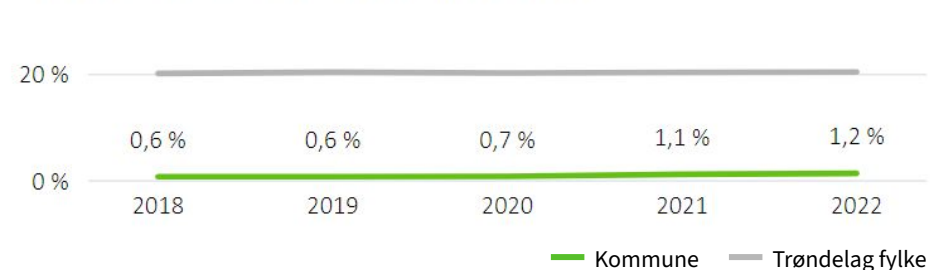
¹Ubebyggt areal består av skog, ferskvann, åpen fastmark og myr, bart fjell, grus- og blokkmark, samt varig snø, is og bre.

Delmål 15.5: Iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater

Utvikling i fysisk nedbygd areal av bygninger og vegbane areal (km²)



Andel vernet areal på land av totalt landareal



Totalt har Heim kommune hatt en økning i fysisk nedbygd areal, også som følge av kommunesammenslåingen.

Vernet areal på land i Heim kommune har økt siden 2018. I forhold til Trøndelag som helhet, har kommunen en lavere andel vernet areal på land av totalt landareal.

1] SSB 12942, 2] SSB 09594, 3] SSB 10781, 4] SSB 08936



Mål 15 - Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer



Heim

Arealregnskap for Heim 2023

Departementet anbefaler at kommunene utarbeider et arealregnskap som del av kommuneplanarbeidet. Planer skal være realistiske og gjennomførbare og arealregnskap er et verktøy som er nyttig for å kunne gjøre vurderinger rundt disponering av areal i kommuneplan.

Det arbeides med et [arealregnskap for Trøndelag og kommunene i fylket](#). Arealregnskapet kan gi oversikt over planlagte endringer i arealbruk, samt vise til utbyggings- potensial som ligger inne i eksisterende planer. Arealregnskapet kan også brukes til å fremheve kvalitetene til arealer som vurderes eller foreslås omdisponert til utbyggingsformål, og bidra til økt bevissthet rundt konsekvensene av arealendringer.

Man kan kartlegge og føre arealregnskap over blant annet karbonrike myrområder, skog og jordbruksarealer, samt beregne klimapåvirkning av planforslag. Dette gir et bedre kunnskapsgrunnlag for å gjøre alternativvurderinger for omdisponering for å unngå tap og nedbygging av særlig verdifulle arealer.

Naturregnskap skal utvikles og vil kunne oppgi mer detaljer om arealenes naturkvaliteter.

Arealtyper

Total areal

1,237,357

Skog

482,671

Åpen fastmark

350,710

Ferskvann

46,551

Dyrka mark

40,648

Andre arealtyper,
inkludert bebygd areal

103,152

Bebygd areal

Bebygd areal
opparbeidet

15,659

Boligbebyggelse

1,977

Fritidsbebyggelse

2,047

Næring og tjeneste

238

Helse, skole og kultur

168

Annen bruk

10,205

Kommunale planer

Utbyggingsformål i
plan

48,723

Antatt planreserve i
bygeområder

15,354

Boligformål

2,819

Boligformål

824

Fritidsformål

10,587

Fritidsformål

8,795

Næringsformål

2,167

Næringsformål

1,331

Tjenesteyting

429

Tjenesteyting

103

Andre formål

32,721

Andre formål

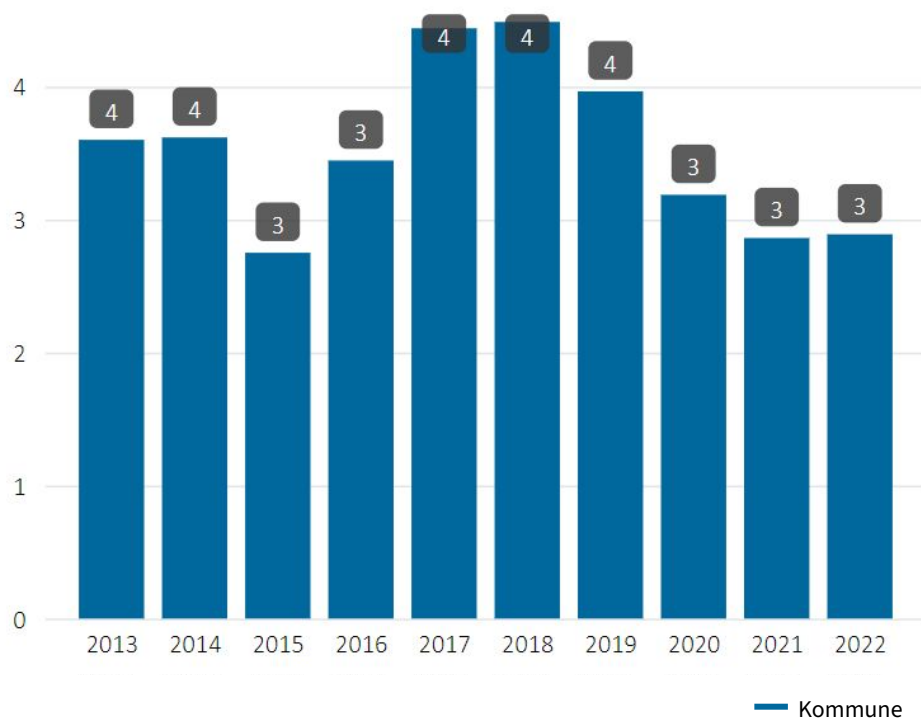
4,300



Mål 16 - Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge gode institusjoner

Delmål 16.1: Betydelig redusere alle former for vold

Antall årlige anmeldelser for vold, mishandling og seksuallovbrudd per 1000 innbygger



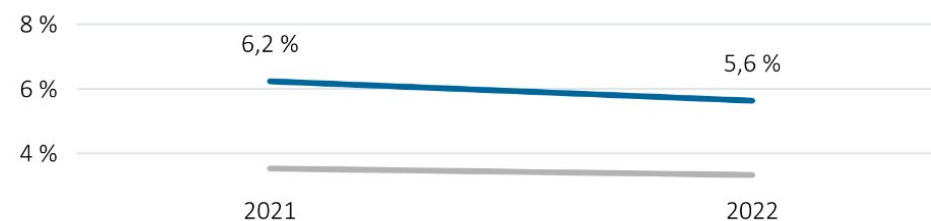
Verden er fortsatt langt unna å oppnå målet om fredfulle, rettferdige og inkluderende samfunn. Norge har lenge hatt et levedyktig demokrati og har et omdømme som en fredsnasjon. Fokus på å fremme fredelige og inkludere samfunn er sentralt for å fortsette i dette sporet.

Et lavt antall årlige anmeldelser for vold, mishandling og seksuallovbrudd er viktig for å sikre et trygt og fredelig lokalsamfunn. I Heim kommune har årlige

*Estimert av "Avgitte stemmer" relativt til befolkning 18 år og eldre for å hensynta evt. kommunesammenslåinger. Avvik fra valgprosent kan derfor forekomme.

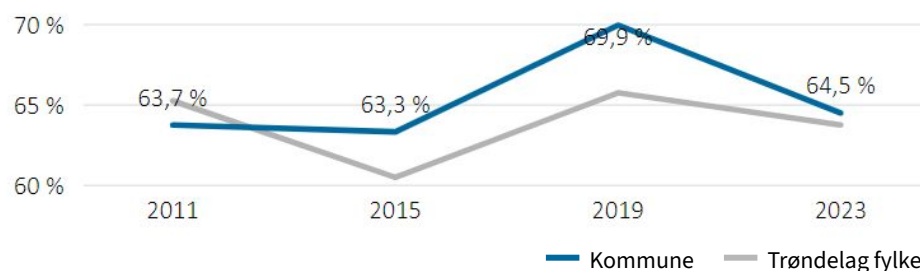
Delmål 16.2: Stanse overgrep, utnytting, menneskehandel og alle former for vold og tortur mot barn

Andel barn og ungdom på tiltak gjennom barnevernet (0-24 år)



Delmål 16.7: Sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer

Valgdeltakelse ved kommunevalg*



anmeldelser per innbygger variert i tiårsperioden, men det har vært færre de siste årene. Andel barn og ungdom med tiltak gjennom barnevernet er høyere i Heim enn i fylket som helhet, men andelen har hatt en nedgang det siste året.

Valgdeltakelsen i kommunen har tidligere vært høyere enn snittet i Trøndelag, men hadde en nedgang ved det siste kommunevalget og lå dermed omtrent på fylkessnittet.

4

Kartlegging av materialer

Metode og avgrensinger

Formål

Kartlegging av materialstrømmer skal bidra til å øke forståelsen av hvordan råvarer og ulike komponenter transporteres gjennom en verdikjede. Målet er å kartlegge potensial for effektivisering som kan bidra til økt sirkularitet i bruk av materialer i kommunen. Analysen skal også gi en indikasjon på størrelsesforholdet mellom ulike materialstrømmer, samt aktivitetsnivå for de ulike delene av verdikjeden.

Kort beskrivelse av metoden

Kartleggingen av materialstrømmer tar utgangspunkt i deler av rammeverket for materialstrømanalyser (Material Flow Analysis; MFA), som er godt verktøy for å få avdekke eventuelle ineffektiviteter og potensial for sirkularitet.

Kartleggingen tar utgangspunkt i data fra Trøndelag fylkeskommune og offentlig tilgjengelige data, hovedsakelig fra Statistisk Sentralbyrå og Direktoratet for Mineralforvaltning. For å forenkle analysene har volumene blitt avrundet, og noen av analysene er estimert ved hjelp av forbruksvarer grunnet varierende datakvalitet.

På grunn av begrenset datatilgang har det ikke vært mulig å gjennomføre en fullstendig materialstrømsanalyse, og analysen har derfor begrenset seg til kartlegging av individuelle materialstrømmer. Det etterlyses bedre tilgjengelighet til relevante data, spesielt på byggeråstoff, slik at en fullstendig materialstrømsanalyse kan gjennomføres. Analysen har imidlertid definert systemgrensene, slik at det er mulig å fylle inn manglende kvantifiserte materialstrømmer dersom data tilgjengeliggjøres.

Systemgrensene, eller avgrensningene, for analysen er satt til kommunens geografiske område i tidsrommet 2022. Der data fra 2022 ikke er tilgjengelig, har man benyttet data fra 2021. For enkelte materialer er det kun begrenset til offentlig tilgjengelige data, noe som begrenser deler av analysene.

Analyserte materialer

Kartleggingen av materialstrømmer er avgrenset til tre ulike områder:

Vann og avløp



Vann

Avfall



Restavfall, glass,
papp, plast,
metaller, farlig
avfall, tre-, mat-
og hageavfall

Byggeråstoff



Pukk og
løsmasser

Economy Wide Material Flow Accounts



Rammeverket som analysen bygger på kalles *Economy Wide Material Flow Accounts* (EW-MFA) utviklet av Eurostat. Rammeverket tar for seg både import, eksport og utvinning av ressurser i et gitt område, og er godt egnet for materialstrømanalyser av byer og kommuner.

Kartleggingen av vann og avløp tar for seg verdikjeden rundt vannforsyning, men ikke vannutvinning eller avløpshåndtering

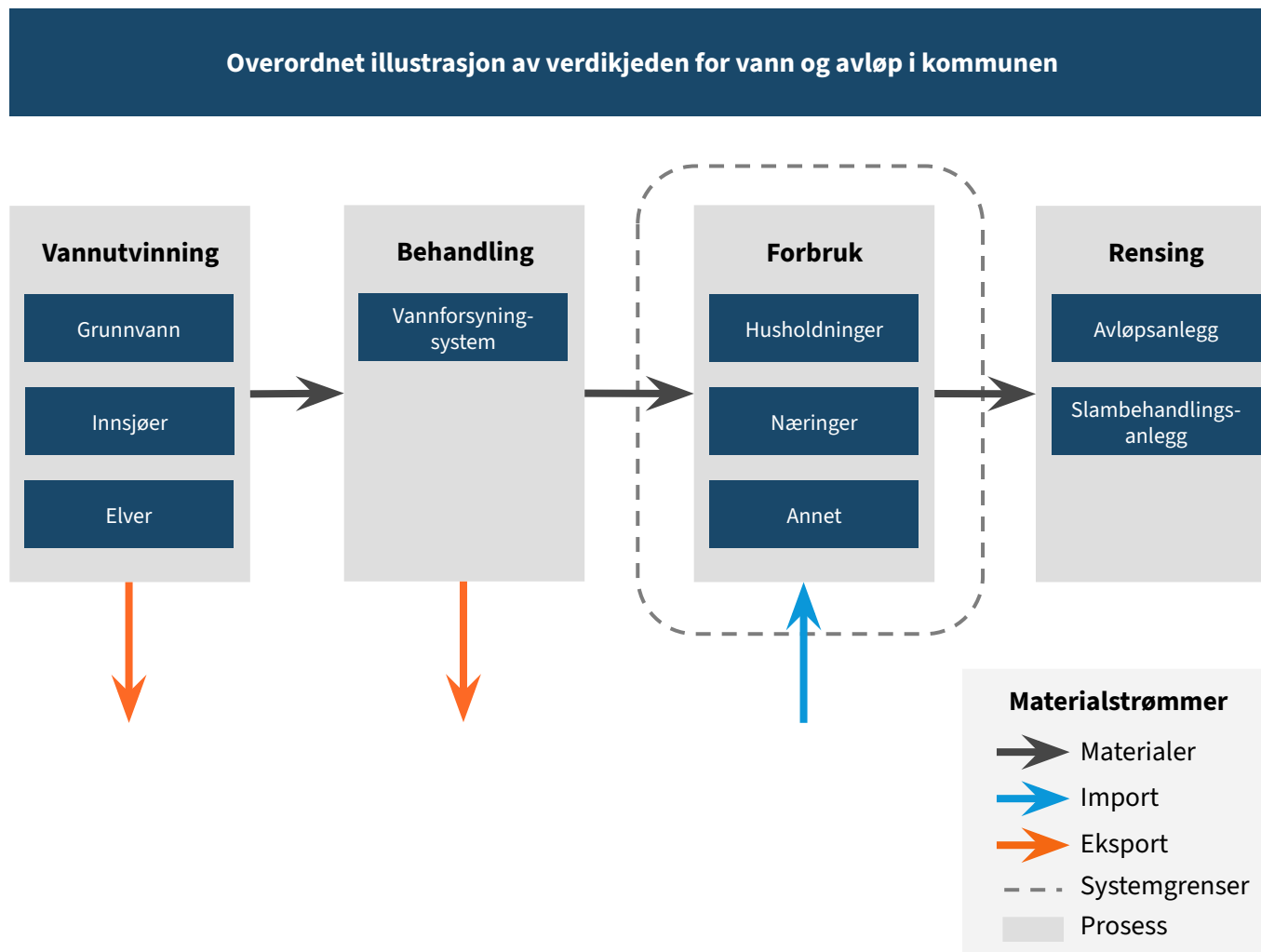
Systemgrenser

Systemgrensen for denne verdikjeden er definert rundt forbruk, og ekskluderer dermed vannutvinning og avløpsanlegg, samt import og eksport fra alle prosesser. Denne vurderingen ble gjort på bakgrunn av innledende analyser av volum, samt tilgjengelighet av data på kommunenivå.

Analyserte materialer

Vann

Vann i denne analysen er drikkevann som blir levert via kommunens vannforsyningssystem. Dette systemet består av fire elementer: vanntilsigsområde, råvannskilde, vannbehandlingsanlegg og distribusjonssystem. I analysen kartlegges materialstrømmen til vann fra vannbehandlingsanlegg til forbruk.



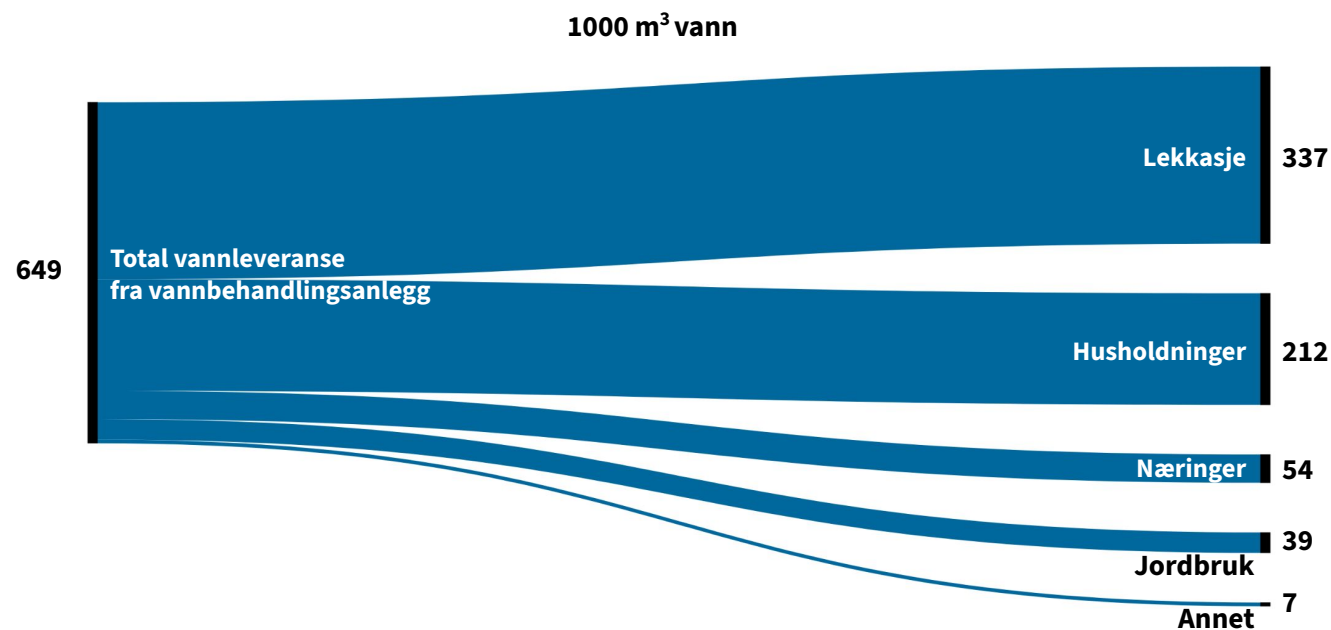
Majoriteten av vannforsyningen i kommunen går til lekkasje

Distribusjon av vannforsyning

Vannforsyningssystemet i Heim kommune leverer årlig 649.000 m³ vann fra vannbehandlingsanlegg. Av denne vannforsyningen går 33 prosent til husholdninger, mens litt over halvparten går tapt på grunn av lekkasjer. Næringssektoren, som inkluderer både industri og tjenesteytende næringer, står for omtrent 8 prosent av vannforbruket.

Sammenlignet med fylket bruker Heim kommune en lavere andel av vannforsyningen til husholdninger (33 prosent mot 46 prosent) og en mye mindre andel til næringsformål (8 prosent mot 19 prosent).

Utsnitt av verdikjeden med kvantifiserte strømmer for vannforsyning i Heim kommune (2022)



Heim kommune har hatt en forbedring i vanneffektivitet

Utvikling av vannforbruk i kommunen

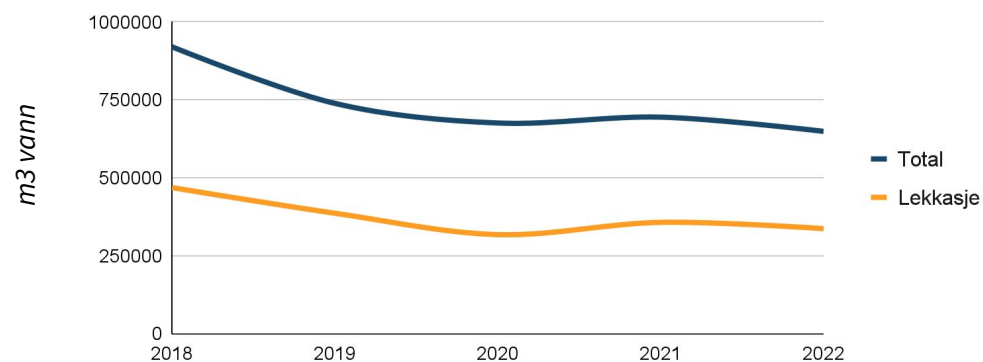
I løpet av femårsperioden hadde kommunen en betydelig nedgang i vannforbruket. Dette skyldtes en markant reduksjon i vannforbruket per innbygger i 2019 og 2020, hvor det totale vannforbruket nå er omtrent 650.000 m³ vann per år. Mengden lekkasje gikk ned i 2020 i sammenheng med den totale reduksjonen i vannforsyningen, men har økt siden da og ligger nå på omtrent 340.000 m³ per år.

Kommunen har blitt mer vanneffektiv

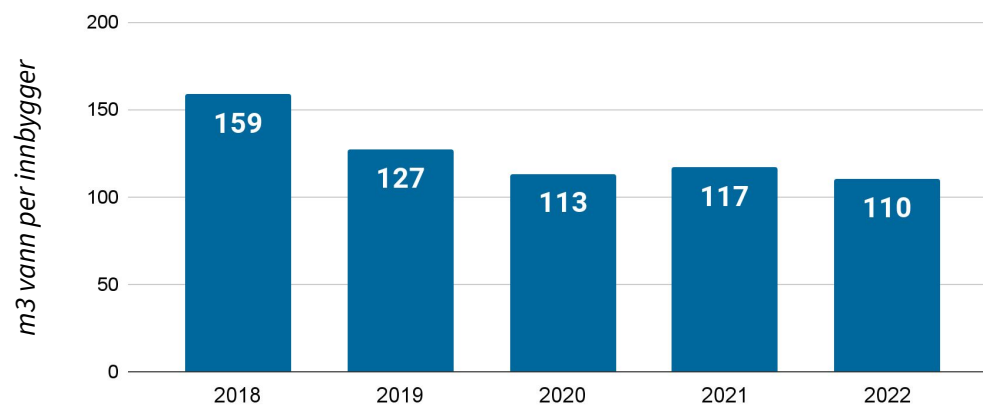
Kommunen har blitt mer effektiv når det gjelder vannbruk. Fra 2018 til 2022 reduserte kommunen vannforbruket per innbygger fra 159 m³ til 110 m³, noe som tilsvarer en nedgang på 31 prosent. Dette representerer en betydelig forbedring i vannforbrukseffektivitet.

Vannforbruket per innbygger i resten av fylket er 112 m³, og forbruket i Heim kommune samsvarer nå med dette nivået.

Totalt vannforbruk i kommunen (2018-2022)



Vannforbruk per innbygger i kommunen (2018-2022)



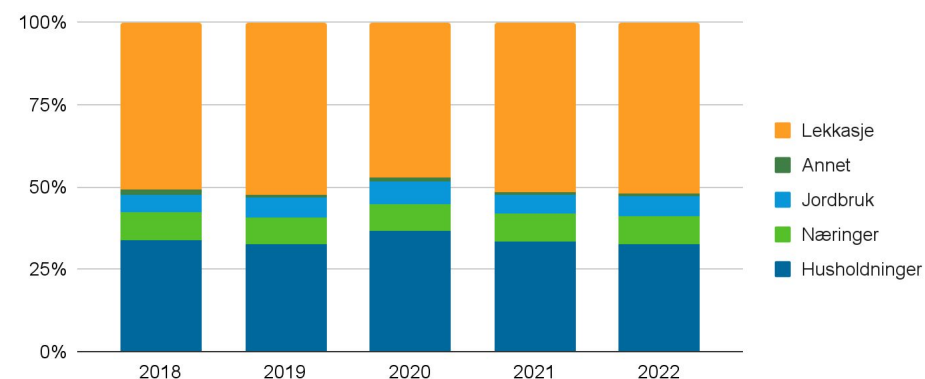
En betydelig andel av vannforsyning går til lekkasje

Vannfordeling i kommunen

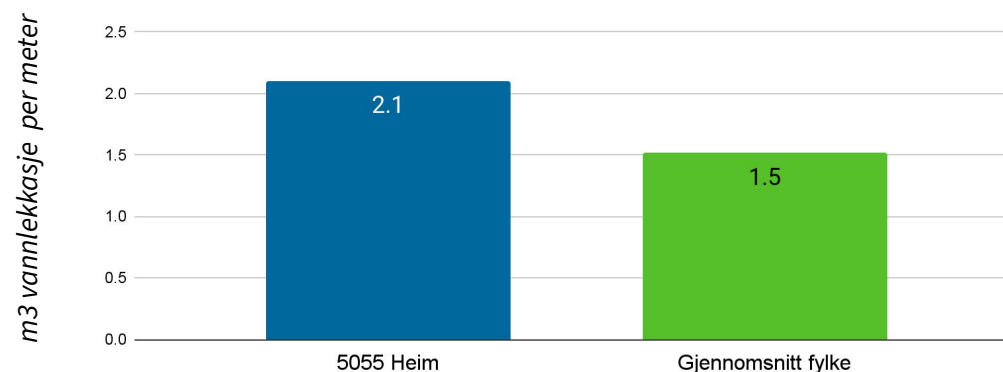
Andelen vannforsyning som har gått til lekkasje har jevnt over hele analyseperioden ligget på omtrent 50 prosent. Heim kommunes lekkasjenivå er vesentlig høyere enn gjennomsnittlig lekkasje både i Norge (26 prosent) og Trøndelag (24 prosent). Ser man på vannlekkasje per meter kommunal ledning har kommunen en lekkasje på 2,1 m³ per meter ledning sammenlignet med fylkets gjennomsnitt på 1,5 m³. Dette tilsier at selv om kommunen har en betydelig større andel lekkasje så har den også relativt flere meter kommunale ledninger som overdriver det totale lekkasjenivået.

Selv om kommunen har gjort klare forbedringer i vannforbruket sitt de siste fem årene så indikerer både lands- og fylkesgjennomsnittene for lekkasje at det er rom for ytterligere forbedringer. Redusert lekkasjenivå kan derfor være en viktig faktor for å gjøre kommunen enda mer effektiv når det gjelder vannforvaltning.

Utvikling av vannfordeling i kommunen (2018-2022)



Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning (2022)



Kartleggingen av avfall tar for seg verdikjeden fra avfallshåndtering til behandling for 11 forskjellige materialgrupper

Systemgrenser

Systemgrensen for denne verdikjeden er definert rundt avfallshåndtering, sortering og behandling. Analysen tar kun for seg avfall fra husholdninger som følge av datatilgjengelighet på kommunenivå. Eksport og import av materialer er heller ikke inkludert i analysen.

Analyserte materialer

Restavfall

Avfall som blir igjen etter rene materialfraksjoner er utsortert, f.eks. brennbart.

Glass

Glassemballasjer og ikke-laminert vindusglass.

Papp

Blandet papp og papir, drikkekartonger, aviser og bøker.

Plast

Blandet plastemballasje og plast/hardplast. Ikke gummi.

Metaller

Kasserte forbruksvarer og emballasje av jern. Ikke bilvrak.

EE-avfall

Hvitevarer elektronikk, kabler, ledninger, lyskilder, og annet elektronisk.

Matavfall

Organisk avfall som lett kan brytes ned i biologiske prosesser. F.eks. Mat, blomster og bleier.

Treavfall

Ubehandlet trevirke, paller og tremøbler.

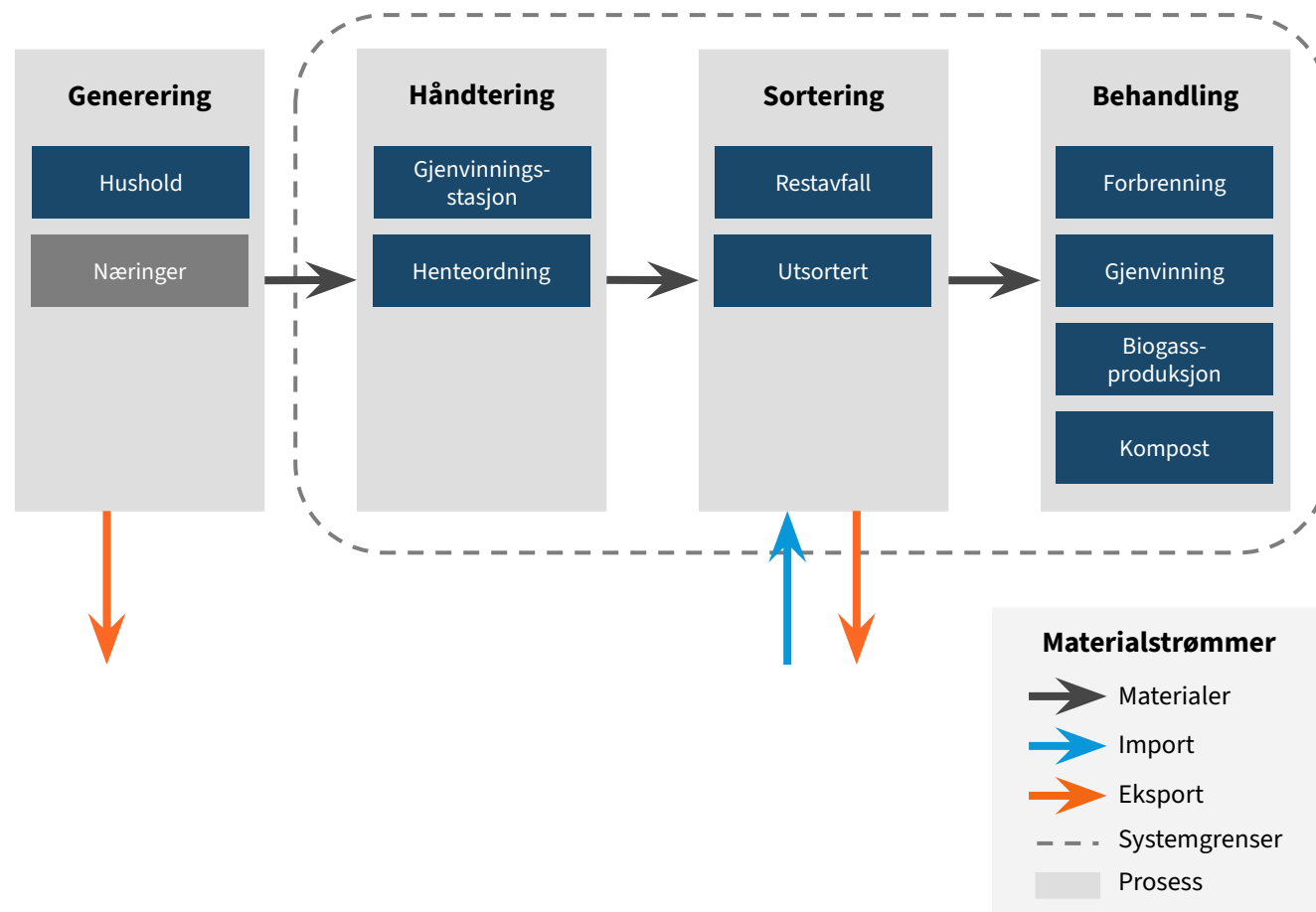
Hageavfall

Planterester, røtter, jord og bark.

Annet avfall

Avfall som ikke er definert av de andre kategoriene, f.eks. madrasser.

Overordnet illustrasjon av verdikjeden for avfall i kommunen



1] <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/avfall/statistikk/avfall-fra-husholda>

En merpart av avfallet i Heim kommune kommer fra gjenvinningsstasjoner

Avfallskilder

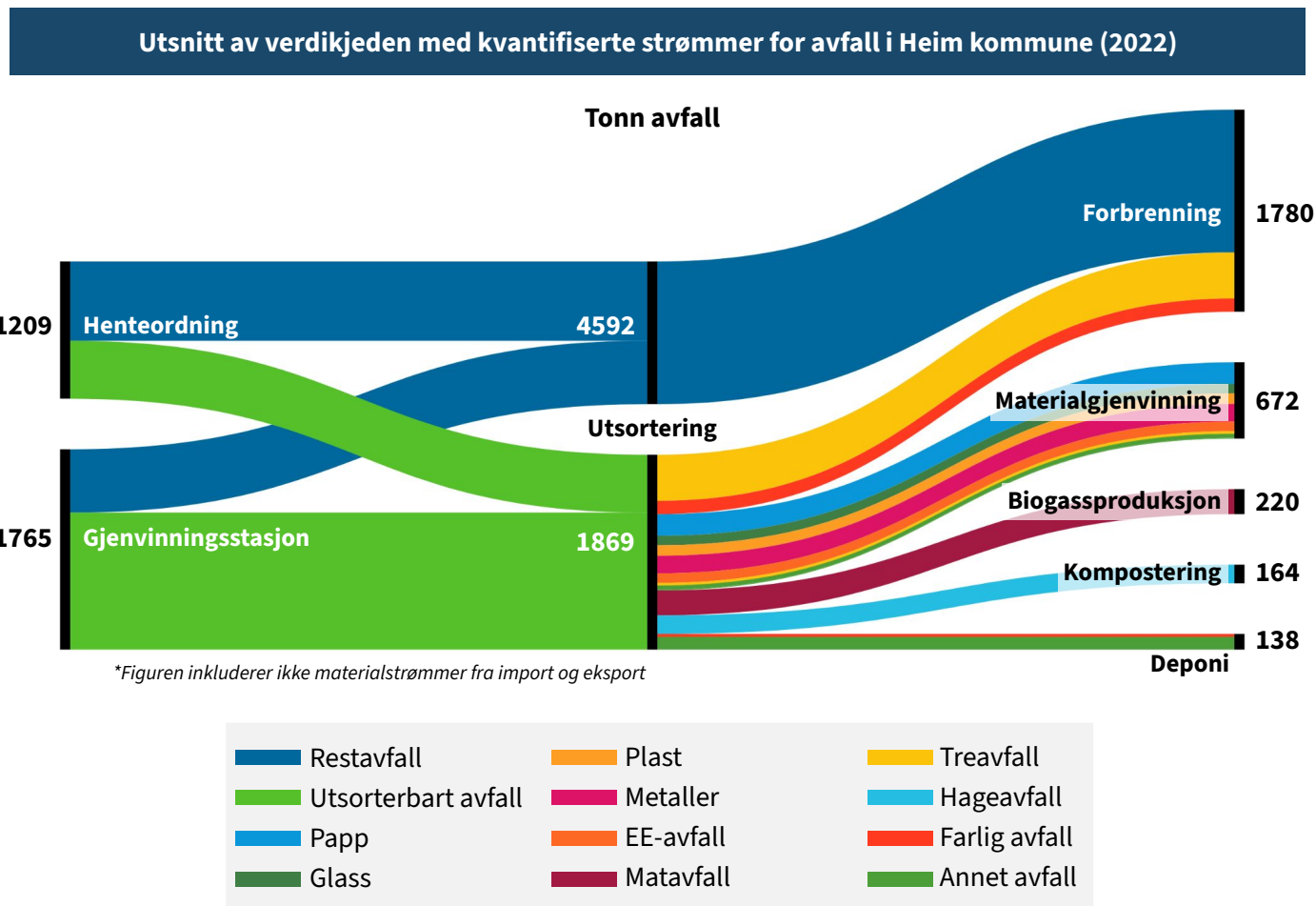
Hele 59 prosent av avfallet i Heim kommune genereres ved gjenvinningsstasjoner der innbyggerne selv transporterer og sorterer avfall i containere. Dette skiller seg noe fra resten av fylket, der gjennomsnittet for andelen avfall fra gjenvinningsstasjoner er 47 prosent. Dette indikerer at det kan være mindre behov for henteordninger i kommunen, eller at stasjonene for gjenvinning er mer aktive og benyttet av innbyggerne.

Andel av avfall som blir sortert

Mengden avfall som sorteres i Heim kommune er likt snittet i fylket (58 prosent i Heim mot 58 prosent i fylket). Dette resulterer også i at kommunen har en lik prosentandel restavfall sammenlignet med gjennomsnittet i fylket. Analysen indikerer at innbyggerne i kommunen er gjennomsnittlig flinke til å sortere avfallet sitt, og at kommunen lykkes med å oppmuntre til god avfallsbehandling.

Avfallsbehandling

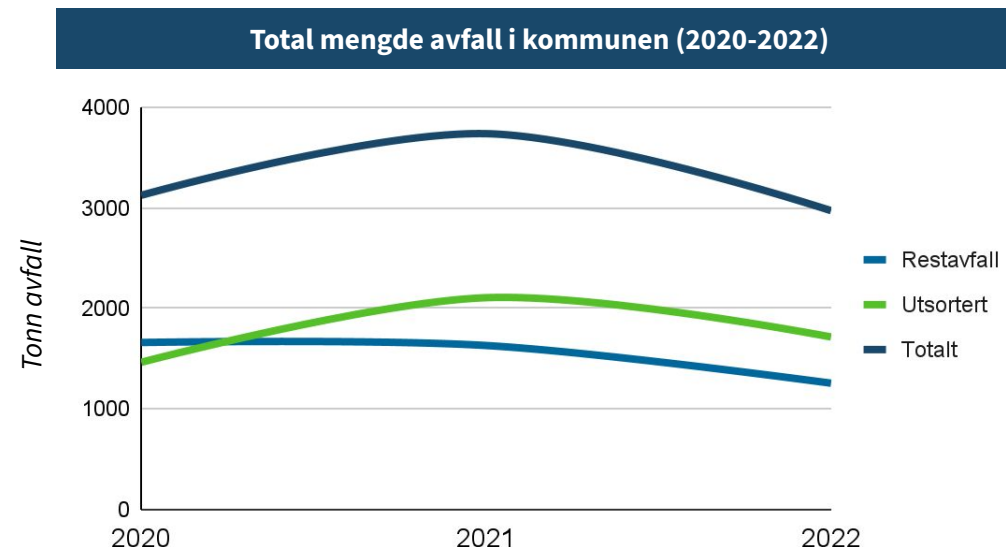
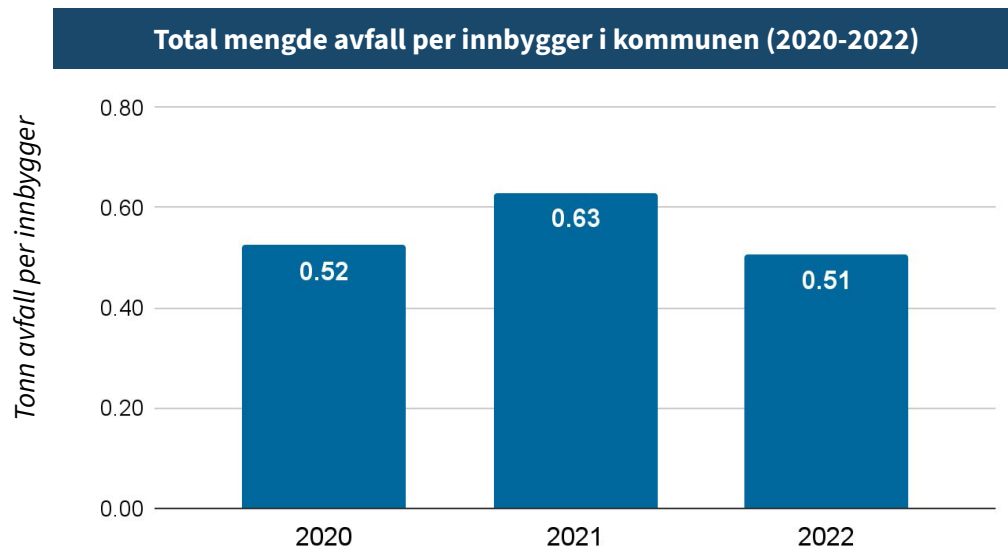
Håndtering av avfall i Heim kommune er tilnærmet lik resten av fylket, men har en større andel avfall som blir deponert (5,5 prosent mot 2,1 prosent i fylket). Dette skyldes i stor grad mengden "annet avfall" i kommunen.



Avfallsmengden hadde en økning i 2021, men er nå tilbake til normale nivåer

Utvikling av avfallsmengde i kommunen

Fra 2020 til 2021 gikk avfallsmengden i kommunen fra omtrent 3100 tonn til omtrent 3750 tonn. Dette skyldes en økning på 48 prosent i sortert avfall, mens mengden restavfall har holdt seg stabil i perioden. Etter en nedgang i 2021-2022 er avfallsmengden tilbake til samme nivå som 2020, men sammensetningen av type avfall har endret seg til mindre restavfall og mer sortert avfall. Dette er gode nyheter for Heim kommune og tyder på et godt arbeid med å øke gjenvinningsgraden i kommunen.



Endringen i sammensetningen av avfallsmaterialer kan tilskrives arbeid med å utsortere avfallskategorier

Avfallsreduksjon

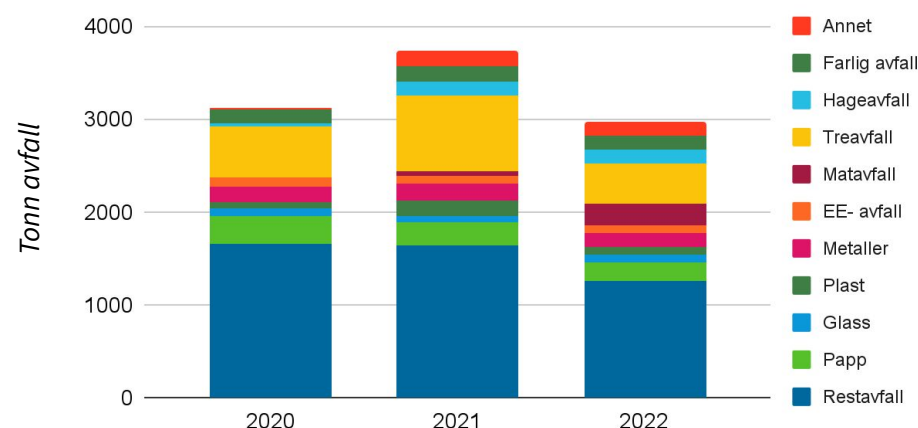
Endringen i sammensetningen av avfallsmaterialer kan i hovedsak tilskrives restavfall (-24 prosent) og matavfall (som kommunen begynte å sortere i 2021). Andre avfallskategorier som også hatt endringer, inkluderer treavfall (-22 prosent), hageavfall (+356 prosent), papp (-34 prosent) og annet avfall (+436 prosent). Selv om det har vært endringer i noen andre avfallskategorier, utgjør disse en mindre andel av det totale avfallet og har derfor hatt begrenset innvirkning på den generelle avfallsreduksjonen.

Dette indikerer at endringen i avfallssammensetningen primært kan tilskrives innsatsen med å sortere avfallskategorier mer grundig, spesielt når det gjelder matavfall og hageavfall. Det er tydelig at mye av avfallet innenfor disse kategoriene tidligere ble feilaktig plassert i enten restavfall, papp eller treavfall før 2022.

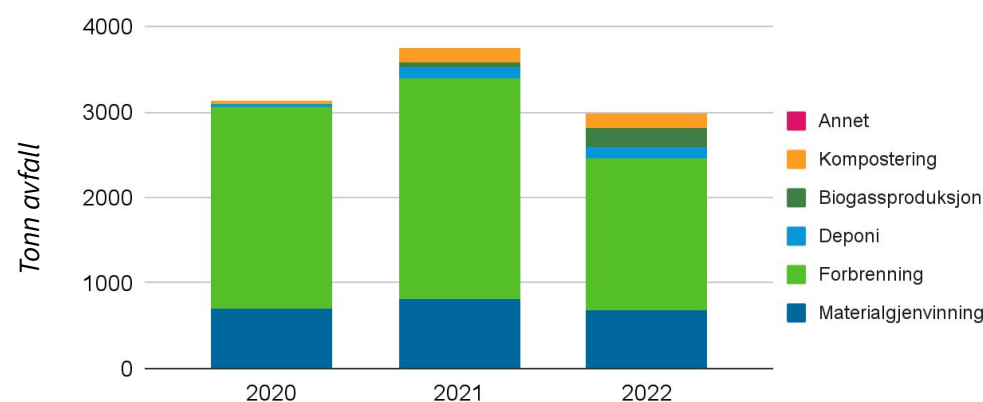
Hvordan påvirker dette avfallsbehandlingen?

Ettersom materialene med størst reduksjon behandles ved forbrenning (tre og rest), har dermed også denne avfallsbehandlingen redusert tilsvarende med 24 prosent. Som følge av økningen i matavfall har også mengden biogassproduksjon gått opp fra 3 til 220 tonn. Til sammen har andelen behandlingstyper holdt seg relativt stabil. Dette indikerer at endringen i sammensetningen av avfallsmaterialer kan ha en signifikant påvirkning på behandlingsmetoder i kommunen på lang sikt.

Utvikling av fordeling av avfallsmaterialer kommunen (2020-2022)



Mengde avfallsbehandling i kommunen (2020-2022)



Kartleggingen av byggeråstoff tar for seg verdikjeden fra materialutvinning til avfall, men bygger på et ufullstendig datagrunnlag

Verdikjeden til byggeråstoff påvirker bærekraft i kommunen på flere måter, eksempelvis gjennom sirkulærpotensial (for å redusere avfall, redusere uttak og miljøpåvirkning), lokal produksjon og forbruk som minimerer transport.

Systemgrenser

Systemgrensen for analysen er definert til hele verdikjeden for byggeråstoff i kommunen, fra materialutvinning til avfall. På grunn av svært begrenset tilgang til førstehånds datakilder har det imidlertid vært nødvendig å estimere flere av materialstrømmene, hvor noen har blitt forkastet fra analysen. Eksempelvis estimeres avfall fra bygg ved hjelp av offentlig tilgjengelige data på nyopprettet bygningsmasse og avfallsfaktorer for ulike typer bygg. I figuren på neste side angis status for datakilden til hver materialstrøm i ulike farger.

Som følge av begrenset tilgjengelighet på datakilder ekskluderer analysen bla. hogst og andre byggematerialer som kartlegger denne materialgruppen.

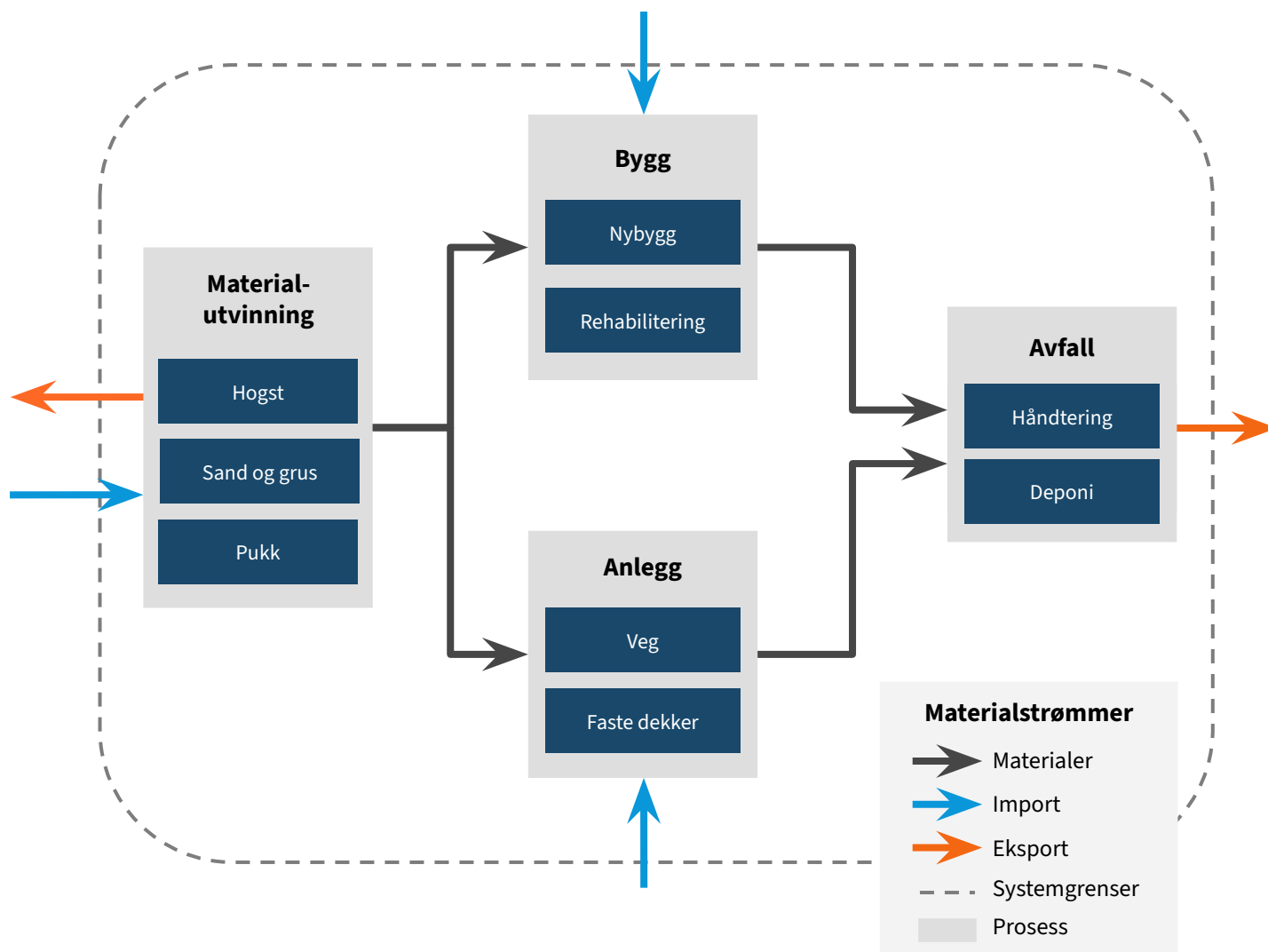
Analyserte materialer

Pukk: Byggeråstoff som produseres ved å knuse fjell. Dette er ofte seig naturstein, slik som granitt og gneis.

Løsmasser: Stein, sand og grus som ligger drappert over berggrunner.

Avfall: Avfall fra byggevirksomhet. Inkluderer både produsert avfall og overskuddsmasser.

Overordnet illustrasjon av verdikjeden for byggeråstoff i kommunen



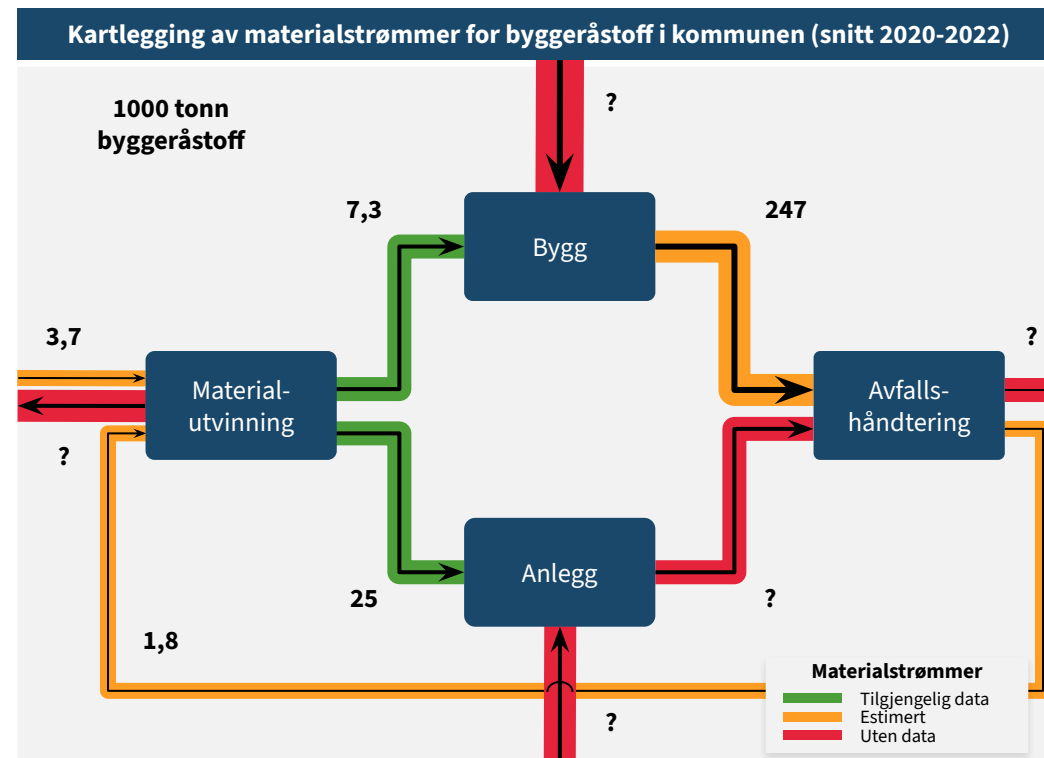
For å ta hensyn til årlige variasjoner er materialstrømmene for byggeråstoff i kommunen beregnet med gjennomsnitt for de tre siste årene

Bygg og anlegg er både en material- og utslippsintensiv næring, men samtidig en viktig næring for mange kommuner. Sammen med store avfallsmengder og lite gjenbruk av materialer indikerer dette et stort sirkulært potensial i næringen. Dette støttes av kunnskapsgrunnlaget til den nasjonale strategien for sirkulær økonomi, der bygg og anlegg er identifisert som næringen med størst potensial for sirkularitet.

Materialstrømmer for byggeråstoff

I perioden fra 2020 til 2022 var gjennomsnittlig uttak av kjemikalier og mineraler i Heim kommune på 32.500 tonn per år. Dette tilsvarer 5,5 tonn per innbygger. Sammenlignet med gjennomsnittet for fylket i samme tidsperiode, som var 17,4 tonn per innbygger, ser vi at Heim kommune har et betydelig lavere uttak av disse materialene.

I Heim kommune blir mesteparten av disse materialene brukt til oppføring, bruk og vedlikehold av anlegg, noe som betyr at kommunen må importere mange av materialene som brukes til bygg. I fylket som helhet går i gjennomsnitt 82 prosent av de utvunne byggematerialene til anlegg.



Begrensninger i materialstrømmer

Manglende tilgjengelighet til datakilder begrenser kartleggingen for flere av materialstrømmene innen byggeråstoff. For å forbedre innsikten i dette området, etterlyses det et behov for utvikling av systemer for innhenting av denne typen data.

Figuren bidrar til å identifisere de manglende kildene og illustrerer potensialet for innsikter som kan oppnås hvis det etableres bedre systemer for datainnsamling. Grønne materialstrømmer baserer seg på offentlige data fra Direktoratet for Miljøforvaltning sitt ressursregnskap for byggeråstoff.

Gule materialstrømmer er estimert basert på eksisterende data, eksempelvis basert på data om oppføring av bygg og relaterte avfallsfaktorer. Røde materialstrømmer har ikke offentlig tilgjengelige datakilder. Dette omfatter:

1. Oppdaterte og spesifikke tall på import og eksport av byggeråstoff (både råmaterialer og bruksmaterialer), samt hva det skal brukes til.
2. Tall på avfallshåndtering av byggeråstoff (fra næringer), med hensyn til kilde, material og behandling.

1] Data fra SSB. Tabeller: 05939, 05940

2] Dirmin. DMFs ressursregnskap for byggeråstoff

3] Kartlegging overskuddsmasser 2020 (MEF)

4] Ressursregnskap for Byggeråstoffer, Trøndelag 2018

5

Innbyggerundersøkelsen

430 respondenter i Heim kommune har svart på spørsmål om bærekraft og innbyggermedvirkning

Respons Analyse gjennomførte en spørreundersøkelse til innbyggerne i Trøndelag på oppdrag fra Trøndelag fylkeskommune. Vi presenterer et utvalg av svarene her.

Formålet med undersøkelsen var å sette søkelys på tema bærekraft og bidra til innbyggermedvirkning i kommunenes beslutningsprosesser før ny planstrategi.

Undersøkelsen foregikk fra 5. september til 17. september 2023 og ble sendt ut som SMS med link til et web-spørreskjema. Målgruppen var alle innbyggerne i Trøndelag fylke.

Respondentene ble spurt om hvor enige de var i ulike utsagn. Hvert utsagn er besvart på en skala fra 1 til 6, hvor 1=Helt uenig og 6 = Helt enig. I denne rapporten presenteres en prosentandel som er enig i utsagnet (har svart 4, 5 eller 6)

Svarene fra innbyggerne i Heim kommune tyder på at de er:

- Mer fornøyd med lokale institusjoner enn resten av fylket
- Fornøyd med Heim kommune som sted å vokse opp, og engasjert i lokalsamfunnet
- Opptatt av klima og miljø, men ikke like opptatt av å ta egne bærekraftige valg
- Trygge økonomisk



430

respondenter i Heim kommune
(Svarprosent 15 %)



50 %

menn

50 %

kvinner



55 %

Grunnskole/
Videregående/
Yrkesskole

25 %

1-3 år ved
Univ./Høgskole

20 %

4 år eller mer ved
Univ./Høgskole



60 %

Yrkesaktive

34 %

Trygdet/
pensjonist

2 %

Student/
skoleelev

Innbyggerne i Heim kommune er mer fornøyd med lokale institusjoner enn snittet i Trøndelag

Andelen som er enige i følgende utsagn

39 %

**Kommunen bruker ressursene (tid og penger)
på en god måte
(32 prosent i Trøndelag)**

Innbyggerne i Heim kommune oppgir at de er mer fornøyd med kommunepolitikere og kommunens evne til å informere på en enkel og forståelig måte enn snittet i Trøndelag. Det er også flere innbyggere som er fornøyd med måten kommunen bruker ressurser på, sammenlignet med resten av fylket.

I det store bildet ligger Heim kommune litt høyere enn snittet når det gjelder medvirkning og tillit til lokale institusjoner.

45 %

**Jeg har tillit til kommunepolitikerne
(41 prosent i Trøndelag)**

59 %

**Kommunen informerer innbyggerne på en
enkel og forståelig måte
(51 prosent i Trøndelag)**

Innbyggerne i Heim kommune opplever at kommunen er god å vokse opp i, og flere opplever at de kan påvirke utviklingen i lokalsamfunnet

Andelen som er enige i følgende utsagn

49 %

Det er viktig for meg å engasjere meg i frivillig arbeid
(48 prosent i Trøndelag)

Spørreundersøkelsen tyder på at innbyggerne i Heim kommune i litt større grad opplever at de har mulighet til å påvirke utviklingen i sitt lokalsamfunn enn snittet i Trøndelag, og ligger omtrent på snittet når det gjelder viktigheten av å engasjere seg i frivillig arbeid.

Svarene tyder på at innbyggerne er fornøyde med sin kommune, hvor det er flere enn fylkessnittet som opplever at Heim er en god kommune å vokse opp i.

77 %

Jeg opplever at min kommune er god å vokse opp i
(73 prosent i Trøndelag)

35 %

Jeg opplever at jeg har mulighet til å være med å påvirke utviklingen i mitt lokalsamfunn
(32 prosent i Trøndelag)



Innbyggerne er opptatt av klima og miljø, men er ikke like opptatt av å ta egne bærekraftige valg

Andelen som er enige i følgende utsagn

37 %

Fremkommeligheten for syklist og gående bør prioriteres fremfor bilister
(43 prosent i Trøndelag)

Innbyggerne i Heim kommune oppgir at de er opptatt av klima og miljø, hvor de på lik linje med snittet svarer at det er viktig at kommunen bidrar i å redusere klimagassutslippene. Færre mener derimot at fremkommelighet for syklist og gående bør prioriteres fremfor bilister.

Videre har 66 prosent gjort endringer i sin egen hverdag for å leve mer bærekraftig, men færre tar bærekraftige valg når det koster mer.

46 %

Jeg tar bærekraftige valg selv når det koster meg mer
(48 prosent i Trøndelag)

60 %

Det er viktig for meg at min kommune bidrar til å redusere klimagassutslippene i Norge
(60 prosent i Trøndelag)

Svarene tyder på at innbyggerne opplever trygghet og i relativt liten grad økonomisk eller politisk ulikhet



Andelen som er enige i følgende utsagn

42 %

Jeg kjenner ikke til barn og unge i min kommune som er forhindret fra å delta på fritidsaktiviteter på grunn av økonomi (38 prosent i Trøndelag)

Ut fra svarene å dømme opplever innbyggerne i Heim kommune i noe mindre grad enn resten av fylket fattigdom (i form av at barn og unge blir ekskludert fra fritidsaktiviteter på grunn av økonomi) og de opplever i større grad enn resten av fylket at kommunen behandler ulike grupper rettferdig.

Svarene tyder også på at innbyggerne opplever trygghet rundt sin arbeidsplass, og oppgir omtrent på lik linje med snittet av fylket at de ikke er bekymret for at sin arbeidsplass.

65 %

Jeg er trygg på at kommunen behandler alle grupper rettferdig uavhengig av kjønn, funksjonsevne, etnisitet, religion, seksuell orientering e.l. (56 prosent i Trøndelag)

75 %

Jeg er ikke bekymret for at min arbeidsplass blir overflødig i fremtiden (74 prosent i Trøndelag)

6

Nasjonale og regionale rammer for bærekraftsarbeid

- Nasjonale forventninger og oversikt regionale planer
- Rød tråd i plan og styringssystem
- Oversikt tilskudd og virkemidler
- Oversikt kunnskapsgrunnlag

Nasjonale forventninger og oversikt over regionale planer

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme bærekraftig utvikling i hele landet. Forventningene skal følges opp i arbeidet med planstrategier og planer i fylkeskommunene og kommunene, og legges til grunn av statlige myndigheter når de deltar i planprosessene.

Forventninger til regional og kommunal planlegging for 2023-2027 ble vedtatt 20. juni 2023.

De nasjonale forventningenes rolle i plansystemet

Hensikten med forventningsdokumentet er å etablere et felles grunnlag for fylkeskommunene, kommunene og statlige myndigheter slik at planprosessene blir effektive og målrettet og at unødige innsigelser unngås. Forventningsdokumentet er retningsgivende, og gjelder for hele landet og for ulike plansituasjoner. De må derfor tilpasses regionale og lokale forhold gjennom gode planprosesser.

Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling

Som samfunnsutviklere, tjenesteytere og planmyndigheter er fylkeskommunene og kommunene avgjørende for at Norge skal lykkes med å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling i hele landet. Nasjonale klima- og miljømål gir rammer for planleggingen og er sentrale for at bærekraftsmålene kan nås.

Viktige planutfordringer fremover

Norge har gode forutsetninger for å nå mange av bærekraftsmålene innen 2030. Likevel er det utfordringer med å nå målene om reduserte klimautslipp, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av naturmangfold og mindre ulikhet. Dette er utfordringer som må løses gjennom planlegging. I tillegg møter kommunene andre store samfunnsutfordringer som følge av en aldrende befolkning med større omsorgsbehov og mangel på arbeidskraft.



Kommunal- og distriktsdepartementet

Forventningsdokumentet er bygd opp rundt FNs bærekraftsmål og 2030 agendaen

Forventningsdokumentet er bygd opp rundt 2030 agendaens fem overordnede perspektiver:

Samordning og samarbeid i planleggingen (mål 11, 16 og 17)

Regional og kommunal planlegging er fylkeskommunenes og kommunenes viktigste styringsverktøy for en bærekraftig samfunnsutvikling basert på et lokalt folkestyret. Oppdaterte planer som bygges på et godt kunnskapsgrunnlag er nødvendig for å ta tak i aktuelle utfordringer og for å sikre at nasjonale rammer og mål følges opp. Planprosesser som er åpne og involverende gir legitimitet til vedtatte planer. Det er samtidig viktig at planene er realistiske og legger til rette for effektiv ressursbruk i det offentlige og i det private.

Trygge og inkluderende lokalsamfunn (mål 1, 3, 5, 8, 10, 11, 12, 13 og 15)

Et sosialt bærekraftig samfunn forutsetter at vi lykkes med å utvikle store og små byer, større og mindre tettsteder og spredtbygde strøk, slik at det er godt å bo, leve og arbeide der. Samfunns- og arealplanleggeren skal sikre fysiske omgivelser og sosiale arenaer som er varierte, inkluderende og varige, med tilgang til nødvendige tjenester for alle deler av befolkningen. Gode lokalsamfunn og nabolag gir grunnlag for stabile bomiljøer og livskvalitet i ulike deler av livet. Attraktive og godt planlagte omgivelser, tilgang til natur og varierte tilbud og møteplasser er viktig for identitet, folkehelse og miljø.

Velferd og bærekraftig verdiskaping (mål 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 13 og 14)

Regional og kommunal planlegging er viktige verktøy for å legge til rette for grønne næringer og overgangen til en mer sirkulær økonomi, sikre god infrastruktur og bidra til omstilling i offentlig sektor. Helhetlig planlegging er nødvendig for å sikre ressursgrunnlaget for utvikling av natur og kulturbaserte næringer som landbruk, reindrift, fiskeri og reiseliv. Planlegging og kunnskap om regionale og lokale forutsetninger kan gi et betydningsfullt bidrag til å stimulere bærekraftig næringsutvikling i hele bredden av næringslivet og bidra til vekstrkraftige regioner og lokalsamfunn.

Klima, natur og miljø for fremtiden (mål 3, 6, 7, 11, 13, 14 og 15)

Langsiktig velferd, verdiskaping og livskvalitet i tråd med bærekraftsmålene er avhengig av at mange hensyn ivaretas samtidig. Helhetlig samfunns- og arealplanlegging må bidra til at innsatsen for klima og miljø ses i sammenheng og på tvers av sektorene. Viktige tema i regionale og kommunale planer framover vil være hensyn til naturmangfold, omstilling til et klimarobust lavutslippssamfunn, langsiktige arealvurderinger for å minimere arealtapet av natur og helhetlig forvaltning av vannressursene.

Samfunnssikkerhet og beredskap (mål 2, 3, 6, 11, 13 og 16)

Sikre og oversiktlige lokalsamfunn er den viktigste rammen for at vi alle skal ha en trygg hverdag. Fylkeskommunene og kommunene kan som planmyndigheter bidra til dette ved å legge til rette for at ny utbygging er trygg mot naturfarer nå og i framtidens klima, og mot ulykker og annen samfunnsrisiko. Dette sikres best gjennom tverrfaglig og helhetlig arbeid med samfunns- og arealplaner, risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsplaner. Samfunnet er avhengig av at planleggingen sikrer arealer for matproduksjon og bidrar til tilgang til rent og tilstrekkelig drikkevann, kraftforsyning og kommunikasjon. God beredskap er også avhengig av at Forsvarets arealbehov ivaretas.



Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene legger bærekraftsmålene, de nasjonale klima- og miljømålene og lokalt folkestyre til grunn for samfunns- og arealplanleggingen, og legger til rette for trygge, bærekraftige og levende lokalsamfunn i hele landet.

Oversikt over regionale planer og strategier

Regional planlegging skal etter plan- og bygningsloven stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i regionen.

Planer og strategier er stadig i utvikling, og alle oppdaterte planer finnes på [Trøndelag fylkeskommunes hjemmeside for regional planlegging](#).



[Trøndelagsplanen 2019-2030](#) skal vise i hvilken retning vi vil at Trøndelag skal utvikle seg – hvor Trøndelag skal være i 2030. Planen skal mobilisere til samarbeid og felles satsing for å få den utviklinga vi ønsker i regionen.



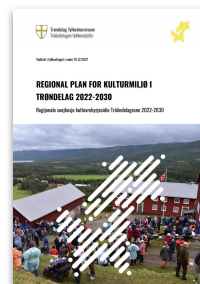
[Trøndelagsplanen](#), regional planstrategi i fylkestingsperioden 2020–2023 angir hvilke prioriterte satsingsområder det skal arbeides med i kommende fylkestingsperiode. Det betyr at de vedtatte satsingsområdene skal videreføres inn i Utfordringsdokumentet til Økonomiplanen.



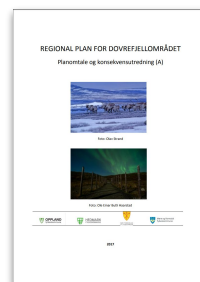
[Utfordringsdokumentet 2024-2027](#) skal gi innsikt i fylkeskommunens utfordringer, muligheter og utvikling. Dokumentet skal gi politikerne et kunnskapsgrunnlag for å kunne gjøre politiske prioriteringer, der de gir tydelige styringssignaler til fylkeskommunens arbeid. Videre viser [Økonomiplan 2023-2026](#) hvilke satsinger fylkestinget har vedtatt og prioritert.



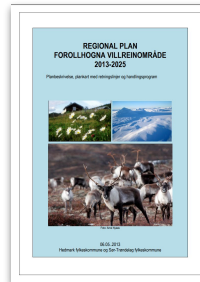
[Regional plan for arealbruk](#) (RPA) skal være et dokument som kommunene bruker som støtte i deres planarbeid. Planen skal være et redskap for god samfunnsutvikling på tvers av kommunegrenser og peke på en retning for utviklingen av Trøndelag mot 2030.



[Regional plan for kulturmiljø](#) skal gi føringer for en regional kulturmiljøpolitikk for Trøndelag. Planen er avgrenset til faste kulturminner, kulturmiljø, kulturlandskap og fartøy, uavhengig av om de har formelt vern eller ikke. Planen gjelder i perioden 2022–2030.



[Regional plan for Dovrefjellområdet](#) skal fastlegge en langsiktig og helhetlig strategi for arealforvaltningen i planområdet. Planen skal forene målene om lokal omstilling og utvikling med nasjonale mål om en helhetlig forvaltning av fjellområdene og sikring av villreinens leveområder.



[Regional plan for Forollhogna villreinområde](#) er en langsiktig og helhetlig strategi for forvaltningen av et prioritert fjellområde som er spesielt viktig for villreinens framtid i Norge. Planen skal i tillegg til å ivareta villreinens leveområde også avklare rammer og muligheter for bærekraftig verdiskaping og næringsutvikling i området og samordne hensynet til forsvarlig villreinforvaltning og lokalsamfunnenes behov for utvikling.

Oversikt over regionale planer og strategier



Regional plan for vannforvaltning for Trøndelag vannregion beskriver hvordan vi ønsker å forvalte vannmiljøet og vannressursene i vannregionen i et langsiktig perspektiv.



Balansekunst - kulturstrategi for Trøndelag har som ambisjon å gi innhold til og retning for samfunnsutvikling i Trøndelag. Her er kultur i bred forstand en sentral faktor.



Delstrategi trafiksikkerhet skal bidra til å operasjonalisere og konkretisere de føringer som er lagt i Trøndelagsplanen og samferdselsstrategien innenfor området trafiksikkerhet.



Sånn gjør vi det - Trøndelags strategi for klimaomstilling skal gi inspirasjon og være en ledesnor for hvordan klimaarbeid skal gjøres i Trøndelag. Trøndelags strategi for klimaomstilling skal være et nyttig verktøy for fylkeskommunen og kommunene.



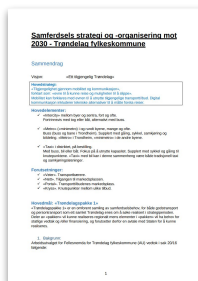
Strategi for ladeinfrastruktur i Trøndelag ble etablert for å bidra til å utvikle og opprettholde et godt nettverk for hurtigladere i fylket.



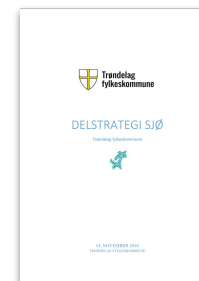
Delstrategi Gods har som mål Trøndelag skal ha et vegnett og en jernbane og havnestruktur som legger til rette for konkurransekraftig næringsliv nært råstoffene, og at fylkeskommunen skal bidra til at godstransport på sjø og bane blir gode og reelle alternativer til veg.



Kompetansestrategi for Trøndelag har som mål at enkeltmennesker og virksomheter har en kompetanse som gir Trøndelag et konkurransedyktig næringsliv, en effektiv og god offentlig sektor og at færrest mulig står utenfor arbeidslivet.



Samferdselsstrategien i Trøndelag har en visjon om "Ett tilgjengelig Trøndelag" for å samle Trøndelag til en region og da må ha et felles samferdselstilbud.



Delstrategi Sjø har som formål å operasjonalisere og utdype linjene som ble vedtatt i samferdselsstrategien.



Et verdiskapende Trøndelag - Strategi for innovasjon og verdiskaping har som mål at trøndersk næringsliv skal være konkurransedyktig både nasjonalt og internasjonalt. Det er et mål at verdiskaping og vekst skal skje i hele Trøndelag.

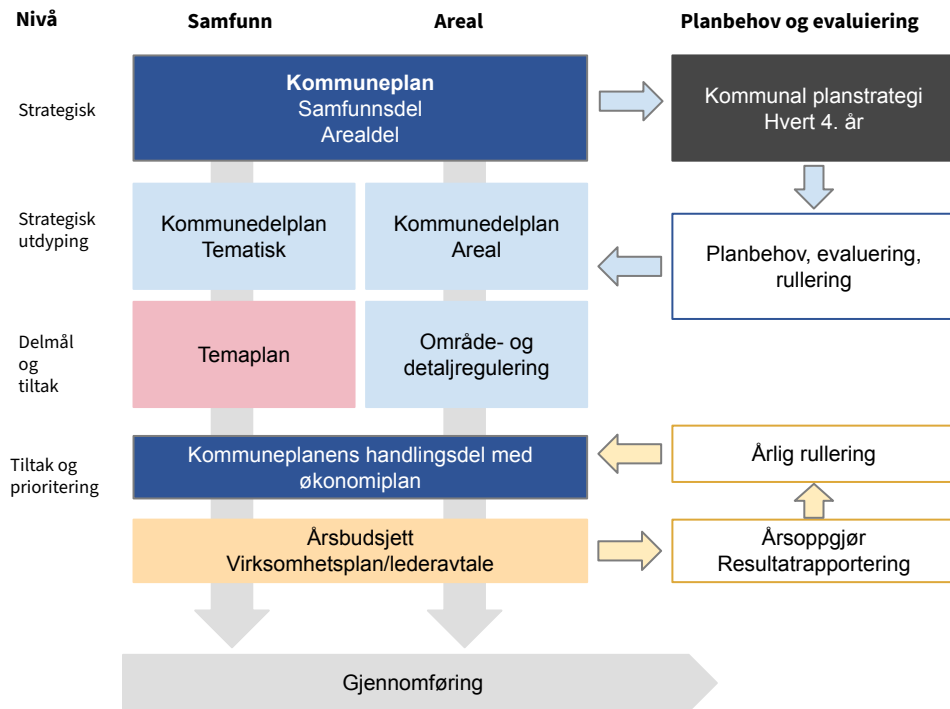


Vegstrategien skal kommunisere til samarbeidspartnere om hvilke overordnede mål og strategier fylkeskommunen har for å løse utfordringer og behov innenfor vegområdet. Det er gitt mål innenfor temaene trafiksikkerhet, fremkommelighet, klima og miljø og vegeierrollen.



Delstrategi Mobilitet operasjonaliserer og konkretiserer føringer og forventninger innenfor mobilitetsområdet som ligger i Trøndelagsplanen og samferdselsstrategien.

Rød tråd i plan og styringssystem



Figuren viser hvilke planer en kommune er forutsatt å skulle lage og hvordan de forholder seg til hverandre. Alle planer vedtas politisk med unntak av virksomhetsplaner.

Planstrategi: Planstrategi er første ledd i kommunens plansystem og langsiktige samfunnsplanlegging. Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode (fireårsperiode), og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Hensikten med planstrategien er å vurdere hvilke planer som skal utarbeides og revideres i valgperioden. Det skal i tillegg vurderes om det er behov for å revidere hele eller deler av kommuneplanen.

Kommuneplan: Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for lokalsamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen bør også inneholde en langsiktig arealstrategi som kan legge føringer for arealdelen. Arealdelen beskriver hovedtrekkene i arealdisponeringen, og angir rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan iverksettes. Kommuneplanen har en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp i fireårsperioden, og denne revideres årlig.

Virksomhetsplaner: Alle virksomheter skal hvert år utarbeide en virksomhetsplan for sin virksomhet, og denne skal oppdateres løpende. Virksomhetsplanen er et administrativt verktøy som skal sikre sammenheng mellom organisasjonens mål, tiltak og resultater, samt oppfølging av politiske vedtak, lover og forskrifter. Mål, strategier og oppdrag fra kommuneplanen, temaplaner og handlings-programmet følges opp og implementeres i virksomhetene gjennom virksomhetsplanene.

Plan- og bygningslovens §3.1 slår fast at planleggingen skal bygge på økonomiske og andre ressursmessige forutsetninger for gjennomføring. Det er viktig at det er en god sammenheng mellom de politisk vedtatte kommunale planene og den samlede virksomhetsstyringen i kommunen, men også mellom planene og de ulike tjenesteområdene. Konkrete og etterprøvbare målsettinger og tiltak vil gjøre det lettere å få til denne sammenhengen og kunne sikre en bedre oppfølging av planene. Samfunnsdelen bør være et reelt styringsverktøy som blir konkretisert gjennom en handlingsplan, og tjenesteområdene i kommunen bør ha et selvstendig ansvar for å følge opp samfunnsdelen og tilhørende handlingsplan. Jevnlige rapporteringer og evalueringer er viktig for at politikere og administrasjon skal kunne få et godt kunnskapsgrunnlag for videre arbeid. En langsiktig arealstrategi, utarbeidet som del av kommuneplanens samfunnsdel (evt. som en del av planstrategien), er viktig for å få til en god kobling mellom samfunnsdel og arealdel.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Kommuner oppgir at det er få dedikerte ressurspersoner i kommunene som jobber med søknadsskriving og rapportering. I tillegg er rapporteringen på bruk av midler omfattende og ressurskrevende. En [nasjonal kartlegging](#) viser også at få kommuner er gode på å søke tilskudd.

I dag finnes det ikke en lett tilgjengelig og oppdatert helhetlig oversikt over øremerkede tilskudd til kommunesektoren. Frem til en slik ordning er på plass har man valgt å lage en oversikt over tilskuddsordninger for Trønderske kommuner. Oversikten er ikke uttømmende (status per 01.11.2023).

Barne- og familiedepartementet

- [Tilskudd til foreldrestøttende tiltak](#): Tilskuddsmidlene tildeles som stimuleringsmidler for å styrke kommunenes foreldrestøttende arbeid, og for å stimulere til økt samarbeid med frivillig sektor i det foreldrestøttende arbeidet.
- [Tilskudd til fritidskasser i kommunene](#): Kommuner kan søke tilskudd til å dekke kostnader til utstyr, reise, cup, leir og/eller deltakeravgifter i faste, organiserte aktiviteter for målgruppen. Deltakeravgifter omfatter både kontingent og treningsavgift.
- [Tilskudd til inkludering av barn og unge](#): Nasjonal tilskuddsordning for inkludering av barn og unge, Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn og Støtte til oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom.
- [Erasmus pluss ungdom](#): Støtteordninger til prosjekter for personer mellom 13 og 30 år eller som jobber med ungdom.

Digitaliseringsdirektoratet

- [Dette er Stimulab | Digdir](#): Stimulab er stimuleringsordningen for innovasjon og tjenestedesign, og skal støtte og stimulere til brukerorientert eksperimentering og nyskaping i forvaltningen.

Distriktssenteret - Kompetansesenter for Distriktsutvikling

- [Merkur-programmet](#): Merkur-programmet sikrer distrikta tilgang til nærbutikk og bokhandel av god kvalitet.

ENOVA

- [Støtte til energitiltak i kommunale boliger](#): Regjeringen har gitt Enova et særlig oppdrag om å iverksette en ordning for energitiltak i kommunale boliger i 2022. Formålet er å motivere kommunene til å fremskynde investeringer i tiltak som medfører varige reduserte energikostnader hos leietakerne.

Helsedirektoratet

- [Helhetlig støtte til pårørende med krevende omsorgsoppgaver](#): Hensikten med tilskuddsordningen er å bidra til å bedre pårørendes situasjon gjennom å styrke pårørendearbeid på individ-, - tjeneste- og systemnivå.
- [Rådgivnings-, støtte- og veiledningstjenester innen psykisk helse, rus og vold](#): Formålet med tilskuddet er å lette livssituasjonen, eller styrke evnen til å håndtere den, for mennesker som opplever vansker knyttet til psykisk helse, rus og vold.
- [Kommunalt rusarbeid](#): Tilskuddsordningen skal bidra til forbedret livskvalitet, mestring og mulighet for en aktiv og meningsfull tilværelse for personer med rusmiddelrelaterte problemer og deres pårørende.
- [Tilbud til barn og unge med psykiske plager og problematisk rusmiddelbruk og behov for sammensatte tjenester](#): Målet for ordningen er å styrke tilbudet til barn og unge som har behov for langvarig, tilpasset og/eller sammensatt oppfølging.
- [Vertskommunene](#): Tilskuddsordningen skal kompensere vertskommunene for de beboerne som valgte å bli boende i institusjonskommunen.
- [Tiltak for å øke kompetansen i helse- og omsorgstjenestene til personer med utviklingshemming](#): Målet er å styrke fag- og tjenesteutvikling og kompetanseheving hos personell som yter tjenester til personer med utviklingshemming.
- [Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud - Helsedirektoratet](#): Tilskuddsordningen skal stimulere kommunene til etablering og videre utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud som bidrar til å fremme helse og livskvalitet, forebygge sykdom, tidlig intervensjon, og til at brukerne lærer å mestre livet med sykdom

Oversikt tilskudd og virkemidler

Helsedirektoratet (forts.)

- [Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester](#): Alle kommuner som yter særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene.
- [Aktivitetstiltak for å motvirke ensomhet og passivitet](#): Formålet med tilskuddsordningen er å motvirke ensomhet og passivitet og å skape aktivitet, deltakelse, sosialt fellesskap og møteplasser.
- [Psykisk helse i skolen](#): Formålet med ordningen er å styrke området psykisk helse i skolen med fokus på bedre læringsmiljø, økt kompetanse, trivsel og samarbeid mellom instanser og tjenester for barn og unge.
- [Styrking av legevaktstjenesten i distriktskommuner](#): Målet med tilskuddsordningen er å bidra til bedre rekruttering og redusert vaktbelastning i kommunens legevaktordning, i kommuner med særlige rekrutteringsutfordringer. Alle kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6 (SSB) med befolkningstall < 5000 kan søke tilskuddet.
- [Styrking og utvikling av helsestasjons- og skolehelsetenesta](#): Tilskuddet går til å styrke kapasitet og videreutvikle tilbudet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Tilskuddet skal, jf. regelverket, ikke kompensere for eventuelle kutt i stillinger kommunen finansierer over kommuneramma.

Husbanken

- [Boligpolitiske virkemidler](#): Bostøtte, startlån, lån til: boligkvalitet, barnehager, studentboliger og utleieboliger. Investeringsstilskudd, tilskudd utleieboliger, tilstandsvurdering og boligsosiale tiltak.

Justis- og beredskapsdepartement

- [Tilskuddsordning for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme i kommunene](#): Tilskuddet skal gå til konkrete kommunale prosjekter innen forebygging eller bekjempelse av radikaliserings og voldelig ekstremisme.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

- [Integreringstilskot](#): Formålet med tilskuddet er at kommunene skal gjennomføre et planmessig og aktivt busettings- og integreringsarbeid, slik at flyktningene kan forsørge seg selv og ta del i samfunnet.
- [Tilskot for einslege mindreårige flyktningar med fleire](#): Tilskuddet skal dekke aktiviteter og tiltak som bidrar til at enslige mindreårige flyktninger blir busette så raskt som mulig og får et godt bo- og omsorgstilbud.
- [Tilskudd for bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker](#): Kommunene kan søke tilskudd ved bosetting av personer med alvorlig funksjonsnedsettelse, alvorlige rus- eller adferdsproblemer.

Kommunal og distriktdepartement

- [Tilskudd til politiske partier](#): Statlig partistøtte gis til registrerte politiske partier på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Utbetaling av tilskudd forutsetter at partiledet har oppnådd stemmer ved sist foregående valg.
- [Tilskudd til økt digital deltakelse og kompetanse i 2023](#): Formålet med tilskuddet er å legge til rette for etablering av et lavterskel veiledningstilbud for personer med liten eller ingen digital kompetanse.
- [Tilskuddsordning for utprøving av bygdevekstavtaler](#): Bygdevekstavtaler er eit nytt distriktspolitisk verkemiddel som skal bidra til busetjing, tilgang på arbeidskraft og framtidssretta næringsutvikling i nokre av dei mest spreiddbygde områda av Noreg.

Klima- og miljødepartement

- [Tilskudd for å ivareta naturmangfold i kommuneplanleggingen](#): Kommuner kan søke om midler til tiltak som bidrar til å styrke arbeidet med naturmangfold. I Stortingsmeldingen Natur for Livet (Meld. St. 14 (2015 - 2016)) er utarbeiding av en kommunedelplan for naturmangfold pekt på som et viktig virkemiddel for å synliggjøre naturmangfoldverdiene i kommunenes eget planarbeid.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Klima- og miljødepartement (forts.)

- [Tilskudd til vassmiljøtiltak – generell vassforvaltning](#): Tilskuddsordninga skal bidra til å nå miljømåla i vassforskrifta. Overflatevann skal beskyttes mot forringing, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vassforekomsten skal minst ha god økologisk og god kjemisk tilstand.
- [Tilskudd til trua arter](#): Tilskuddsordningen omfatter blant annet tiltak som bidrar til å ta vare på økologiske funksjonsområder for prioriterte arter.

Miljødirektoratet

- [Klimasats – støtte til klimatiltak](#): Klimasats er en støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil kutte utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet.
- [Statlig sikring av friluftslivsområder](#): Kommuner og interkommunale friluftsråd kan søke Miljødirektoratet om økonomisk støtte til å sikre seg råderett over friluftslivsområder eller ferdselsårer gjennom kjøp eller bruksavtale.
- [Tilskudd til nasjonale turiststier](#): Tilskuddsordningen skal bidra til å ta vare på opplevelses- og naturverdiene, bidra til godt og forebyggende beredskapsarbeid og bred lokal verdiskaping, samt god håndtering av store mengder besøkende gjennom en helhetlig og god besøksforvaltning.
- [Tilskudd til klimatilpasning](#): Kommuner og fylkeskommuner kan søke om midler til kunnskapsoppbygging og utredninger om konkrete klimatilpasningstiltak.

Kultur- og likestillingsdepartementet

- [Tilskudd til arrangementer for idrett og fysisk aktivitet for personer med funksjonsnedsettelser](#): Tilskuddsordningen gjelder tilskudd til arrangementer for idrett og fysisk aktivitet som enten tilrettelegger for eller er forbeholdt personer med funksjonsnedsettelser.
- [Aktiv formidling i bibliotekene](#): Folkebibliotek og fylkesbibliotek kan søke om tilskudd for å drive aktiv formidling i 2023.

- [Tilskudd til idrettsanlegg, kulturbygg og friluftslivsbygg](#).
- [Arkivutviklingsmidler](#): Arkivverket har siden 2015 disponert prosjekt- og utviklingsmidler for tiltak som styrker sikring og tilgjengeliggjøring av samfunnets arkiver
- [Tilskudd til flom- og skredforebygging og miljøtiltak i vassdrag](#): Tilskuddsordning for kartlegging av fare for flom og skred, sikrings- og miljøtiltak, og for kartlegging av kritiske punkt i bekker og bratte vassdrag.
- [Økonomiske støtteordninger til miljøtiltak, kartlegging og sikring mot naturfare](#): Økonomisk støtte til utredning av flom- og skredfare.

Kunnskapsdepartement

- [Tilskudd til studentboliger for 2023](#): Ordningen skal sikre etablering av boliger for studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Dette skal bidra til en mer forutsigbar og rimelig bosituasjon for studenter, og være et supplement til det private boligmarkedet.
- [Tilskott til kompetanseutvikling i olje-, gass- og leverandørindustrien](#): Målet for tilskottsordninga er økt deltaking i kompetanseutvikling i de bransjene som inngår i bransjeprogramma. Tilskottsordninga skal føre til at bransjene får tilgang til relevant kompetanseutvikling.
- [Tilskudd til videreutdanning for lærere 2024 – norsk som andrespråk](#): Utlysningen gjelder tilskudd til gjennomføring av videreutdanningstilbud i norsk som andrespråk, rettet mot lærere som underviser voksne innvandrere i norsk etter læreplan i norsk for voksne innvandrere, jf. forskrift til integreringsloven.
- [Akkreditering for mobilitet](#): Ordningen retter seg mot aktører som regelmessig ønsker å sende elever, lærlinger, deltakere i voksne sin læring, fagskolestudenter eller ansette på et læringsopphold i utlandet. Ordningen gir tilgang til finansiering av mobilitetsaktiviteter over lengre tid.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Kunnskapsdepartement (forts.)

- [Prosjektetableringsstøtte](#): Alle norske institusjoner, organisasjoner og bedrifter som planlegger å etablere et prosjekt under Erasmus+ sentraliserte tiltak, kan søke om prosjektetableringsstøtte. Støtten skal bidra til at søkerne når opp i europeiske konkurranser om prosjektmidler fra Erasmus+.
- [Språkassistenter](#): En språkassistent fra Frankrike, Spania eller Tyskland kan være til stor hjelp og inspirasjon i klasserommet og gjøre det enklere å gjennomføre tilpasset og variert opplæring.
- [Trollstipend](#): Gjennom Troll-avtalen kan fransklærere i ungdomsskole eller videregående skole få individuell støtte til studieopphold i Frankrike. I tillegg kan elevgrupper få stipend til opphold i Frankrike for å få bedre kunnskap om fransk språk og kultur.
- [Virtuell utveksling for høyere utdanning og ungdom](#): Gjennom virtuell utveksling for høyere utdanning og ungdom kan høyere utdanningsinstitusjoner eller ungdomsorganisasjoner utvikle og gjennomføre digitale studieopplegg og gruppediskusjoner for ungdom og unge voksne.
- [Innovasjonsallianser](#): Innovasjonsallianser er større europeiske samarbeidsprosjekter innen høyere utdanning og fag- og yrkesopplæring. Målet med innovasjonsallianser er å utvikle nyskapende utdanningstilbud som fremmer innovasjon og entreprenørskap innen utdanning og arbeidsliv. Utvikling av ferdigheter og kompetanse står i fokus i 2023.
- [Tilskudd til tillitsreformen i barnehage og skole](#): Tilskuddet skal stimulere kommunene til å prøve ut mer tillitsbaserte arbeidsformer i barnehager og skoler. Målet er at de ansatte kan utnytte sin kompetanse bedre gjennom mer faglig frihet og mer tid til barna og elevene.
- [Tilskudd til svømmeopplæring i barnehager](#): Kommuner, frivillige organisasjoner og barnehager kan søke om tilskudd for at barnehagebarn blir trygge i vann og får bedre svømmeferdigheter.
- [Tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage](#): Tilskuddet skal bidra til at kommunene kan styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage.
- [Tilskudd til skolebibliotek og lesestimulering 2023](#): Midlene skal styrke skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering i grunnskolen og bidra til at skolebibliotek sprer slesegleder, øker lærers kompetanse og er en inkluderende arena.
- [Tilskudd til gratis SFO for familier med lav inntekt](#): Tilskuddsordningen for kommuner om å tilby utvidet gratis SFO til elever fra familier med lav inntekt, blir avvirket fra høsten 2023. Det kommer ingen ny søknadsfrist.
- [Tilskudd til veiledning for nyutdannede lærere](#): Tilskuddet skal bidra til at nyutdannede lærere i grunnskolen får god veiledning og gjøre at overgangen fra utdanningen til læreyrket blir enklere. Målet er at nyutdannede lærere blir værende i skolen.
- [Tilskott til læremiddel og pedagogisk barnehagemateriell](#): Søk om tilskott til å utvikle læremiddel for skole og pedagogisk barnehagemateriell på område uten markedsgrunnlag.
- [Støtte til presse- og ytringsfrihet, bærekraftig utvikling, immateriell kulturarv, verdensarv, dokumentarv og demokratiutvikling](#): Tilskuddsordningen skal bidra til å styrke UNESCOs arbeid og ansvarsområder, gjøre UNESCO mer kjent i Norge, og gjennomføre UNESCO-kommisjonens vedtatte satsingsområder.

Landbruk- og matdepartement

- [Støtte til organisasjoner som arbeider innenfor Landbruks- og matdepartementets målområde](#): Formålet med tilskuddsordningen er å støtte organisasjoner på nasjonalt nivå som arbeider innenfor Landbruks- og matdepartementets målområder.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Nærings- og fiskeridepartement

- [Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak](#): Tilskuddsordningen for fiskerihavneanlegg er et virkemiddel for å realisere fiskerihavnetiltak som kommunene vurderer som viktige.
- [Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak](#): Norske kystkommuner kan søke Kystverket om tilskudd til fiskerihavneanlegg i henhold til retningslinjer gitt av Kystverket.
- [Tilskudd til kommunale ungdomsfiskeprosjekt](#): Formålet med ordningen er å gi støtte til konkrete kommunale tiltak som tilrettelegger for at ungdom kan skaffe seg erfaring i fiskeriyrket.

Riksantikvaren

- [Kulturminne i kommunen \(KIK\)](#): Målet med KIK-prosjektet er å styrke kompetansen om kulturmiljø i kommunane og få bedre oversikt over verneverdige kulturmiljø.

Samferdselsdepartement

- [Tilskuddsordningen til trafikkisikkerhetstiltak](#): Formålet med tilskuddet til trafikkisikkerhetstiltak er å bidra til å støtte initiativ og engasjement i arbeidet med økt trafikkisikkerhet, og i tråd med det overordnede målet om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd – nullvisjonen.
- [Tilskudd til tryggere skoleveier og nærmiljø](#): Alle kommuner kan søke om tilskudd til mer trafikkisikre skoleveier og nærmiljø, slik at flere barn og unge trygt kan sykle og gå til skolen.
- [Byvekstavtaler og belønningsavtaler](#): Byvekstavtaler og belønningsavtaler er ordninger som har nullvekst for persontransport med bil som overordnet mål.

Statsforvalter

- [Prosjektskjønn fornying og innovasjon 2024](#): Formålet med prosjektmidlene er å gi kommunene støtte til å prøve ut nye løsninger i sin virksomhet. Midlene skal stimulere kommunene til å kunne jobbe med fornying og innovasjon.
- [Rapportering av utgifter til ressurskrevende tjenester til brukere født i 1953 og 1954](#): Statsforvalteren i Trøndelag ber om særskilt rapportering av påløpte utgifter i 2022 til ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere født i 1953 eller 1954. Rapporteringen blir brukt som grunnlag for å tildele skjønnsmidler for 2024.
- [Tilskudd til svømmeopplæring i barnehager 2023](#): Kommuner, frivillige organisasjoner og barnehager som ønsker å drive svømmeopplæring i barnehagen.
- [Studiepermisjon for videreutdanning i samisk](#): Tilskudd til studiepermisjoner for videreutdanning i samisk gis for å styrke læreres kompetanse i samisk språk
- [Barn og unge som har behov for langvarig, tilpasset og/eller sammensatt oppfølging](#): Målet for ordningen er å styrke tilbudet til barn og unge som har behov for langvarig, tilpasset og/eller sammensatt oppfølging, herunder FACT-ung team.
- [Voksne med behov for langvarig oppfølging og sammensatte tjenester](#): Målet med ordningen er å styrke tilbudet til personer med langvarige og sammensatte tjenestebehov gjennom å etablere helhetlige, samtidige og tverrfaglige tjenester fra ulike nivåer og sektorer.
- [Tilskudd til Kommunalt rusarbeid](#): Tilskuddsordningen skal bidra til bedret livskvalitet, mestring og mulighet for en aktiv og meningsfull tilværelse for personer med rusmiddelrelaterte problemer og deres pårørende gjennom å styrke tilbud innen forebygging, tidlig intervensjon, behandling og oppfølging

Oversikt tilskudd og virkemidler

Statsforvalter (forts.)

- [Tilskudd til kompetansehevede tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt](#): Tilskuddsordningen er etablert for å styrke kvaliteten i tilbudet til personer med behov for lindrende behandling og omsorg og deres pårørende, og for å bidra til kompetanseoppbygging i kommunene.
- [Tilskudd til klimatiltak](#): Klimasats er en støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil redusere utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet.
- [Kompetanse og Tjenesteutvikling innen helse og omsorg](#): Målet med denne tilskuddsordningen er å bidra til å redusere mangelen på personell med relevant fagutdanning i helse- og omsorgstjenesten, og legge til rette for en bærekraftig omsorgstjeneste.
- [Tilskudd til klimatilpasning](#): Kommuner og fylkeskommuner kan søke om midler til kunnskapsoppbygging og utredninger om konkrete klimatilpasningstiltak.
- [Kunngjøring av tilskudd til kommunalt rusarbeid](#): Overgangsordningen er laget for å sikre at kommuner som i 2021 mottok tilskudd etter tidligere regelverk, kan søke om videreføring av tilskudd til stillinger.
- [Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret](#): Arbeids- og velferdsdirektoratet har kunngjort tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV for 2023.
- [Tilskudd til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige barn, unge og voksne, som omfattes av grunnskoleopplæring 2023](#): Tilskuddsordningen skal stimulere kommunene til å gjøre en ekstra innsats rettet mot nyankomne minoritetsspråklige elevers svømmeferdigheter.
- [Opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge](#): Tilskuddet skal bidra med finansiering og stimulere kommunene og fylkeskommunen til å gi grunnskole- og videregående opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge.

- [Skjønnsmidler uforutsette og særskilte forhold](#): Statsforvalteren fordeler en del av skjønnsrammen til utgiftskrevende forhold av betydning som kommunene selv ikke kan påvirke, og som ikke er fanget opp i den faste delen av inntektssystemet.
- [Tilskudd til fjellandbruket i Trøndelag 2023](#): Tilskudd skal gis til utviklingsrettede fellestiltak som styrker bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Det skal legges vekt på synergi med andre tilskuddsordninger og god forankring i landbruksnæringa.

Trøndelag fylkeskommune

- [Tilskudd til folkehelsearbeid i Trøndelag](#): Tilskuddsordningen skal støtte tiltak som fremmer deltakelse i nærmiljøet, trivsel og livskvalitet samt er med og utjevner sosiale ulikheter.
- [Tilskudd til idrett og idrettsrelaterte prosjekter](#): Mulighet til å søke om tilskudd til idrettskretsen, tilskudd til idrettsarrangement på internasjonalt og nasjonalt nivå, og arrangement rettet mot mennesker med nedsatt funksjonsevne og arrangement rettet mot inkludering på regionalt nivå. I tillegg til utviklingstilskudd til idretts- og friluftslivsprosjekter av regional betydning.
- [Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet](#): Mulighet til å søke om spillemidler til idrettsanlegg, friluftslivsanlegg og nærmiljøanlegg.
- [Spillemidler til friluftslivsanlegg](#): Nå kan man få finansiert flere anleggstyper til friluftsliv med spillemidler.
- [Statlige midler til friluftsliv](#): Frivillige lag og organisasjoner kan søke om støtte til friluftslivsaktiviteter. Målgruppen er barn og unge, samt de lite aktive.
- [Støtte til mindre tilretteleggingstiltak i friluftsliv](#): Gjennom god tilrettelegging skal friluftslivsområdene gjøres lett tilgjengelige og attraktive for allmenhetens friluftsliv.

Oversikt tilskudd og virkemidler

Trøndelag fylkeskommune (forts.)

- [Utviklingstilskudd innenfor idrett og friluftsliv](#): Tilskudd til etablering av nye friluftsråd og andre større friluftslivsprosjekter.
- [Prosjekt for friluftslivets ferdselsårer](#): Miljødirektoratet vil stimulere til at kommunene skaffer seg kunnskap om ferdselsårene som finnes i kommunen, hvilke behov de dekker og hvordan de kan utvikles til å skape mer aktivitet.
- [Idrettsstipend for ungdom](#): Fylkeskommunen deler hvert år ut stipend til unge idrettsutøvere, trenere og tillitsvalgte i alderen 16 - 23 år.
- [Tilskudd til regionale kultur- og frivillighetsorganisasjoner](#): Formålet med denne drifts- og aktivitetstilskuddsordningen er å stimulere til utvikling av regionale kultur og frivillighetsorganisasjoner i tråd med Trøndelagsplanen og Kulturstrategien «Balansekunst».
- [Støtte til utstyrssentraler 2023 - 2025](#): Bidra og motivere til at det etableres og oppgraderes flere utstyrssentraler rundt i Trøndelag slik at sports-, friluftsliv-, musikk- og annet kunst- og kulturutstyr blir tilgjengelig i flere nærmiljø enn i dag.
- [Tilskudd til friskliv, læring og mestring](#): Kommuner kan søke statlig tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud.
- [Regionale utviklingsmidler](#): Formålet med tilskuddsordningen er å støtte opp om prosjekter som bidrar til å realisere prioriterte mål og strategier i Verdiskapingsstrategien, regional strategi for verdiskaping i Trøndelag 2022-2025 – med tilhørende handlingsplan 2022-2023.
- [Regionale midler til rekruttering og kompetanse \(RK\) og Regionale tilretteleggingsmidler \(RT\)](#): Tilskuddsordningene skal legge til rette for regional næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving, med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket.
- [SkatteFUNN](#): Bedrifter som investerer i forsknings- og utviklingsaktivitet kan få inntil 20 prosent av prosjektkonstandene som skattefradrag på skatteoppgjøret.
- [Regionalt forskningsfond Trøndelag](#): Regionalt forskningsfond Trøndelag har som formål å styrke FoU-innsatsen hos bedrifter, kommuner og FoU-miljøene i regionen.
- [DistriktForsk](#): DistriktForsk er en egen mobiliseringsordning finansiert av Kunnskaps- og distriktsdepartementet (KDD), men som sees i sammenheng med arbeidet i Regionalt forskningsfond Trøndelag.
- [Ungdomsfondet Trønderkassa](#): Målet med ordningen er at ungdommer skal kunne realisere sine egne prosjektideer, og gjennom dette lære og trene på utvikling, planlegging, og gjennomføring og utvikle entreprenørielle ferdigheter.
- [BIO Trøndelag](#): Bedriftsintern opplæring (BIO) Trøndelag skal bidra til kompetansehevingstiltak i bedrifter.
- [Samarbeidsprosjekter mellom oppvekst-/utdanningssektor og arbeids-/næringsliv](#): Tilskudd til å gi barn og unge kunnskap om, identifikasjon med og stolthet over lokalt arbeids- og næringsliv.
- [Tilskudd til sommerjobb for ungdom](#): Trøndelag fylkeskommune fortsetter praksisen fra de siste tre årene og gir tilskudd til sommerjobb for ungdom også sommeren 2023.
- [Kystskogmidler](#): Fylkeskommunene skal i forvaltningen av ordningen legge vekt på å bygge videre på det arbeidet som er gjort i kystskogbruket.
- [Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner](#): Tilskudd til sikring, istandsetting, vedlikehold, tilstandsregistrering og annet for teknisk og industrielle kulturminner.
- [Tilskudd til verdensarv](#): Tilskudd til sikring, istandsetting, skjøtsel, overvåking og andre nødvendige tiltak for kulturminner, kulturmiljøer og landskap i verdensarvområdet.
- [Tilskudd til tilstandsanalyse av verneverdige bygninger og båter](#): Tilskudd til tilstandsvurdering av verneverdig bygning eller verneverdig båt.
- [Tilskudd til brannsikring av tette trehusområder](#): Tilskudd til brannsikring for tette trehusområder med kulturhistorisk verdi.

Oversikt kunnskapsgrunnlag

KOSTRA/SSB	ssb.no	HUNT	HUNT dashbord	Frivilligsentraler	Norges Frivilligsentraler
Elevundersøkelse	udir.no	Fiskeridir. – ygdrasil	Akvakultur	Kulturminnesøk	Hjem - Kulturminnesøk
Ungdataundersøkelse	Rapporter - Ungdata	KS status kommune	Status kommune 2023 - KS	Husbanken	husbanken.no
Folkehelseprofil	Oppvekstprofil for kommuner og bydeler - FHI	Kommunebilde Statsforvalteren	Kommunebilde	Fremtidsverktøy	Velkommen til fremtidsverktøyet Norge 2040 - KS
Oppvekstprofil	Oppvekstprofil for kommuner og bydeler - FHI	Kommuneareal	Arealbruk i kommunene	IMDi	Tall og statistikk over innvandring og integrering IMDi
Barnehageundersøkelse	udir.no	Arealprofil	Arealprofiler 2022	Effektivitetsanalyse	regjeringen.no
Klimagassutslipp	Miljødirektoratet	Naturkampen	sabima.no	Kulturindeks	Norsk kulturindeks
Trøndelag i tall	Trøndelag i tall	Faktaside - frivillighet	Frivillighet Norge	Idrettsindeks	Norsk idrettsindeks
NHO-norgesmesterskap	Kommune-NM	Frivillige organisasjoner	Frivillige organisasjoner Trøndelag i tall	Anleggsoversikt	Anleggsregisteret.no
Vann-nett	VannNett-Portal	Omdisponering dyrka og dyrkbar jord	Omdisponering Trøndelag i tall		

Denne rapporten er utarbeidet for Trøndelag fylkeskommune og Heim kommune i samsvar med Kontrakt datert 16.08.2023. Våre vurderinger bygger på faktainformasjon som har fremkommet i intervjuer med kommunen og i dokumentasjon som Trøndelag fylkeskommune og Heim kommune har gjort tilgjengelig for oss, samt offentlig tilgjengelige data. PricewaterhouseCoopers (PwC) har ikke foretatt noen selvstendig verifisering av informasjonen som har fremkommet, og vi innestår ikke for at den er fullstendig, korrekt og presis. PwC har ikke utført noen form for revisjon eller kontrollhandlinger av Trøndelag fylkeskommunes eller Heim kommunes virksomhet. Trøndelag fylkeskommune og Heim kommune har rett til å benytte informasjonen i denne rapporten i sin virksomhet, i samsvar med Kontrakten. Rapporten og/eller informasjon fra rapporten skal ikke benyttes for andre formål eller distribueres til andre uten skriftlig samtykke fra PwC. PwC påtar seg ikke noe ansvar for tap som er lidt av Trøndelag fylkeskommune, Heim kommune eller andre som følge av at vår rapport eller utkast til rapport er distribuert, gjengitt eller på annen måte benyttet i strid med disse bestemmelsene eller Kontrakt.

PwC beholder opphavsrett og alle andre immaterielle rettigheter til rapporten samt ideer, konsepter, modeller, informasjon og know-how som er utviklet i forbindelse med vårt arbeid. Enhver handling som gjennomføres på bakgrunn av vår rapport foretas på eget ansvar.